

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΗι 20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1977

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
270

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΝ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 831

Περὶ ὡρολογίου προγράμματος τοῦ Ἡμερησίου Γυμνασίου καὶ ἀναλυτικοῦ προγράμματος τῶν Α' καὶ Β' τάξεων αὐτοῦ.

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Ἔχοντας ὑπόψη :

1. Τὶς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 28 παρ. 6 τοῦ Ν. 309/1976.
2. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 65/23.5.1977 πράξη τοῦ Κέντρου Ἐκπαιδευτικῶν Μελετῶν καὶ Ἐπιμορφώσεως (ΚΕΜΕ).
3. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 858/1977 γνωμάτευση τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, μὲ πρόταση τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἀποφασίζομε :

Ἄρθρο 1.

Διδασκόμενα μαθήματα καὶ ὡρολόγιο πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων.

1. Τὰ μαθήματα, ποὺ διδάσκονται στὰ Γυμνάσια, καὶ οἱ ὧρες ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας τους ὁρίζονται ὡς ἑξῆς :

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ὧρες διδασκαλίας κατὰ τάξη Α'	Β'	Γ'
Θρησκευτικὰ	2	2	2
Ἀρχ. Ἑλλ. Γραμματεία	4	5	4
Νεοελλ.Γλώσσα&Γραμματεία	5	4	4
Ἱστορία	3	2	2
Στοιχ.Δημ.Πολιτεύματος	–	–	1
Μαθηματικὰ	4	4	4
Ξένη Γλώσσα	3	3	3
Γεωγραφία μὲ στοιχ. Γεωλογίας	1 1/2	1	1
Φυσική–Χημεία μὲ στοιχεῖα Ὀρυκτολογίας	–	3	3
Ἀνθρωπολογία – Στοιχεῖα Ὑγιεινῆς	–	1	–
Βιολογία	1 1/2 (Βοταν. καὶ Ζωολ.)	–	1 (Γεν. Βιολ.)
Μουσικὴ	1	1	1
Καλλιτεχνικὰ	2	1	–
Φυσικὴ Ἀγωγὴ	2	2	2
Σχολ.& Ἐπαγγ.Προσανατολ.	–	–	1
Τεχνολογικὰ	2 ἀρρ.	2 ἀρρ. 1 θηλ.	2 (ἀρρ.–θηλ.)
Οἰκοκυρικὰ	2 θηλ.	1 θηλ.	–
ΣΥΝΟΛΟ	31	31	31

2. Στὸ ἑβδομαδιαῖο πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ὧρες διδασκαλίας τῶν μαθημάτων δύναται μὲ ἀπόφαση τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων νὰ ἐντάσσεται ἐπὶ πλέον δίωρο πρόγραμμα πολιτιστικῶν δραστηριοτήτων, τὸ περιεχόμενο τοῦ ὁποίου καθορίζεται μὲ τὴ μέριμνα καὶ τὴν ἔγκριση τοῦ Διευθυντῆ τοῦ οἰκείου Σχολείου.

3. Στὸ ἑβδομαδιαῖο πρόγραμμα τῶν Γυμνασίων ἐντάσσεται ἐπὶ πλέον καὶ τρίωρον πρόγραμμα ἀθλητικῶν δραστηριοτήτων, τὸ περιεχόμενο τοῦ ὁποίου καθορίζεται ἀπὸ τὴν ἁρμόδια κεντρικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

4. Στὰ Γυμνάσια στὰ ὁποῖα δὲν πραγματοποιοῦνται ἀθλητικὲς δραστηριότητες, κατὰ τὴν ἔννοια τῆς προηγουμένης παραγράφου, οἱ ὧρες ἑβδομαδιαίας διδασκαλίας τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς ὁρίζονται σὲ τρεῖς γιὰ κάθε τάξη.

5. Γιὰ τὴν προσφορώτερη ἐφαρμογὴ στὴν Α' τάξη Γυμνασίου τοῦ ὡρολογίου προγράμματος διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τῆς Βιολογίας (Βοτανικῆς καὶ Ζωολογίας) καὶ τῆς Γεωγραφίας μὲ στοιχεῖα Γεωλογίας ὁρίζεται: τρίωρη κάθε ἑβδομάδα διδασκαλία τοῦ πρώτου ἀπὸ τὴν ἔναρξη τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων ὡς τὸ τέλος τοῦ Ἰανουαρίου καὶ τρίωρη ἐπίσης κάθε ἑβδομάδα διδασκαλία τοῦ δευτέρου ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ Φεβρουαρίου ὡς τὴ λήξη τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων.

6. Ἕως ὅτου ἀρχίσει ἡ διδασκαλία τῶν τεχνολογικῶν μαθημάτων ἢ ἐφόσον ἀπὸ ἔλλειψη διδακτικοῦ προσωπικοῦ δὲν γίνεται δυνατὴ ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τοῦ προβλεπομένου ἀπὸ τὸ παρὸν ἄρθρον ὡρολογίου προγράμματος δύναται μὲ ἀπόφαση τοῦ οἰκείου Συλλόγου τῶν Διδασκόντων νὰ ἐνταχθῇ στὸ ὡρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας καὶ τῶν τριῶν τάξεων τοῦ Γυμνασίου μία (1) πρόσθετη ὥρα τὴν ἑβδομάδα ἢ δύο (2) ὧρες τὸ δεκαπενθήμερο γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἀπὸ τοὺς μαθητὲς σχετικῶν μὲ τὰ Φυσικὰ καὶ τὰ Φυσιογνωστικὰ μαθήματα ἐνοργάνων παρατηρήσεων καὶ ἐργαστηριακῶν ἀσκήσεων, ἐφόσον ὑφίστανται οἱ ἀναγκαῖες σὲ προσωπικὸ καὶ τεχνικὰ μέσα προϋποθέσεις.

Ἄρθρο 2.

Ἀναλυτικὸ πρόγραμμα διδασκαλίας τῶν μαθημάτων τοῦ Γυμνασίου.

Τὸ ἀναλυτικὸ πρόγραμμα διδασκαλίας τῶν μαθημάτων ποὺ διδάσκονται στὴν Α' καὶ Β' τάξη τοῦ Γυμνασίου εἶναι τὸ ἀκόλουθο :

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν, ποὺ διδάσκεται στὰ Γυμνάσια καὶ τὰ Λύκεια, εἶναι ἡ φανέρωση τῶν ~~ἀληθειῶν~~ τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸ Θεό, γιὰ τὸν κόσμο καὶ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ἡ μύηση τῶν μαθητῶν στὶς σωτήριες ἀλήθειες τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ ζωή, ἡ ἐπίγνωση τῆς ἱστορικῆς διαδρομῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς προσφορᾶς της στὸν κόσμο, ἡ βίωση τῶν ἀληθειῶν τῆς Ὀρθόδοξης χριστιανικῆς πίστεως στὶς συγκεκριμένες περιστάσεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ μαθητῆ, γιὰ νὰ βελτιώνεται συνεχῶς «σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι» καὶ νὰ καταντήσῃ εἰς ἄνθρωπον «τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ».

ΤΑΞΗ Α΄. ὧρες 2
ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν γιὰ τὴν Α΄ τάξη τοῦ Γυμνασίου μὲ τὸν τίτλο «Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ» εἶναι νὰ φανερώσει στοὺς μαθητὲς τὴν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, τὴν πρόσκληση καὶ τὴν προετοιμασία του γιὰ τὴν ἀληθινὴ ζωή, τὴν ἄρνηση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑποδούλωσή του στὴν ἁμαρτία, ποὺ ὁδήγησε στὴ σάρκωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Πολὺ περισσότερο τὸ μάθημα ἀποσκοπεῖ νὰ παρουσιάσει τὸ σαρκωμένο Λόγο τοῦ Θεοῦ ὡς ἀξεπέραστο Δάσκαλο, ὡς παντοδύναμο μὲ τὴ θαυματουργία του, Κύριο τῆς φύσεως, τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ ὡς τὸ μόνο Λυτρωτὴ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ μεταμορφώνεται μὲ τὴ θυσία Του «ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος».

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ
Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ
ΤΟ ΘΑΥΜΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ
Κεφ. Α΄ ΟΙΚΕΙΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

1. Ἡ Φιλοξενία.

Ἡ φιλοξενία τοῦ Ἀβραὰμ (Γεν. 18, 1 - 15)—Ἑρμηνεία.

Ὁ φιλοξενούμενος Θεὸς στὴν πραγματικότητα φιλοξενεῖ: Τὸ θαῦμα Δημιουργίας καὶ τῆς Σωτηρίας φανέρωση τῆς ἀγάπης, τῆς πανσοφίας καὶ τῆς παντοδυναμίας τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ.
Τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν ὡς κλήση τοῦ Θεοῦ καὶ προετοιμασία γιὰ τὴν ἀληθινὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

2. Ἡ Ἐκκλησία μας.
Ἡ Ἐκκλησία - Φιλοξενία καὶ Οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ.
Ἡ μεταμόρφωση τῆς ζωῆς στὸ μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας.
Τὸ σχολικὸ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔτος.
Ἡ πρόσκληση (καμπάνα) καὶ σύναξη.
Τὸ σπίτι τοῦ Πατέρα —Ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ.
Ὁ Ναὸς καὶ τὸ καθημερινό μας περιβάλλον (π.χ. Σχολεῖο).

3. «Ἡ χαρὰ τοῦ Κυρίου».
Τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα (ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ).
«Εἰσέλθετε πάντες».
Εὐχαριστία - Τὸ μυστήριο τῆς χαρᾶς.

4. Ἡ Ἁγία Γραφή.
Ὁ γραπτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ.
Θεῖο καὶ ἀνθρώπινο στὴν Ἁγία Γραφὴ — Θεοπνευστία.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ στὴν Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.
Διαγραμματικὴ ἀναφορὰ στὰ βιβλία καὶ τοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Γλώσσα καὶ μεταφράσεις —Ἡ παγκόσμια διάδοση καὶ ἐπίδρασή της.

Ἱστορικὲς καὶ ἀρχαιολογικὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν Ἁγία Γραφή.

Α΄ Ο ΘΕΟΣ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ
Κεφ. Β΄ Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

5. «Δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο».

Σωτήριες οἱ ἀλήθειες τῆς βιβλικῆς διηγήσεως.
Ἡ Ἁγία Γραφὴ γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ κόσμου «ἐκ τοῦ μηδενὸς» (Γεν. Α΄, 1 - 25).
Τὸ δημιουργικὸ ἔργο τῶν τριῶν πρώτων ἡμερῶν.
Ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ στὴ δημιουργία τοῦ κόσμου.
Τὸ δημιουργικὸ ἔργο τῶν τριῶν τελευταίων ἡμερῶν (τάξη, ἀξία, μεγαλεῖο τῆς δημιουργίας).
Ὁ κόσμος «καλὸς λίαν».
Ὁ σκοπὸς τῆς ὑλικῆς δημιουργίας.
Προεικόνιση τῆς ἑβδόμης ἡμέρας (Μεγάλο Σάββατο).

6. «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον» (Α΄).
Ὁ ἄνθρωπος «εἰκὼν Θεοῦ καὶ ὁμοίωσις».
Ἡ παρουσία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ στὴν πλάση τοῦ ἀνθρώπου.
Τὰ χαρίσματα καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου (Κολ. α΄, 15 - 18).

7. «Ποιήσωμεν ἄνθρωπον» (Β΄).
Ἡ ὕλη καὶ τὸ πνεῦμα στὸν ἄνθρωπο (Γεν. β΄, 1 - 8).
Ὁ ἄνθρωπος «ἄρσεν καὶ θῆλυ».
Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς κοινωνία μὲ τὸ Θεὸ στὸν Παράδεισο.

Κεφ. Γ΄ Η ΑΡΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

8. Ἡ ἄρνηση τῆς κοινωνίας (Α΄)
Τὸ νόημα τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ στοὺς Πρωτοπλάστους.
Ὁ Σατανὰς καὶ ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν κοινωνία τοῦ Θεοῦ (Γεν. γ΄, 1 - 5).
Τὰ πονηρὰ πνεύματα — Ὁ πνευματικὸς κόσμος τῶν ἀγγέλων.

9. Ἡ ἄρνηση τῆς κοινωνίας (Β΄).
Ἡ διήγηση τῆς Γενέσεως γιὰ τὴν πτώση τοῦ ἀνθρώπου (κεφ. γ΄).
Ὁ ἄνθρωπος ἀρνεῖται τὴν κοινωνίαν του μὲ τὸ Θεὸ (οὐσία τῆς ἁμαρτίας).
Οἱ συνέπειες τῆς ἁμαρτίας (μοναξιά, ἀνελευθερία, φόβος, φυσικὸ καὶ ἠθικὸ κακό, πόνος, ἀρρώστια, θάνατος).

10. Τὸ «Πρωτοευαγγέλιο» —Ὁ Θεὸς τοῦ ἐλέους.
Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στὸν ἀποξενωθέντα ἄνθρωπο (Γεν. γ΄, 9 ἑξ.).
Τὸ Πρωτοευαγγέλιο - Προεικόνιση τῆς θυσίας καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἰ. Χριστοῦ.
Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ καταδίκη τῆς ἁμαρτίας.
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ τῆς ὅλης θείας Οἰκονομίας στὸ χῶρο τῆς Π. Διαθήκης μὲ ἀναφορὰ στοὺς περιοίκους λαούς, κλπ.

Κεφ. Δ΄ Η ΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

11. Ἡ κλήση τοῦ Θεοῦ.
Ἡ νέα πρόσκληση τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα (Γεν. ιβ΄, 1 - 9, ιγ΄, 1 - 13).
Ἡ πίστη καὶ ἡ ὑπακοὴ τοῦ Ἀβραὰμ (ἔξοδος ἐκ τῆς γῆς — Ὁ Ἰσαὰκ τύπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: ὑπακοή, θυσία, σωτηρία).
Ὁ Ἀβραὰμ ὡς ὑπόδειγμα γιὰ τὴν κλήση τοῦ Θεοῦ στοὺς Πατριάρχες, Βασιλεῖς, Προφῆτες (Ρωμ. δ΄, 1 - 25).

12. Ἡ ἔξοδος.
Ἡ κλήση τοῦ Μωϋσῆ πρὸς τὴν ἐλευθερία — τὸ Πάσχα.
Ἔξοδος — προεικόνιση τοῦ χριστιανικοῦ Πάσχα (πίνακας, κείμενα)
Προεικονίσεις ἀπὸ τὴν πορεία τῆς Ἐξόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν (Ἐρυθρὰ θάλασσα, πικρὸ νερό, Μερρᾶ, Ἀμαληκῖτες, Μάννα).
Κείμενα ἀπό: Κ.Δ. — Πατέρες - Ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας.

13. Ἡ Διαθήκη τοῦ Σινᾶ.

Ἡ Θεοφάνεια καὶ ὁ Δεκάλογος (Κείμενο - πλαίσιο). Σύντομη παρουσίαση τῶν ἐντολῶν.

14. Τὸ κοινωνικὸ περιεχόμενο τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας.

Κείμενα μὲ ἀπόδοση καὶ σύντομο καὶ ἁπλὸ σχολιασμὸ γιά: τὴ δικαιοσύνη, τὸ σεβασμό, τὴν ἐλευθερία, τὴν ἀνεξικακία, τὴν ἀγάπη, τὴν ἀλληλοβοήθεια, τὴν ἠθικότητα, τὴν εἰρήνη κ.ἄ.

Ἡ ἀξία τῆς Μωσαϊκῆς Νομοθεσίας.

15. Ὁ Δαβὶδ καὶ οἱ Ψαλμοί.

Ὁ Δαβὶδ — Ἡ κλήση καὶ ἡ ζωή του.

Τὸ μεσσιανικὸ περιεχόμενο καὶ ἡ ἀξία τῶν Ψαλμῶν.

16. Ὁ σοφὸς Σολομώντας καὶ ὁ Ναός.

Ἡ σοφία τοῦ Σολομώντα καὶ τὸ ἔργο του.

Ὁ Ναὸς ὡς πρότυπο τοῦ χριστιανικοῦ ναοῦ. (Διάγραμμα - διαίρεση).

Οἱ θυσίες καὶ οἱ γιορτές.

17. Οἱ Προφῆτες — Ἡ Προφητεία.

Ἡ ἀνάγκη τῆς παρουσίας τοῦ Προφήτη.

Ἡ κλήση καὶ τὸ ἔργο τῶν Προφητῶν — Ἡ Προφητεία ὡς ἐνέργημα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Τὸ περιεχόμενο τῆς προφητείας καὶ ἡ σημασία γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

18. Τὸ ἠθικὸ καὶ κοινωνικὸ κήρυγμα τῶν Προφητῶν.

Κείμενα μὲ ἀπόδοση καὶ σύντομο καὶ ἁπλὸ σχολιασμὸ — Νὰ ἀναφέρονται στὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, στὴν ἀληθινὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ, στὴν ἠθικὴ κατάπτωση καὶ εἰδωλολατρεία, στὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη, στὴν προστασία τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀδυνάτων, στὴν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο.

19. Οἱ Προφῆτες γιὰ τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσία.

Σύντομη ἀνάπτυξη ἁπλῶν κειμένων ἀπὸ τοὺς Προφῆτες: Ἠσαΐα, Ἱερεμία, Ἰεζεκιήλ, Δανιὴλ καὶ ἐλάσσονες προφῆτες.

20. Ἡ αἰχμαλωσία — Οἱ Μακκαβαῖοι.

«Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος».

Ἡρωικὰ παραδείγματα: Οἱ Τρεῖς Παῖδες. Ὁ ἀγώνας τῶν Μακκαβαίων.

21. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὡς «παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν».

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὡς Παιδαγωγὸς εἰς Χριστὸν (Γαλ. γ', 23 - 29) — Τὸ «λεῖμμα» στὴν Παλαιὰ καὶ τὴν Καινὴ Διαθήκη — Ἡ χρήση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὴν Ὀρθόδοξη λατρεία.

Β' Ο ΧΡΙΣΤΟΣ — Ο ΥΙΟΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Κεφ. Ε' Ο ΕΡΧΟΜΕΝΟΣ

22. Ἡ προσδοκία.

Τὸ ὅραμα τῶν Ἰσραηλιτῶν γιὰ τὸν Μεσσία.

Οἱ Ἰουδαῖοι τῆς διασπορᾶς.

Ὁ πόθος τῆς λυτρώσεως στοὺς εἰδωλολάτρες (Ἕλληνες - Ρωμαῖοι - Ἀνατολικοὶ λαοί).

23. Ὁ Πρόδρομος.

Ἡ γέννηση καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἰωάννη (Λουκ. α', 5 - 25, α', 57 - 80).

Ἡ προφητεία τοῦ Ζαχαρία.

Ἡ προσωπικότητα τοῦ Ἰωάννη.

24. Ἡ Παναγία.

Ἡ Παναγία καὶ τὸ «πλήρωμα τοῦ χρόνου» (Ψαλμ. 84, 12).

Τὸ Γενέθλιο καὶ τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς καὶ ἡ σημασία του.

Ἡ τιμὴ τῆς Παναγίας στὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία.

25. Ἡ Γέννηση.

Ἡ διήγηση τῶν Εὐαγγελίων.

Τὸ μήνυμα τῶν Χριστουγέννων στὸν κόσμο μας.

Ἡ Χριστουγεννιάτικη ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας.

26. Ἡ Ὑπαπαντή.

Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ προσευχὴ καὶ ἡ προφητεία τοῦ Συμεών.

Ἡ πρώτη συνάντηση εἰδωλολατρῶν μὲ τὸν Χριστὸ (Μάγοι).

27. Ὁ δωδεκάχρονος Ἰησοῦς.

Ἡ ἄνοδος τοῦ Ἰησοῦ στὸ ναὸ τῶν Ἱεροσολύμων.

Ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ διδάσκαλοι τοῦ Ἰσραήλ.

Ἡ πρώτη φανέρωση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς Μεσσία.

28. Τὰ Θεοφάνεια.

Ἡ Βάπτιση τοῦ Κυρίου.

Ἡ σωτηριώδης σημασία τῶν Θεοφανείων.

Ἡ ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὰ Ἅγια Θεοφάνεια.

Κεφ. ΣΤ'. Η ΒΑΣΙΛΕΙΑ: ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Βασιλείας.

29. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Α').

Ἡ ἀξία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ: ὁ κρυμμένος θησαυρὸς καὶ ὁ πολύτιμος μαργαρίτης (Ματθ. ιγ', 44 - 46). Τὸ βαθύτερο νόημά τους.

Ἡ μετοχὴ στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ: Τὸ μεγάλο δεῖπνο (Λουκ. ιδ', 16 - 24). Τὸ νόημα τῆς παραβολῆς.

30. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Β').

Ἡ ἐπέκταση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ: ὁ κόκκος τοῦ συναπιοῦ καὶ ἡ ζύμη (Ματθ. ιγ', 31 - 33) - Ἑρμηνεία τῶν παραβολῶν. Οἱ δυσκολίες γιὰ τὴν ἀποδοχή της: Τὰ ζιζάνια (Ματθ. ιγ', 24 - 31).

Οἱ δέκα παρθένες (Ματθ. κε', 1 - 13). Ἑρμηνεία τῆς παραβολῆς.

Θαύματα: Τὰ σημεῖα τῆς Βασιλείας.

31. Τὸ θαῦμα στὴν Κανά.

Εἰσαγωγικὰ γιὰ τὸ θαῦμα.

Ὁ Χριστὸς στὸ γάμο «ἐν Κανᾷ».

Τὸ θαῦμα καὶ ἡ ἐπενέργειά του.

Τὸ βαθύτερο νόημα τοῦ θαύματος.

32. Ὁ Χριστὸς Κύριος τῆς φύσεως.

Ὁ δημιουργὸς καὶ κύριος τοῦ κόσμου.

Ἡ εὐλογία τῶν ἄρτων καὶ τῶν ἰχθύων.

Ἡ κατάπαυση τῆς τρικυμίας.

33. Ὁ Χριστὸς νικητὴς τῆς ἁμαρτίας.

Ἡ θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ (Ἰωάν. ε', 1 - 47).

Ὁ Κύριος ἀποκαλύπτει τὴν ἰδιότητά Του ὡς Μεσσία.

Οἱ Ἰουδαῖοι ἀρνοῦνται τὸ Μεσσία.

34. Ὁ Χριστὸς Νικητὴς τοῦ θανάτου.

Θαύματα Ἀναστάσεων:

Ἡ θυγατέρα τοῦ Ἰαείρου (Λουκ. η', 40 - 56).

Ὁ υἱὸς τῆς χήρας τῆς Ναΐν (Λουκ. ζ', 11 - 16).

Ἡ ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου (Ἰωάν. ια', 1 - 57).

Ὁ Κύριος εἶναι ἡ Ἀνάσταση καὶ ἡ Ζωή.

35. Ὁ Χριστὸς φῶς τοῦ κόσμου.

Ἡ θαυματουργικὴ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ (Ἰωάν. θ'. 1 - 41).

Ἡ πίστη καὶ ἡ ὁμολογία τοῦ τυφλοῦ παρὰ τὶς ἀντιδράσεις τῶν Φαρισαίων.

Ἡ φανέρωση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στὸν τυφλό.

36. Ἡ Σαμαρείτισσα.

Ἡ συνομιλία τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὴ Σαμαρείτισσα.

Ἡ ἀληθινὴ προσκύνηση τοῦ Θεοῦ.

Ἡ φανέρωση τοῦ Μεσσία καὶ ἡ πίστη τοῦ κόσμου στὸν Σωτῆρα Χριστό.

Κεφ. Ζ' Ο ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΡΟΦΗΤΗΣ

37. Ὁ Χριστὸς Διδάσκαλος.

Ἡ ἐξοχότητα τοῦ Χριστοῦ ὡς Διδασκάλου - Προφήτη.

Ἡ διδαχὴ καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Σπορέα (Ματθ. ιγ', 2 - 23).

Τὸ βαθύτερο νόημα τῆς παραβολῆς.
Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ διάφορες ὁμάδες τῶν ἀνθρώπων - ἀκροατῶν.

38. Ἡ καινὴ ἐντολή (Ματθ. ε', 17 - 20, 38 - 48).
Ἡ ἀγάπη καὶ τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου.
Ἡ ἀνεξικακία καὶ ἡ συγχωρητικότητα (Ἰωάν. η', 1 - 11).
Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν (Λουκ. ζ', 36 - 50).
Ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς ἐχθρούς.

39. Τὰ πετεινὰ καὶ τὰ κρίνα (Ματθ. στ', 19 - 34).
Ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν κόσμο.
Ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἀνθρώπου στοὺς ἐπίγειους θησαυρούς.
Ἡ Βασιλεία καὶ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὶς μέριμνες καὶ τὶς ἀγωνίες.

40. Τὰ Τάλαντα (Ματθ. κε', 14 - 30).
Ἡ παραβολὴ τῶν ταλάντων.
Τὸ βαθύτερο νόημά της.
Ἡ καλλιέργεια τῶν ταλάντων ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο.

41. Ὁ καλὸς Σαμαρείτης (Λουκ. ι', 25 - 37).
Ἡ ἀφορμὴ τῆς παραβολῆς.
Ἡ διήγηση καὶ τὰ πρόσωπα.
Ἡ ἀπάντηση τοῦ Νομικοῦ καὶ τοῦ Κυρίου.
Τὸ νόημα τῆς παραβολῆς.

42. Ὁ ἄσωτος (Λουκ. ε', 11 - 32).
Ἡ διήγηση τῆς παραβολῆς.
Τὸ βαθύτερο νόημα.
Τὸ πρόσωπο τοῦ Πατέρα – Ὁ μικρότερος γιὸς – ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός.
Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐλπίδα τοῦ ἀνθρώπου.
Σύνοψη τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ μὲ βάση τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλία τοῦ Κυρίου.

Κεφ. Η' Ο ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ

43. Ἡ εἴσοδος στὰ Ἱεροσόλυμα.
Ἡ προετοιμασία.
Στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.
Ὁ μεσσιανικὸς ὕμνος – Στὸ Ναὸ τοῦ Σολομῶντα.
Ἡ δημόσια φανέρωση τοῦ Μεσσία.

44. Ὁ Μυστικὸς Δεῖπνος.
Τὸ πασχαλινὸ τραπέζι καὶ τὸ πλύσιμο τῶν ποδιῶν.
Ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα.
Ἡ παράδοση τῆς Θείας Εὐχαριστίας.
Τὸ πασχαλινὸ δεῖπνο στὴν Π.Δ. καὶ στὴν Κ.Δ. (πίνακας).

45. Ἡ σταύρωση τοῦ Κυρίου.
Ἡ προσευχὴ τοῦ Κυρίου στὴ Γεθσημανή.
Ἡ σύλληψη καὶ ἡ δίκη τοῦ Κυρίου.
Ἡ θανατικὴ καταδίκη καὶ ἡ Σταύρωση – Ἡ Ταφή.
Τὸ νόημα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

46. Κείμενα ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας.

47. Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ὁ κενὸς τάφος.
Οἱ μυροφόρες γυναῖκες.
Ὁ ἀναστημένος Κύριος στοὺς Ἐμμαούς.
Ὁ Κύριος καὶ ὁ Θωμᾶς.

48. Κείμενα ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Ἀναστάσεως.

49. Ἡ Ἀνάληψη – Ὁ Παράκλητος.
Τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο τῶν μαθητῶν.
Τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναλήψεως.
Ἡ χαρὰ τῶν Μαθητῶν – Ἡ ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
Κείμενα ἀπὸ τὴν ὑμνολογία τῆς Ἀναλήψεως.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

50. Ἡ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου.
Τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως – Ἡ δόξα τῆς θεϊκῆς μορφῆς τοῦ Κυρίου.
Τὸ νόημα τῆς Μεταμορφώσεως.
Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ ἡ μεταμόρφωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 2

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν γιὰ τὴ Β' τάξη τοῦ Γυμνασίου μὲ τὸν τίτλο «Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ» εἶναι ἡ παρρυσία στοὺς μαθητὲς τῆς πορείας τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν οἰκείωση τῆς σωτηρίας ποὺ πρόσφερε ὁ Χριστὸς καὶ ἡ μύησή τους στὴν ἱστορικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας· δηλαδὴ ἡ μὲ βάση τὶς πηγὲς ἀντικειμενικὴ ἐξιστόρηση τῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων καὶ ἡ μελέτη τῆς Ἐκκλησίας στὶς ἑξῆς διαστάσεις της: Ἵδρυση τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ Χριστό· οἰκοδομή της ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους· δομή της ὡς θεῖο καὶ ἀνθρώπινο καθίδρυμα, δηλαδὴ ὡς «σῶμα Χριστοῦ»· ἀνάπτυξη τῆς Θεολογίας καὶ τῆς πνευματικότητός της· ἐξάπλωσή της πρὸς τὸν κόσμο· φανέρωση τῆς προσφορᾶς της στοὺς πιστοὺς καὶ τὴν κοινωνία καὶ παράστασή της ὡς σημείου τῆς θείας χάριτος ποὺ συνεχίζεται τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ (ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ)
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας – Ἡ πορεία τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ παλαιὸς καὶ νέος Ἰσραήλ. Ἐκλογὴ τῶν Μαθητῶν καὶ ἀποστολή τους: Ἰωάν. 15, 16 καὶ Ματθ. 28, 19. Ἡ Ἐκκλησία Θεανθρώπινη πραγματικότητα Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας : πορεία τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ.

2. Πεντηκοστή.
Τὸ γεγονὸς τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος : Πράξ. 2, 1 - 41.
«Βασιλεῦ οὐράνιε» ἐντὸς πλαισίου, χωρὶς ἑρμηνεία ἢ ἀνάλυση. Ἡ Πεντηκοστὴ ὡς ἀφετηρία. Ἡ αὔξηση τοῦ «σώματος τοῦ Χριστοῦ». Ἡ οἰκοδομὴ τῆς μίας, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας : ἀνάλυση τῶν ὅρων. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα παράκλητος καὶ ὁδηγὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Κεφ. Α' Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

3. Ἡ πρώτη Ἐκκλησιαστικὴ κοινότητα τῶν Ἱεροσολύμων.
Λατρευτικὴ κοινότητα. Οἱ Ἀγάπες. Ἡ «κλάσις τοῦ ἄρτου» Εὐχαριστιακὴ κοινωνία. Κατάργηση διακρίσεων.

4. Οἱ πρῶτες ἀντιδράσεις κατὰ τῆς Ἐκκλησίας.
Ἡ ἀντίδραση στὸ κήρυγμα τῶν ἀποστόλων. Οἱ πρῶτοι διωγμοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ οἱ αἰτίες τους : ἄρνηση οἰκουμενικότητας, Πάθη τοῦ Μεσσία, ἐλευθερίας ἀπὸ τὴ νομικὴ Θρησκεία.

5. Ὁ πρωτομάρτυρας Στέφανος.

Ὁ Διάκονος Στέφανος. «Πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως». Ὁ Στέφανος μπροστὰ στὸ Συνέδριο. Πράξ. 7, 51 - 57. «Ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε». Τὸ μαρτύριο τοῦ Στεφάνου καὶ τὸ ὅραμα τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Στέφανος τύπος τῆς χριστιανικῆς ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ.

6. Τὸ ἔργο τῶν ἀποστόλων στὴ θεμελίωση τῆς Ἐκκλησίας.
Στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τῶν 12 ἀποστόλων καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴ δράση τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Σημασία τοῦ ἔργου τους. Ἡ ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας.

7. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος.
Σαοὺλ ὁ διώκτης. Ἡ ἀντίδραση τῶν Ἡρωδιανῶν καὶ τῶν Φαρισαίων. Ἡ κλήση τοῦ Παύλου στὸ ἀποστολικὸ ἀξίωμα καὶ ἡ ἀνάληψη τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου. Παραλληλισμὸς πρὸς τοὺς Προφῆτες.

8. Ἡ διάδοση τοῦ Χριστιανισμοῦ στὰ ἔθνη ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο.

Ἡ πορεία στὰ ἔθνη. Τὸ μήνυμα τοῦ Παύλου. Ἡ ἐλευθερία ἀπὸ τὸ Νόμο, ἡ ζωὴ «ἐν πνεύματι». (Στὸ περιθώριο διαγράμματα περιοδειῶν. Χάρτες. Πίνακες Ἐπιστολῶν).

9. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος καὶ ἡ Ἑλλάδα.
Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὁδηγεῖ τὸν Παῦλο στὴν Ἑλλάδα. (Σὲ

πλαίσιο πίνακας μὲ τὶς ἑλληνικὲς πόλεις στὶς ὁποῖες ὁ Παῦλος ἵδρυσε τὶς πρῶτες Ἐκκλησίες). Ἀνάλυση τῆς ὁμιλίας τοῦ Παύλου στὸν Ἄρειο Πάγο. Ἡ διδασκαλία γιὰ τὴν ἀνάσταση τῶν σωμάτων καὶ ὁ διάλογος μὲ τοὺς ἀθηναίους φιλοσόφους. Ἡ σημασία τοῦ ἔργου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν κόσμο, σὲ συσχετισμὸ μὲ τὴν πρόρρηση τοῦ Χριστοῦ : «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» (Ἰωάν. 12, 23).

10. Ἐσωτερικὰ προβλήματα ἑνότητας τῆς Ἐκκλησίας.

Χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰουδαίους καὶ χριστιανοὶ ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς. Ἡ Ἀποστολικὴ Σύνοδος καὶ ἡ σημασία της γιὰ τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ὑπέρβαση τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ. Παρερμηνεῖες τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας : ἰουδαΐζουσες, παγανιστικές, γνωστικίζουσες.

11. Ἡ ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἀποστολικὸ κῦρος. Ἐπίσκοποι – πρεσβύτεροι – διάκονοι. Ἡ θέση τοῦ λαοῦ : Μετοχὴ ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας στὴ ζωή της.

Κεφ. Β' Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Α) ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΟ ΛΑΟ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

12. Ἡ Ἐκκλησία στὸ Ρωμαϊκὸ Κράτος.

Ἡ αὔξηση τῆς Ἐκκλησίας στὸ χῶρο τῆς ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας: imperium – εἰδωλολατρεία. Οἱ διωγμοί: αἰτίες, διάγραμμα.

13. Ἡ στάση τῆς διωκομένης Ἐκκλησίας.

Ἡ στάση τῶν χριστιανῶν στὸ μαρτύριο. Τὸ νόημα τοῦ μαρτυρίου. Ὁμολογίες πίστεως. Ἡ μαρτυρία τῶν ἐπιτυμβίων ἐπιγραφῶν. Μαρτυρίες διωκτῶν καὶ δημίων γιὰ τοὺς Χριστιανούς. Οἱ «πεπτωκότες».

14. Τὸ «νέφος» τῶν Μαρτύρων.

Πίνακες γιὰ τὸν ἀριθμὸ καὶ τὶς κατηγορίες τῶν μαρτύρων. Ἀντιπροσωπευτικοὶ μάρτυρες τῶν Β' καὶ Γ' αἰ. μὲ 2 - 3 σειρὲς βιογραφικὰ στοιχεῖα γιὰ μερικοὺς μάρτυρες ἢ ὁμάδα μαρτύρων. Τὸ καύχημα καὶ ἡ ὡραιότητα τῆς Ἐκκλησίας. Κείμενα διαλεγμένα ἀπό: Πράξεις Μαρτύρων Ἀφρικῆς, Μαρτύριον Κάρπου, Παπύλου καὶ Ἀγαθονίκης. Ἐπιστολὴ Ἐκκλησιῶν Βιέννης καὶ Λυών, Μαρτύριο Ἀπολλωνίου, Μαρτύριο Περπέτουας καὶ Φιλικιτάτης.

15. Ἡ Ἐκκλησία τῶν κατακομβῶν.

Λόγοι γιὰ τὴ χρησιμοποίηση τῶν κατακομβῶν ἀπὸ τοὺς χριστιανούς: Κοιμητήρια γιὰ τοὺς μάρτυρες καὶ τοὺς ἄλλους πιστούς, καταφύγιο τῶν χριστιανῶν στοὺς διωγμούς, τόποι λατρείας. Σύμβολα θυσίας καὶ μνημεῖα ἡρωϊσμοῦ. Συμβολικὲς παραστάσεις σ' αὐτές.

Β) ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

16. Οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες.

Γενικὲς πληροφορίες γιὰ τοὺς Ἀποστολικοὺς Πατέρες καὶ τὴ σημασία τους γιὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸν Κλήμεντα Ρώμης, τὸν Ἰγνάτιο Ἀντιοχείας καὶ τὸν Πολύκαρπο Σμύρνης. Ἐπιλογὴ ἀπὸ κείμενά τους.

17. Οἱ Ἕλληνες ἀπολογητὲς τοῦ Β' αἰῶνα.

Τὸ ἔργο τῶν Ἀπολογητῶν γενικά. Συνάντηση Ἀπολογητῶν καὶ Ἑλληνισμοῦ. Ἐπιλογὴ χαρακτηριστικῶν κειμένων ἀπὸ τοὺς Ἀπολογητὲς Κοδράτο, Ἀριστείδη, Ἀθηναγόρα, Θεόφιλο, Μελίτωνα καὶ τὴν Ἐπιστολὴ «Πρὸς Διόγνητον».

18. Ἰουστῖνος ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυρας.

Στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωή, τὰ συγγράμματα καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Ἰουστίνου. Ἡ σπουδαιότητα τοῦ Ἰουστίνου γενικά. Τὸ μήνυμά του σήμερα.

19. Ἀνάπτυξη τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἐπίσκοπος κέντρο ἑνότητας τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἱερὸς κλῆρος. Τοπικὲς Σύνοδοι. Συστηματοποίηση τῆς λατρείας. Καθιέρωση τῶν ἑορτῶν.

20. Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.

Ἡ στάση τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἀπέναντι στὴν Ἐκκλησία. Κατάπαυση τῶν διωγμῶν. Ἡ δύση τῆς εἰδωλολατρείας. Ἡ νέα κατάσταση στὶς σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. Ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ὡς χριστιανός.

Κεφ. Γ' Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ

21. Οἱ πρῶτες Θεολογικὲς Σχολές.

Ὁ διάλογος μὲ τὴν ἑλληνικὴ φιλοσοφία. Σύντομες ἱστορικὲς πληροφορίες γιὰ τὶς Σχολὲς Καρχηδόνας, Ἀλεξανδρείας, Καισαρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἐφέσου. Θεολογικὲς τάσεις τῶν Σχολῶν καὶ κύριοι ἀντιπρόσωποι. Συμβολὴ τῶν Σχολῶν στὸ κατηχητικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

22. Νέες θεολογικὲς πλάνες — Μεγάλες αἱρέσεις.

Ἡ αἵρεση ὡς ἔκπτωση ἀπὸ τὴν καθολικὴ ἀλήθεια καὶ ὡς ἀπειλὴ τῆς ἑνότητας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀνθρωπολογικὲς καὶ σωτηριολογικὲς συνέπειες τῶν αἱρέσεων. Ἡ ἐμφάνιση καὶ ἡ διδασκαλία τῶν αἱρέσεων Ἀρειανισμοῦ, Πνευματομάχων, Νεστοριανισμοῦ, Μονοφυσιτισμοῦ.

23. Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι Α'.

Ἡ ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων μὲ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους — ὁ ἀγώνας γιὰ τὴν ἀλήθεια. Γενικὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς Οἰκουμενικὲς Συνόδους Α' — ΣΤ' : Ποῦ, πότε, πῶς καὶ ἀπὸ ποίους ἔγιναν, Διαγράμματα. Θέματα μὲ τὰ ὁποῖα ἀπασχολήθηκαν. Πατερικὲς μορφὲς τῶν Συνόδων : Μ. Ἀθανάσιος καὶ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας.

24. Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι Β'.

Ἡ «ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι» διατύπωση καὶ διαφύλαξη τῆς ἀλήθειας τῆς Ἐκκλησίας. Ἔκφραση τῆς πίστεως τοῦ πληρώματος γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ συνοδικὲς ἀποφάσεις καὶ ἡ ἀποδοχή τους ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ σημασία τῶν Συνόδων γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν ὀργάνωση τῆς Ἐκκλησίας.

25. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ ὑπερασπιστὲς τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς ἀλήθειας. Οἱ Πατέρες καὶ ἡ ἑλληνικὴ παιδεία. Πρόσληψη καὶ συνέχιση τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἡ προσφορὰ τῶν Πατέρων στὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κόσμο : Οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν, κοινωνικὴ πρόνοια, ποιμαντικὴ μέριμνα, πνευματικὴ ζωή.

26. Πατερικὲς μορφὲς Α'.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες. Ἐλάχιστα βιογραφικὰ στοιχεῖα καὶ τονισμὸς τῆς προσωπικότητας, τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς δράσεώς τους.

27. Πατερικὲς μορφὲς Β'.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες καὶ τὸ σχολεῖο. (Προστάτες γραμμάτων καὶ πρότυπα πνευματικῶν ἀνθρώπων). Ὁ ἑορτασμός τους στὸ σχολεῖο καὶ ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενά τους.

28. Πατερικὲς μορφὲς Γ'.

Γρηγόριος ὁ Νύσσης καὶ Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής. Ἐλάχιστα βιογραφικὰ στοιχεῖα. Συμβολὴ τοῦ Γρηγορίου στὴ Θεολογία καὶ Φιλοσοφία. Τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα τοῦ Μαξίμου. Ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενά τους.

29. Πατερικὲς μορφὲς στὴ Δύση.

Γνωρίσματα τῆς Θεολογίας τῶν Πατέρων τῆς Δύσεως. Ἀντιπροσωπευτικὲς πατερικὲς μορφὲς τῆς Δύσεως μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸν ἱερὸ Αὐγουστῖνο. Ἀντιπροσωπευτικὰ κείμενα.

30. Μοναχισμός.

Τὸ ἀσκητικὸ πνεῦμα στὴν Ἐκκλησία. Ἡ κατάφαση καὶ ἡ ἄρνηση τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ Λαὸ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἐμφάνιση καὶ ἐξάπλωση τοῦ Μοναχισμοῦ. Μορφὲς τοῦ Μοναχισμοῦ : Μ. Ἀντώνιος, Παχώμιος, Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης. Ὁ μοναχισμὸς στὴ σημερινὴ Ἐκκλησία καὶ τὸ σύγχρονο κόσμο.

31. Ἡ ζωὴ τοῦ Λαοῦ τοῦ Θεοῦ μέσα στὸν κόσμο.

Διαμόρφωση τῆς διοικήσεως. Κλῆρος καὶ λαός. Ἡ συνοδικότητα. Τὰ Πατριαρχεῖα. Διαμόρφωση τοῦ ἡμερήσιου ἑορταστικοῦ κύκλου καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

32. Ἱεραποστολή.
Ἡ σημασία τῆς ἱεραποστολῆς, ὅπως τὴν εἶδε ἡ Ἐκκλησία. Ἱεραποστολικὴ δράση στὴν Εὐρώπη, Ἀσία καὶ Ἀφρική. Ἱεραποστολικὲς μορφές: Γρηγόριος ὁ Φωτιστής, Φρουμέντιος, Χρυσόστομος (μόνο ὡς ἱεραπόστολος), μοναχὸς Αὐγουστίνος.

33. Ἡ τέχνη, ἡ ποίηση καὶ ἡ μουσικὴ στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας.
Ἀπὸ τὶς κατακόμβες στὴν Ἁγία Σοφία. Ἡ ἔκφραση τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν Τέχνη, ἀρχιτεκτονική, ἁγιογραφία. Ἐκκλησιαστικοὶ Ὕμνοι. Ἔκφραση καὶ ἀνάπτυξη τῆς Μουσικῆς. Ὑμνογράφοι καὶ μελωδοί:
Στοιχεῖα γιὰ τοὺς ὀνομαστότερους ἀπὸ αὐτούς. Χαρακτηριστικοὶ ὕμνοι.

34. Τὸ ζήτημα τῶν εἰκόνων.
Ἡ εἰκόνα στὴ λατρεία. Μεταρρυθμιστικὲς ἀρνητικὲς τάσεις καὶ ἀνταγωνισμοί. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ἡ ἐπικράτηση τῶν εἰκόνων. Ἡ εἰκόνα ἔκφραση τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου καὶ καταξίωση τῆς κτίσεως. Ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Κυριακὴ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Κεφ. Δ' Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

35. Τὸ Σχίσμα.
Βαθμιαία διαφοροποίηση Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως — αἴτια. Διαγραμματικὴ παρουσίαση τῶν φάσεων τοῦ Σχίσματος μέχρι τοῦ 1054. Φώτιος. Συνέπειες τοῦ Σχίσματος.

36. Προσπάθειες γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἑνότητας:
Ἑνωτικὲς προσπάθειες. Ἀποτελέσματα. Συντελεστὲς τῆς ἀποτυχίας.

37. Ὁ Χριστιανισμὸς στὴ Δύση μετὰ τὸ Σχίσμα.
Κύριες ἐξελίξεις στὴ ζωὴ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ βασικὲς διαφορές της ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία.

38. Μεταρρύθμιση.
Ἡ θρησκευτικὴ Μεταρρύθμιση. Αἴτια καὶ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ κινήματος. Ἄμεσα καὶ ἀπώτερα ἀποτελέσματα.

39. Ὁ Δυτικὸς Χριστιανισμὸς μετὰ τὴ Μεταρρύθμιση.
Ἐξελίξεις στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία: Ἀντιμεταρρύθμιση ἀνανεωτικὲς τάσεις, ἱεραποστολή. Ὁ Προτεσταντισμός: Διαμόρφωση καὶ ἐξάπλωση Ὁμολογιῶν.

40. Ὀρθοδοξία καὶ Δύση.
Σχέσεις μὲ τὴ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία: Θετικὰ καὶ ἀρνητικὰ στοιχεῖα μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὶς σταυροφορίες, στὴ Φραγκοκρατία καὶ στὴν Οὐνία. Σχέσεις μὲ τὶς Προτεσταντικὲς Ὁμολογίες, μὲ εἰδικὴ ἀναφορὰ στὴν κίνηση τῶν Θεολόγων τῆς Τυβίγγης γιὰ ἕνωση μὲ τὴν Ὀρθοδοξία. Αὐγουσταία Ὁμολογία. Ὁμολογιακὰ ὀρθόδοξα κείμενα μὲ ἀναφορὰ τὶς σχέσεις μὲ τὴ Δύση.

Κεφ. Ε' Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΩΣ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΤΗΣ ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ

41. Ἡ πρόκληση τοῦ Ἰσλὰμ καὶ ὁ ἀγώνας τῆς Ἐκκλησίας.
Ὁ θρησκευτικὸς καὶ πολιτικὸς χαρακτήρας τοῦ Ἰσλαμισμοῦ. Σύγκρουση Χριστιανισμοῦ καὶ Ἰσλαμισμοῦ. Ἡ κατάσταση ποὺ διαμορφώθηκε γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος.

42. Ἡ Ὀρθοδοξία στοὺς Σλάβους.
Ἱεραποστολὴ στοὺς Σλάβους: Κύριλλος καὶ Μεθόδιος. Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Ρώσων: Ὄλγα, Βλαδίμηρος, Διαμόρφωση τῶν νέων Ἐκκλησιῶν.

43. Θεολογία καὶ Τέχνη.
Θεολογικὲς τάσεις: Σχολαστικισμός. Τὸ κίνημα τῶν Ζηλωτῶν. Ἡσυχασμός. Θεολογικὲς μορφές: Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, Γρηγόριος Παλαμᾶς. Ἠμνογραφία καὶ Τέχνη.

Κεφ. ΣΤ' Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

44. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο κέντρο τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῶν ὑποδούλων λαῶν.
Σχέσεις ἰσλαμικοῦ κράτους καὶ Ἐκκλησίας μετὰ τὴν ἅλωση. Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κέντρο τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ Ἐθνάρχης τῶν ὑποδούλων. Δυσκολίες καὶ προοπτικὲς τῆς Ἐκκλησίας στὴ νέα κατάσταση.

45. Τὰ ἄλλα Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς.
Στοιχεῖα γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τους. Ἀντιπροσωπευτικὲς πατριαρχικὲς μορφές: Ἀλεξανδρείας Μητροφάνης Κριτόπουλος, Ἀντιοχείας Μακάριος Γ' καὶ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος.

46. Παιδεία καὶ Θεολογικὰ γράμματα.
Ὀργάνωση τῆς παιδείας, γενικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς, ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, Γενικὰ Στοιχεῖα. Ἡγετικὲς πνευματικὲς μορφές: Παχώμιος Ρουσάνος, Ἱερεμίας Β', Ἠλίας Μηνιάτης, Εὐγένιος Βούλγαρης, Νικηφόρος Θεοτόκης, Νικόδημος Ἁγιορείτης, Ἀθανάσιος Πάριος. Γενικὰ στοιχεῖα γιὰ τὰ θεολογικὰ γράμματα καὶ τὶς τάσεις ποὺ ἐπικράτησαν. Ἐκκλησία καὶ Διαφωτισμός.

47. Οἱ Νεομάρτυρες.
Καταπιέσεις καὶ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν - ἐξισλαμισμοί - Κρυπτοχριστιανοί, Νεομάρτυρες. (Στὸ περιθώριο πίνακας τῶν κυριωτέρων Νεομαρτύρων). Ἀντιπροσωπευτικὲς μορφὲς Νεομαρτύρων: Φιλοθέη Μπενεζέλου, Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός. Ἐκτὸς σειρᾶς μαθημάτων καὶ σὲ ἔκταση 3-4 σελίδων χαρακτηριστικὰ κείμενα μὲ τοὺς Κρυπτοχριστιανοὺς καὶ τοὺς Νεομάρτυρες.

48. Ἡ Ἐκκλησία στοὺς ἀγῶνες τοῦ ἔθνους:
Ἡ παράκληση τοῦ λαοῦ. Ἡγετικὲς πρωτοβουλίες τοῦ κλήρου. Τὸ ἀγωνιστικὸ φρόνημα. Ὁ τύπος τοῦ ἀγωνιστῆ κληρικοῦ. Ὁ ρόλος τῶν Μοναστηρίων. Οἱ ἐξαιρέσεις. Πίνακας τῶν κυριωτέρων μορφῶν τοῦ Ἀγώνα μὲ λίγα στοιχεῖα ἀπὸ τὴ δράση τους.

Κεφ. Ζ' Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

49. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος.
Τὸ αὐτοκέφαλο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ διοργάνωσή της. Ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ καὶ δράση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἐκκηλσία στὴν Κρήτη καὶ στὰ Δωδεκάνησα.

50. Ἡ Ἐκκλησία στοὺς μεταγενεστέρους ἀγῶνες τοῦ ἔθνους.
Ἡ διαιώνιση τοῦ ἀγωνιστικοῦ πνεύματος στὴν Ἐκκλησία. Χαρακτηριστικὲς περιπτώσεις συμπαραστάσεως στοὺς ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων: Τὸ ὁλοκαύτωμα τοῦ Ἀρκαδίου, ὁ Γερμανὸς Καραβαγγέλης καὶ οἱ ἀγῶνες του, ὁ Σμύρνης Χρυσόστομος στὸ δράμα τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ Ἐκκλησία στὰ χρόνια τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου καὶ στὴ μεταπολεμικὴ περίοδο.

51. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ οἱ λοιπὲς Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες.
Ἡ συγκρότηση τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Σύγχρονη κατάσταση. Σχέσεις τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν μεταξύ τους. Ἡ Ὀρθοδοξία στὴ διασπορά.

52. Ὀρθοδοξία καὶ Οἰκουμένη.
Ἡ σύγχρονη ὀρθόδοξη κοινωνία. Πρὸς τὴν Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδο. Οἰκουμενικὸς διάλογος καὶ ἱεραποστολή.

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ.

ΣΚΟΠΟΙ.

Ὁ σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας ἀπὸ μετάφραση προσδιορίζεται ἀπὸ τὴ φύση καὶ τὴν ἰδιοτυπία τοῦ μαθήματος. Οἱ Ἕλληνες, λαὸς εὐαίσθητος καὶ πνευματικὰ προικισμένος, συνέλαβαν μὲ μοναδικὴ ὀξύνοια, σὲ μιὰ ὁρισμένη περίδο τῆς ἱστορικῆς πορείας

τους, τὰ καίρια προβλήματα πού ἀνέκαθεν ἀπασχόλησαν τὸν ἄνθρωπο στὶς κυριότερες ἐκφάνσεις τῆς δραστηριότητάς του καὶ προσπάθησαν νὰ δώσουν σ' αὐτὰ λύσεις, δημιουργώντας ἔτσι γραμματεία πού ἐμπεριέχει βασικὲς ἀνθρώπινες ἀξίες, ὅπως: ἡ ἐλευθερία μέσα στὰ πλαίσια τῆς δημοκρατικὰ ὀργανωμένης πολιτείας, ἡ σύλληψη τοῦ ἀνθρώπου ὡς αὐταξίας καὶ αὐτοσκοποῦ, ἡ ἀσίγαστη πνευματικὴ ἀπορία καὶ ἔρευνα, ἡ αὐτογνωσία καὶ ὁ αὐτοσεβασμός, ἡ ἀγάπη τῆς ἀλήθειας, ἡ εὐαισθησία στὸ ὡραῖο καὶ ὁ σεβασμὸς τοῦ μέτρου, πού ἀποτελεῖ τὸ φιλοσοφικὸ ὑπόβαθρο τῶν παραπάνω ἀξιῶν. Ἡ γραμματεία αὐτὴ μᾶς δίνει τὴ μοναδικὴ δυνατότητα νὰ παρακολουθήσουμε τὶς ἀναζητήσεις καὶ τὰ ἐπιτεύγματα ἑνὸς δημιουργικοῦ πολιτισμοῦ, ἔτσι ὅπως ἔχουν ἀποτυπωθεῖ μέσα σὲ ἕνα συμπαγὲς σύνολο πνευματικῶν ἔργων, πού καὶ εὔληπτο εἶναι καὶ ὁλοκληρωμένο, καὶ ὡστόσο εὐρύτατο σὲ προοπτική, πλούσιο σὲ προεκτάσεις.

Ἑπομένως, ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι ἡ ἀνθρωπιστικὴ μόρφωση τῶν μαθητῶν πού διακρίνεται:

α) Στὴν κατανόηση τῶν ἀξιῶν πού κληροδότησαν οἱ ἀρχαῖοι στὸν πολιτισμένο κόσμο.

β) Στὴν βίωση τῶν ἀξιῶν αὐτῶν, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι νὰ καταστοῦν πηγὴ ζωῆς.

Εἰδικότερα, ἡ οὐσιαστικὴ γνωριμία μὲ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γραμματεία, γιὰ τὴν πραγμάτωση τῆς ὁποίας ἀπαραίτητη προϋπόθεση θεωρεῖται ἡ ἐπαρκὴς ἀρχαιογνωστικὴ κατάρτιση, πρέπει νὰ ὑπηρετεῖ τοὺς παρακάτω μερικότερους σκοπούς:

α) Ὁ μαθητὴς νὰ καλλιεργηθεῖ διανοητικά, βουλητικά, συναισθηματικὰ καὶ ἠθικά, ὥστε νὰ διαπλάσει ὁλοκληρωμένη, κατὰ τὸ δυνατόν, προσωπικότητα.

β) Νὰ γνωρίσει τὶς διαχρονικὲς ἀξίες τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος, νὰ συγκινηθεῖ βιώνοντάς τες καὶ νὰ αἰσθανθεῖ γι' αὐτὲς ἀγάπη, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ τὶς μετατρέψει σὲ δυναμογόνα στοιχεῖα τοῦ βίου του.

γ) Νὰ πάρει τὴ σωστὴ πολιτικὴ ἀγωγή, δηλαδὴ νὰ μυηθεῖ στὰ δημοκρατικὰ ἰδεώδη καὶ νὰ προετοιμάσει τὸν ἑαυτό του, ὥστε ἀργότερα νὰ ἐνταχθεῖ στὸ κοινωνικὸ σύνολο ὡς ἐνεργὸ μέλος του.

δ) Νὰ κατανοήσει τὴν ἀδιάσπαστη ἱστορικὴ συνέχεια τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος νὰ συνειδητοποιήσει τὴν προσφορά του στὸν παγκόσμιο πολιτισμὸ καὶ νὰ συνεργήσει συνειδητὰ στὴν οἰκοδόμηση ἑνὸς ἐθνικοῦ βίου ἐλευθέρου καὶ προσαρμοσμένου στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ καιροῦ μας.

ε) Νὰ καλλιεργηθεῖ αἰσθητικά, νὰ ἀποκτήσει μὲ τὸν καιρὸ ἀξιολογικὰ κριτήρια πού θὰ τὸν καταστήσουν εὐαίσθητο δέκτη τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ ὡραίου, ὅπου τὸ συναντᾶ.

Β' ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α' - Ὧρες 4

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ἐπικὴ ποίηση: Ὁμήρου Ὀδύσσεια, ὧρες 2 ὅλο τὸ διδακτικὸ ἔτος.

Ὕστερα ἀπὸ σύντομη καὶ ἀνάλογη πρὸς τὴν ἀντιληπτικὴ ἱκανότητα τῶν μαθητῶν εἰσαγωγὴ (τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα καὶ ὁ κόσμος πού ἀντιπροσωπεύουν, ἀοιδοὶ καὶ ραψωδοί, ἡ θέση τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν στὴν ἑλληνικὴ παιδεία) θὰ δοθεῖ γενικὸ διάγραμμα πού μὲ τὸ περιεχόμενο καὶ τὴ δομὴ τῆς Ὀδύσσειας. Κατόπιν θὰ διδαχτοῦν στὸ σύνολό τους οἱ ραψωδίες Α,Ε,Ζ,Π καὶ Φ καὶ μὲ περικοπὲς οἱ ραψωδίες Ι,Λ, Ν,Σ καὶ Ω, ἐνῶ οἱ ἐνδιάμεσες θὰ δοθοῦν ὡς σύντομες περιλήψεις, χωρὶς νὰ ἀποκλείεται ἡ κατὰ τὴν κρίση τοῦ διδάσκοντος ἑρμηνεία ὡρισμένων ἑνοτήτων τους πού προσθέτουν οὐσιαστικὰ στοιχεῖα, ὥστε νὰ ὁλοκληρωθεῖ ἡ εἰκόνα τοῦ ἔπους. Στὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους θὰ γίνει γενικὴ θεώρηση τοῦ ἔπους ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς ἐξελίξεως, τῆς ὑποθέσεως, τῆς δομῆς του, τῶν χαρακτηριστικῶν στοιχείων τοῦ ἐπικοῦ ὕφους, τῆς διαγραφῆς τοῦ χαρακτήρα τῶν κυριοτέρων ἡρώων καὶ τῶν ἀξιῶν, πού περικλείει.

2. Ἱστοριογραφία: α) Ἡροδότου Ἱστορία, ὧρες 2, ἀπὸ τὴν 21η Σεπτεμβρίου ὡς τὴν 31η Ἰανουαρίου.

Ἡ εἰσαγωγὴ θὰ περιλαμβάνει τὴν ἀρχαία ἱστοριογραφία ὡς γραμματειακὸ εἶδος, τὸ βίο τοῦ Ἡροδότου καὶ τὸ ἔργο του, (περιεχόμενο, ἰδιοτυπία, δομή, καλλιτεχνικὴ ἀξία, σημασία του γιὰ τὴν ἀγωγή). Ἡ διδασκαλία ἀρχίζει μὲ συντομότατη περίληψη τῶν περιεχομένων κατὰ βιβλία. Κατόπιν θὰ διδαχτοῦν χαρακτηριστικὲς ἑνότητες τόσο ἀπὸ τὰ 4 πρῶτα βιβλία (ἡ ζωή, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα καὶ οἱ δοξασίες τῶν διαφόρων λαῶν), ὅσο καὶ ἀπὸ τὰ 3 τελευταῖα (ἡ σύγκρουση τῶν δύο κόσμων στὶς κορυφαῖες της στιγές). Τὰ ἐνδιάμεσα κεφάλαια θὰ δοθοῦν σὲ περίληψη.

Κατὰ τὴ γενικὴ θεώρηση θὰ τονισθεῖ ἰδιαίτερα τὸ γεγονὸς ὅτι, παρὰ τὴν ἐπιφανειακὴ ἀνομοιογένεια τῶν περιεχομένων, στὸ ἔργο διαπιστώνεται βαθύτερη ἑνότητα, καθὼς ὅλα τὰ ἐπὶ μέρους συντείνουν στὴν ὑπογράμμιση τῶν ἀντιθέσεων πού χαρακτήριζαν τοὺς ἀντιπάλους καὶ στὴν αἰτιολόγηση τοῦ τελικοῦ θριάμβου τῶν Ἑλλήνων.

β) Ξενοφῶντα Κάθοδος τῶν Μυρίων, ὧρες 2, ἀπὸ τὴν 1η Φεβρουαρίου ὡς τὴ 15η Ἀπριλίου.

Ἡ εἰσαγωγὴ θὰ περιέχει τὸ βίο καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ξενοφῶντα καὶ ἰδιαίτερα τὰ ὅσα ἀφοροῦν τὴν Κύρου Ἀνάβαση (ὁ ἰδιαίτερος χαρακτήρας τοῦ ἔργου, ἡ ἱστορικὴ πραγματικότητα πού ὁδήγησε Ἕλληνες νὰ στρατευθοῦν ὡς μισθοφόροι σὲ Πέρση ἡγεμόνα, οἱ ἀξίες πού ἀντλοῦμε ἀπὸ τὸ ἔργο).

Ἀφοῦ δοθεῖ συντομότατη περίληψη τοῦ περιεχομένου κατὰ βιβλίο, θὰ διδαχτοῦν τὰ βιβλία Β' καὶ Γ' στὸ σύνολό τους, χαρακτηριστικὲς ἑνότητες ἀπὸ τὰ βιβλία Δ', Ε', ΣΤ' καὶ Ζ' (κεφ. 1, 6 καὶ 8) ἐνῶ τὸ βιβλίο Α' θὰ δοθεῖ σὲ περίληψη.

3. Μετακλασικὴ πεζογραφία: Λουκιανός, ὧρες 2, ἀπὸ 16η Ἀπριλίου ὡς τὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Ὕστερα ἀπὸ σύντομη εἰσαγωγὴ (τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν συγγραφέων τῆς μετακλασικῆς ἐποχῆς, ὁ Λουκιανὸς καὶ τὸ ἔργο του, τὰ ἰδιαίτερα γνωρίσματα τοῦ ἔργου πού θὰ διδαχτεῖ), ὁ καθηγητὴς προβαίνει στὴ διδασκαλία ἑνὸς ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα ἔργα τοῦ Λουκιανοῦ: Νεκρικοὶ Διάλογοι (ἐπιλογή), Τίμων ἢ Μισάνθρωπος καὶ Ἀληθὴς Ἱστορία (Α' κεφ. 1 - 7, 9 - 22, 25 - 42, Β' κεφ. 1 - 2).

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 5

ΚΕΙΜΕΝΑ

1. Ἐπικὴ ποίηση — ὧρες 3, ἀπὸ τὴν 21η Σεπτεμβρίου ὡς τὴ 15η Ἀπριλίου.

α) Ὁμήρου Ἰλιάδα: Ἡ Εἰσαγωγὴ θὰ περιέχει τὶς διαφορὲς τοῦ χαρακτῆρα τῶν δύο ἐπῶν, πολὺ σύντομη καὶ σαφὴ ἔκθεση τοῦ ὁμηρικοῦ ζητήματος καὶ διάγραμμα τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς δομῆς τῆς Ἰλιάδος. Κατόπι θὰ διδαχτοῦν οἱ ἑνότητες ἐκεῖνες τοῦ ἔπους πού εἶναι ἀπαραίτητες, γιὰ νὰ παρακολουθήσουμε τὴν κεντρικὴ γραμμὴ τῆς ὑποθέσεως καὶ νὰ μὴ παραλείψουμε ὅ,τι ἰδιαίτερα χαρακτηρίζει τὴν Ἰλιάδα καὶ τὸν κόσμο τῶν ἡρώων της: ραψωδία Α, στ. 1 - 315 (ἔρις), στ. 430 - 530 (Θέτις - Ζεύς), Ε, 1 - 370 (Διομήδους Ἀριστεία), Η 170 - 321 (μονομαχία Αἴαντος - Ἕκτορος), Ι 430 - 619 (Φοῖνιξ - Ἀχιλλεύς), Κ 194 - 514 (Δολώνεια), Μ 199 - 471 (Ἀριστεία Ἕκτορος), Π (Πατρόκλεια), Σ 368 - 816 (Ἀσπίς), Τ 1 - 280 (διαλλαγή), Χ 1 - 375 (μονομαχία Ἀχιλλέως - Ἕκτορος), Ψ 275 - 897 (Ἆθλα ἐπὶ Πατρόκλῳ), περίπου τὸ 1/3 τοῦ ἔπους). Οἱ ἐνδιάμεσες ἑνότητες θὰ δοθοῦν περιληπτικά. Ἡ ἑρμηνεία τῶν ραψωδιῶν Ζ καὶ Ω ἀναβάλλεται γιὰ νὰ διδαχτοῦν ἀπὸ τὸ πρωτότυπο στὸ Λύκειο.

β) Βατραχομυομαχία. Μετὰ τὴ διδασκαλία τῆς Ἰλιάδος ὁ καθηγητὴς θὰ διαθέσει 3 - 4 διδακτικὲς ὧρες γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς Βατραχομυομαχίας, ὅπου θὰ δοθεῖ ἰδιαίτερη προσοχὴ στὴ λειτουργία τῆς παρωδίας.

γ) Ἔργα καὶ ἡμέρες τοῦ Ἡσιόδου, στίχοι 1 - 316. Ἡ διδασκαλία τῆς ἐπικῆς ποιήσεως στὴν Α' τάξη θὰ κλείσει μὲ τὴ διδασκαλία τῶν Ἔργων καὶ ἡμερῶν τοῦ Ἡσιόδου (περίπου 6 διδακτικὲς ὧρες). Θὰ γίνει πολὺ σύντομη εἰσαγωγὴ (τὸ διδακτικὸ ἔπος, ὁ βίος καὶ τὸ ἔργο τοῦ Ἡσιόδου) καὶ κατὰ τὴ διδασκαλία τοῦ ἔργου θὰ τονισθεῖ ἰδιαίτερα ἡ σημασία τῆς ἐργασίας καὶ τῆς δικαιοσύνης γιὰ τὴ ζωή.

2. Πλουτάρχου Βίοι (Σόλων - Θεμιστοκλῆς - Περικλῆς - Φωκίων), ὧρες 2, ἀπὸ τὴν 21η Σεπτεμβρίου ὡς τὴν 31η Ἰανουαρίου. Ἡ εἰσαγωγὴ θὰ περιλαμβάνει τὸ βίο καὶ τὸ ἔργο τοῦ Πλουτάρχου μὲ ἰδιαίτερη ἔμφαση στοὺς Παραλλήλους Βίους (Σύνθεση τοῦ ἔργου - Πηγὲς - διδακτικὴ ἀξία). Ὁ καθηγητὴς ἐκλέγει ἀπὸ κάθε βίο τὰ κεφάλαια ἐκεῖνα ποὺ χαρακτηριστικότατα ἐκφράζουν τὴν ἰδιοτυπία τοῦ χαρακτῆρα καὶ τὴ συμβολὴ τῶν μεγάλων Ἀθηναίων πολιτικῶν στὸ μεγαλεῖο τῆς δημοκρατικῆς Ἀθήνας.

3. Θουκυδίδη — Τὰ Σικελικά, ὧρες 2, ἀπὸ τὴν 1η Φεβρουαρίου ὡς τὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Ἡ εἰσαγωγὴ θὰ περιλαμβάνει σύντομη ἐξιστόρηση τῶν γεγονότων τῆς Πεντηκονταετίας καὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, τὸ βίο καὶ τὸ ἔργο τοῦ Θουκυδίδη, μὲ ἰδιαίτερη ἐπισήμανση τῶν διαφορῶν του ἀπὸ τὸν Ἡρόδοτο καὶ τὸν Ξενοφῶντα, τὴν ἰδιοτυπία καὶ τὴν ἀξία τοῦ ἔργου του.

Ἀκολουθεῖ σύντομη περίληψη τοῦ περιεχομένου κατὰ βιβλία. Ἀπὸ τὰ βιβλία ΣΤ' καὶ Ζ' ποὺ ἀποτελοῦν τὸ βασικὸ ἀντικείμενο διδασκαλίας, νὰ ἀποκλειστοῦν τὰ κεφάλαια ποὺ ἀναφέρονται σὲ γεγονότα ἄσχετα μὲ τὴ Σικελικὴ ἐκστρατεία.

4. Ρητορικὴ — Ἀνθολόγιο Ρητόρων, ὧρες 3, ἀπὸ τὴ 16η Ἀπριλίου ὡς τὸ τέλος τοῦ διδακτικοῦ ἔτους.

Τὸ Ἀνθολόγιο Ρητόρων γιὰ τὴ Β' καὶ Γ' Γυμνασίου θὰ περιλαμβάνει :

Εἰσαγωγὴ (Ἡ Ἀνάπτυξη τῆς Ρητορικῆς στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, ὁ ρητορικὸς λόγος καὶ τὰ εἴδη του—Βίος καὶ ἔργο τοῦ κάθε ρήτορα ποὺ περιλαμβάνεται στὸ Ἀνθολόγιο). Κείμενα (μὲ σύντομο εἰσαγωγικὸ σημείωμα γιὰ τὴν ἱστορικὴ πραγματικότητα ποὺ πλαισιώνει τὸ λόγο) : Λυσία Κατὰ Ἐρατοσθένους, Ἰσοκράτη Πανηγυρικός, Δημοσθένη Γ' Ὀλυνθιακὸς καὶ Ὑπὲρ τῆς Ροδίων Ἐλευθερίας. Ἐπίμετρο : Τὰ τελευταῖα κεφάλαια ἀπὸ τὸ Β' βιβλίο τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντα καὶ ἡ Ἐπιστολὴ πρὸς Φίλιππον τοῦ Ἰσοκράτη.

Βασικὸ ἀντικείμενο διδασκαλίας γιὰ τὴ Β' τάξη θὰ ἀποτελέσει ὁ Κατὰ Ἐρατοσθένους λόγος τοῦ Λυσία καὶ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν Παγηγυρικὸ τοῦ Ἰσοκράτη μὲ περιληπτικὲς μεταξύ τους διασυνδέσεις.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τὸ μάθημα τῆς Νεοελληνικῆς Γλώσσας καὶ Γραμματείας μὲ τοὺς τρεῖς κλάδους του (γλωσσικὴ διδασκαλία - διδασκαλία κειμένων νεοελληνικῆς λογοτεχνίας - Ἐκθέσεως) ἐπιδιώκει τοὺς παρακάτω σκοπούς :

1. Νὰ γνωρίσουν καὶ νὰ κατανοήσουν οἱ μαθητὲς τὸ περιεχόμενο, τὴν ἰδιοτυπία καὶ τὶς ἀξίες τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ (χωρὶς νὰ ἀποσιωπηθοῦν οἱ ἀρνητικὲς πλευρές του) καὶ ἔτσι :

α) Νὰ ἀποκτήσουν πεποίθηση στὴ δημιουργικὴ δύναμη καὶ στὴ ζωτικότητα τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ καὶ μὲ τὴ βίωση τῶν ἀξιῶν ποὺ δημιούργησε νὰ γίνουν συνειδητοὶ ἐργάτες τῆς προόδου.

β) Νὰ ἀποκτήσουν αὐτογνωσία καὶ τὴ συναίσθηση τῆς αὐτοδυναμίας νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἔτσι νὰ προσέρχονται μὲ δικό τους ἐπαρκῆ πνευματικὸ ἐξοπλισμὸ στὴ συνάντησή τους μὲ τὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ πολιτισμὸ καὶ μὲ τὸν πολιτισμὸ τῶν ἄλλων λαῶν.

2. Νὰ γνωρίσουν οἱ μαθητὲς τὸν πλοῦτο καὶ τὴν ποικιλία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας καὶ νὰ ἀντιληφθοῦν τὴ γενικότερη παιδευτικὴ ἀξία της, ὥστε νὰ ἀναπτυχθεῖ ἡ αἰσθητικὴ εὐαισθησία τους, γιὰ νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ἐκτιμοῦν καὶ νὰ χαίρονται τὸ ὡραῖο στὸ λόγο.

3. Νὰ ἀποκτήσουν οἱ μαθητὲς οὐσιαστικὴ καὶ ὁλοκληρωμένη γλωσσικὴ ἀγωγή, ὥστε :

α) Νὰ κατανοήσουν τὴ δομὴ καὶ τὴ λειτουργία τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου καὶ νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ νὰ ἐπικοινωνοῦν καὶ νὰ ἐκφράζονται ὀρθὰ καὶ κατὰ τρόπο προσωπικό, προφορικὸ καὶ γραπτό.

β) Νὰ κατανοήσουν τὴν ψυχοσύνθεση, τὴ βιοθεωρία, τὸν πολιτισμὸ καὶ τὸ ἦθος τοῦ λαοῦ μας, ἀφοῦ ἡ γλῶσσα εἶναι δημιούργημα τοῦ λαοῦ καὶ τὸν ἐκφράζει πιστά.

γ) Νὰ ἀναπτύξουν τὶς πνευματικές τους ἱκανότητες, ἀφοῦ ἡ σκέψη δὲν ἐκφράζεται ἁπλῶς μὲ τὴ γλῶσσα, ἀλλὰ γεννιέται καὶ ἀναπτύσσεται μὲ τὴ μελέτη τῆς γλώσσας καὶ μὲ τὴ γλωσσικὴ ἔκφραση.

4. Ἐπιπλέον τὸ μάθημα αὐτὸ σκοπὸ ἔχει νὰ ἀποτελέσει μιὰ ἀντίρροπη δύναμη στὴν συντελουμένη στὸ σχολεῖο, γιὰ λόγους μεθοδικῆς διδασκαλίας, κατάτμηση τῆς συνολικῆς εἰκόνας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὅπως ἐμφανίζεται στὸν ἐπιμερισμὸ τῆς γνωστικῆς ὕλης στὰ διάφορα μαθήματα τοῦ σχολικοῦ προγράμματος. Τὸ μάθημα αὐτό, καθὼς ἔχει τὴν εὐχέρεια νὰ παρουσιάζει ταυτόχρονα συναισθηματικὸ καὶ γνωστικὸ κόσμο σὲ διάφορες ἐκφάσεις, βοηθεῖ τὸν μαθητὴ στὸν σχηματισμὸ ἑνιαίας εἰκόνας γιὰ τὸν κόσμο καὶ τὴ ζωή.

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 5

Ι. ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, ὧρες 2

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία στὴν πρώτη τάξη ἔχει τοὺς ἑξῆς εἰδικότερους σκοπούς :

1. Προβάλλοντας τοὺς γραμματικοὺς τύπους ποὺ ἔχουν πανελλήνια ἀποδοχὴ ὅπως παρουσιάζονται στὴν ἀναπροσαρμοσμένη Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς, α) Νὰ ἀπαλλάξει τοὺς μαθητὲς ἀπὸ τὴ γλωσσικὴ ἀκαταστασία ποὺ κυριαρχεῖ στὴ νέα ἑλληνικὴ ζωὴ καὶ νὰ τοὺς μάθει νὰ μεταχειρίζονται τὴ γλῶσσα στὸν προφορικὸ καὶ γραπτὸ λόγο τους μὲ περισσότερη σταθερότητα καὶ μὲ ἐντονότερο τὸ αἴσθημα ἀσφάλειας. β) Νὰ ἀφομοιωθεῖ ἡ γραμματικὴ ὕλη ἀπὸ τοὺς μαθητὲς κατὰ τέτοιο τρόπο, ὥστε νὰ συνειδητοποιήσουν τοὺς κανόνες ποὺ διέπουν τὴ μητρικὴ τους γλῶσσα καὶ νὰ ἐξοικειωθοῦν μὲ τὴ γραμματικὴ ὁρολογία. γ) Νὰ ἐνισχυθεῖ ἡ ὀρθογραφικὴ ἱκανότητα τῶν μαθητῶν.

2. Νὰ διαπιστώσουν οἱ μαθητὲς ὅτι ἡ δημοτικὴ ἀποτελεῖ μία πλούσια καὶ ἰδιαίτερη γνωστικὴ περιοχὴ ποὺ ἡ βαθμιαία κατάκτηση ὁλοένα βαθύτερων μυστικῶν της μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετήσει ποικίλες ἐκφραστικὲς ἀνάγκες.

Ἡ γλωσσικὴ διδασκαλία στὴν τάξη αὐτὴ διακρίνεται σέ :

1. Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς.

Ἀφοῦ διαπιστωθεῖ ἡ ἔκταση καὶ ὁ βαθμὸς κατὰ τὸν ὁποῖο οἱ μαθητὲς ἀφομοίωσαν τὰ ὅσα διδάχτηκαν στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο, προβαίνουμε στὴ συστηματικὴ διδασκαλία τῆς Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ὁλοκληρωθεῖ στὴν τάξη αὐτὴ κατὰ τὴν ἑξῆς σειρά : (α) Μέρος Δεύτερο : (ἡ καταγωγὴ τῶν λέξεων - Ὁ σχηματισμὸς τῶν λέξεων - Ἡ σημασία τῶν λέξεων). (β) Μέρος Τρίτο : Τὰ μέρη τοῦ λόγου Τὸ ἄρθρο μὲ τὰ οὐσιαστικά - Τὰ ρήματα - Τὰ ἐπίθετα - Τὰ ἀριθμητικά - Οἱ ἀντωνυμίες - Τὰ ἄκλιτα. Ἀπὸ τὸ Πρῶτο Μέρος (Οἱ φθόγγοι καὶ τὰ γράμματα) θὰ διδαχθεῖ συστηματικὰ μόνο τὸ κεφάλαιο γιὰ τὴ στίξη· τὰ ὑπόλοιπα δὲ θὰ διδάσκονται σὲ ἰδιαίτερη διδακτικὴ ὥρα ἀλλὰ εὐκαιριακά.

2. Συντακτικὸ τῆς Δημοτικῆς.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Συντακτικοῦ τῆς Δημοτικῆς στὴν τάξη δὲ θὰ εἶναι συστηματική, ἀλλὰ θὰ γίνεται ἐφόσον συνδέεται μὲ τὴ διδασκαλία ὁρισμένων κεφαλαίων Γραμματικῆς. Θὰ πρέπει οἱ μαθητὲς νὰ μποροῦν νὰ ἀναγνωρίζουν τὶς γενικότερες δομὲς τοῦ λόγου (τὴν περίοδο, τὴν πρόταση), ὅπως καὶ τοὺς κύριους ἢ τοὺς συνηθέστερους ὅρους τῆς προτάσεως (ρῆμα, ὑποκείμενο, κατηγορούμενα, ἀντικείμενο, ἐπιθετικοὺς προσδιορισμοὺς κ.τ.λ.) ποὺ ἡ διδασκαλία τους πάντοτε θὰ γίνεται ταυτόχρονα μὲ τὴ διδασκαλία τῶν ἀντιστοίχων μερῶν τοῦ λόγου.

3. Λεξιλογικὲς Ἀσκήσεις.

Σκοπὸς τῶν λεξιλογικῶν ἀσκήσεων εἶναι ἡ ἐνίσχυση τῆς ἐκφραστικῆς ἱκανότητας τῶν μαθητῶν, μὲ τὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ λεξιλογίου τους καὶ τὴ συστηματικὴ ἄσκηση στὴ χρήση καλλιεργημένης καὶ μὲ ὁμοιογένεια δημοτικῆς γλώσσας. Εἰδικότερα στὴν τάξη αὐτὴ ἐπιδιώκουμε τὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ λεξιλογίου τῶν μαθητῶν.

Ἔτσι θὰ διδαχτοῦν : Τὰ συνώνυμα, τὰ ἀντίθετα, περιφράσεις, κυριολεκτικὴ καὶ μεταφορικὴ χρήση τῶν λέξεων (ἀντιθετικά), παροιμιακὲς ἐκφράσεις κ.τ.ἄ.

II. ΕΚΘΕΣΕΙΣ. ὥρα 1

Σκοπός : Τὸ μάθημα τῶν ἐκθέσεων ὑπηρετεῖ γενικὰ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου γιὰ προσωπικὴ ἔκφραση καὶ ἐπικοινωνία. Σκοπὸς τοῦ μαθήματος, εἰδικότερα, εἶναι νὰ ἀσκηθοῦν οἱ μαθητὲς στὴν ὀρθὴ χρήση τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσας, στὴ διαμόρφωση, κατὰ τὸ δυνατό, προσωπικοῦ ὕφους καὶ στὴ σωστὴ ἀξιοποίηση τοῦ ἀνακοινώσι μοῦ ὑλικοῦ ποὺ δέχτηκαν ἀπὸ τὸ κοινωνικὸ περιβάλλον καὶ τὸ σχολεῖο. Ἔτσι ὁ προφορικὸς ἢ ὁ γραπτός τους λόγος ὡς φορέας βιωμάτων, γνώσεων καὶ ἰδεῶν πρέπει νὰ εἶναι γλωσσικὰ ὀρθὸς καὶ νὰ χαρακτηρίζεται ἀπὸ σαφήνεια, ἀκρίβεια, πληρότητα, εἰλικρίνεια καὶ καλαισθησία. Μὲ τὶς προϋποθέσεις αὐτὲς εἶναι αὐτονόητο πὼς τὸ μάθημα τῶν ἐκθέσεων δὲν καλλιεργεῖ ἁπλῶς τὶς νοητικὲς καὶ ψυχικὲς δυνατότητες τοῦ μαθητῆ, ὅπως τὴν προσοχή, τὴν παρατηρητικότητα, τὴ μνήμη, τὴ λογικὴ πειθαρχία, τὴ συνθετικὴ ἱκανότητα, τὴ φαντασία, τὴ βούληση, τὸ συναισθηματικὸ πλοῦτο κ.τ.λ., ἀλλὰ καὶ συμβάλλει ἄμεσα ἢ ἔμμεσα στὴ σύμμετρη ἀνάπτυξή τους. Οἱ ἐκθέσεις εἶναι προφορικὲς καὶ γραπτές.

1. Προφορικὲς ἐκθέσεις.

Γίνονται στὴν τάξη μὲ θέματα ποὺ δίνει κάθε φορὰ ὁ καθηγητὴς ἢ προτείνουν οἱ μαθητές. Ἀνάλογα μὲ τὴν ἀντιληπτικότητα καὶ τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῶν μαθητῶν τὰ θέματα προέρχονται ἀπὸ τὶς προσωπικές τους ἐμπειρίες (οἰκογενειακό, σχολικό, φυσικὸ περιβάλλον) ἢ ἀναφέρονται σὲ περιγραφὲς ἐπισκέψεων (ἐργοστάσια, μουσεῖα κ.τ.λ.) καὶ ἀφηγήσεις γεγονότων καὶ καταστάσεων ἢ εἶναι ἀπόδοση (ἐλεύθερη) τοῦ περιεχομένου ἀναγνωσμάτων.

2. Γραπτὲς ἐκθέσεις.

Γράφονται στὴν τάξη, τοὐλάχιστο 10 τὸ χρόνο. Γιὰ τὴ σύνταξή τους διατίθεται μία πλήρης διδακτικὴ ὥρα. Τὰ θέματα μπορεῖ μερικὲς φορὲς νὰ εἶναι «ἐλεύθερα» ὁπότε ὁ μαθητὴς ἐπιλέγει καὶ ἀναπτύσσει τὸ θέμα τῆς ἐκλογῆς του.

Κατὰ κανόνα ὅμως οἱ μαθητὲς γράφουν πάνω σὲ κοινὸ θέμα ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν τάξη μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ καθηγητῆ.

Γιὰ τὴν πρώτη τάξη τὰ θέματα ἐπιλέγονται :

α) ἀπὸ τὶς προσωπικὲς ἐμπειρίες, τὰ βιώματα καὶ γενικὰ ἀπὸ τὸν κόσμο τῶν παραστάσεων τῶν μαθητῶν (σκηνὲς ἀπὸ τὸ οἰκογενειακό, τὸ κοινωνικὸ καὶ σχολικὸ περιβάλλον, περιγραφὲς εἰκόνων, ζώων, φυτῶν) καὶ

β) ἀπὸ τὸ λαογραφικὸ πλοῦτο τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ (παραμύθια, μῦθοι, παραδόσεις κ.τ.λ.)

III. ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ὧρες 2

Σκοπὸς τὶς διδασκαλίας τῶν κειμένων εἶναι νὰ φέρει τὸν μαθητὴ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ γραπτὸ λόγο μέσα ἀπὸ κείμενα ὑποδειγματικά, κατὰ τὸ δυνατό, στὴ γλώσσα καὶ στὸ ὕφος, ποὺ νὰ μὴν προκαλοῦν γλωσσικὴ σύγχυση καὶ νὰ τὰ χαρακτηρίζει πλοῦτος στὸ περιεχόμενο, ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ μπορέσει.

α) Νὰ διευρύνει καὶ νὰ βαθύνει τὴ γλωσσικὴ καὶ τὴ νοητική του ἱκανότητα ἐπειδὴ ἡ λογοτεχνία δὲν ἀφήνει καμιὰ διάσταση τῆς γλώσσας ἀνεκμετάλλευτη, γίνεται ὄργανο γιὰ τὸν πλουτισμὸ τῆς ἐμπειρίας καὶ τῆς φαντασίας τοῦ μαθητῆ, ἀναπτύσσει τὶς διανοητικὲς καὶ τὶς συναισθηματικὲς λειτουργίες του καὶ συντελεῖ στὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐκφραστικῶν δυνατοτήτων.

β) Νὰ ἀποκτήσει εὐαισθησία γιὰ τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀτόμου καὶ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Ἡ λογοτεχνία πραγματώνει καλλιτεχνικὰ καὶ μεταδίνει ἀποτελεσματικὰ τὶς ψυχολογικὲς ἀντιδράσεις ποὺ μᾶς προκαλοῦν τὰ γεγονότα τῆς ζωῆς· ἡ ἀναστροφὴ μὲ τὰ λογοτεχνικὰ κείμενα, μὲ πνεῦμα ἐλεύθερο καὶ ἀνοικτό, θέτει σὲ κίνηση τὸν ψυχικὸ κόσμο τοῦ μαθητῆ καὶ προετοιμάζει τὴν ἐνεργητική συμετοχή του στὸ κοινό, σύμφωνα μὲ τὸ δημοκρατικό μας πολίτευμα.

γ) Νὰ γνωρίσει τὶς βασικὲς μορφὲς καὶ ἀξίες τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς (ἐθνικές, θρησκευτικές, ἠθικές, κοινωνικὲς κ.τ.λ) ποὺ συνιστοῦν τὶς ρίζες μας καὶ πιστοποιοῦν τὴν ἐθνική μας ἑνότητα καὶ συνέχεια. Ἡ μελέτη τους θὰ βοηθήσει τὸ μαθητὴ νὰ ἀποκτήσει συνείδηση τῆς ἐθνικῆς του ἰδιοτυπίας καὶ νὰ κατανοήσει κριτικὰ τὴ σύγχρονη ἑλληνικὴ πραγματικότητα.

δ) Νὰ γνωρίσει τὸν εὐρύτερο χαρακτήρα τῶν προβλημάτων ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπο, μέσα ἀπὸ περιορισμένο ἀριθμὸ κειμένων τῆς ξένης λογοτεχνίας, ὥστε χωρὶς νὰ χάνει τὴν ἐθνική του ἰδιοτυπία, νὰ κατανοήσει ὅτι ὑπάρχουν παρόμοιες καταστάσεις καὶ κοινὰ προβλήματα στοὺς ἄλλους λαοὺς καὶ ὅτι ἔχει μέρος στὴν εὐθύνη καὶ στὶς ἐλπίδες γιὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας.

ε) Νὰ ἀγαπήσει τὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία καὶ νὰ ἀναπτύξει τὴν καλαισθησία του καὶ τὸ αἴσθημα τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ μέτρου, ὅπως ἐκφράζεται μέσα ἀπὸ τὴν πλούσια καλλιτεχνική μας κληρονομιά, καὶ

στ) Νὰ ἀποκτήσει ὁρισμένες βασικὲς γνώσεις, ποὺ ἀναφέρονται στὴν ἐξέλιξη, στὴν τεχνικὴ καὶ στὰ εἴδη τῆς λογοτεχνίας.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

Ἡ διδασκαλία θὰ γίνεται μὲ βάση σχολιασμένη συλλογὴ κειμένων, ἡ ὁποία θὰ περιλαμβάνει :

1. Ἀπὸ τὴ λαϊκὴ δημιουργία : παραμύθια, μύθους, παραδόσεις, δημοτικὰ τραγούδια (ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀκριτικά), καθὼς καὶ τὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ ἄλλα λαϊκὰ κείμενα.

Θὰ συσχετίζεται ἡ λαϊκὴ ἀφήγηση μὲ τὸν Ὅμηρο καὶ τὸν Ἡρόδοτο, ὥστε νὰ φαίνεται ἡ συγγένεια τῶν θεμάτων καὶ τῶν ἐκφραστικῶν τρόπων.

2. Ἀπὸ τὴν προσωπικὴ λογοτεχνικὴ δημιουργία : (α) πεζογραφία : περιγραφές, ἀφηγήσεις, ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις, διηγήματα, ἀποσπάσματα, ἀπὸ μυθιστορήματα, μὲ ὅσο τὸ δυνατὸ μεγαλύτερη αὐτοτέλεια, ἁπλὰ μελετήματα, β) ποιήματα εὔληπτα, παραδοσιακὰ καὶ σύγχρονα, καὶ (γ) περιορισμένος ἀριθμὸς πεζῶν καὶ ποιημάτων ἀπὸ τὴν ξένη λογοτεχνία σὲ δόκιμες μεταφράσεις.

Κατὰ τὴ διδασκαλία θὰ καταβάλλεται ἰδιαίτερη προσοχὴ στὴν ὀρθὴ καὶ φυσικὴ ἀνάγνωση. Ἐπίσης θὰ δίνονται γιὰ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους σύντομα καὶ ἀξιομνημόνευτα ποιήματα ἢ στροφές τους. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς διδασκαλίας τῶν ποιημάτων θὰ διδαχτοῦν τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς νεοελληνικῆς μετρικῆς καὶ ἡ διαφοροποίηση τοῦ ἐλεύθερου ἀπὸ τὸν παραδοσιακὸ στίχο.

ΤΑΞΗ Β΄. ὧρες 4

I. ΓΛΩΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, ὥρα 1

1. Γραμματικὴ τῆς Δημοτικῆς :

Ἡ διδασκαλία τῆς Γραμματικῆς τῆς Δημοτικῆς στὴν τάξη αὐτὴ περιορίζεται στὴν ἀνακεφαλαίωση τῆς ὕλης ποὺ διδάχτηκε στὴν Α΄ τάξη. Θὰ ἐξεταστοῦν τὰ κεφάλαια ἐκεῖνα ποὺ γιὰ ὁποιοδήποτε λόγο δὲν ἐμπεδόθηκαν στὸν ἀπαιτούμενο βαθμό.

2. Συντακτικὸ τῆς Δημοτικῆς.

Ἡ σύνταξη τῆς Δημοτικῆς θὰ ἀποτελέσει τὸ κύριο ἀντικείμενο γλωσσικῆς διδασκαλίας σὲ ὅλη τὴ διάρκεια τοῦ σχολικοῦ ἔτους. Εἰδικότερα ἡ διδασκαλία θὰ ἀκολουθήσει τὴν ἑξῆς σειρά : Μέρος Α΄ : Εἰσαγωγὴ - Πρῶτες ἔννοιες - Ἡ περίοδος - Ἡ πρόταση - Τύποι προτάσεων - Ἡ ἁπλὴ πρόταση καὶ οἱ ὅροι της. Μέρος Β΄ : Σύνολα λέξεων : 1. Σύνταξη μὲ οὐσιαστικὸ (Οὐσιαστικὸ καὶ ἄρθρο, οὐσιαστικὸ καὶ οὐσιαστικὸ (παράθεση, ἐπεξήγηση, γενικὴ μὲ οὐσιαστικό) Οὐσιαστικὸ μὲ ἐπίθετο (ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐπίθετο καὶ β΄ ὅρος συγκρίσεως, κατηγορικὸς προσδιορισμός). 2. Σύνταξη μὲ Ρῆμα (Ρῆμα καὶ οὐσιαστικὸ - ποιητικὸ αἴτιο - ἀντικείμενο κατηγορούμενο) Ρῆμα καὶ ἐπίρρημα - Σημασία τοῦ ρήματος ἀνάλογα μὲ τὴ διάθεση, τὸ χρόνο καὶ τὴν ἔγκλιση). Μέρος Γ΄ : Δήλωση σχέσεων (τόπου, χρόνου, τρόπου, αἰτίας, σκοποῦ, ἀποτελέσματος, ποσοῦ, ἀναφορᾶς, προϋποθέσεως). Μέρος Δ΄ : Σύνδεση προτάσεων : θὰ διδαχτεῖ ἡ κατὰ παράταξη σύνταξη· ἡ καθ' ὑπόταξη θὰ διδαχτεῖ στὸ Α΄ τρίμηνο τῆς Γ΄ τάξης.

3. Λεξιλογικὲς ἀσκήσεις.

Εἰδικότερος σκοπὸς τῶν λεξιλογικῶν ἀσκήσεων γιὰ τὴν τάξη αὐτὴ εἶναι παράλληλα μὲ τὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ λεξιλογίου, νὰ γίνουν ἱκανοὶ οἱ μαθητὲς γιὰ ἀκριβέστερους σημασιολογικοὺς προσδιορισμούς.

Θὰ συνεχιστεῖ ἡ διδασκαλία ποὺ ἄρχισε στὴν πρώτη τάξη μὲ τὴ μελέτη ἢ τὸ σχηματισμὸ οἰκογενειῶν λέξεων, τὴν κατανόηση τῆς σημασίας εἰδικῶν ὁρολογιῶν κυρίως ἐπιστημονικῶν, τεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν) καὶ πολυσήμαντων λέξεων. Οἱ μαθητὲς νὰ συνηθίσουν στὴ χρήση λεξικῶν καὶ προπάντων τοῦ τύπου τῶν ὀνομαστικῶν.

ΙΙ. ΕΚΘΕΣΕΙΣ, ὥρα 1 :

Τὰ θέματα θὰ ἐπιλέγονται : Ἀπὸ τὰ βιώματα καὶ τὶς παραστάσεις τῶν μαθητῶν, ὅπως δημιουργοῦνται στὸ οἰκογενειακό, τὸ κοινωνικὸ καὶ τὸ σχολικὸ περιβάλλον, μέσα στὸ ὁποῖο ζοῦν (διηγήσεις, περιγραφές, ἐντυπώσεις, περιστατικὰ τῆς ζωῆς, τῆς οἰκογενείας, σκηνὲς τοῦ δρόμου, γεγονότα τοῦ σχολείου - περιγραφὲς προσώπων - ἐπιστολὲς σὲ φίλους ἢ συγγενεῖς κ.τ.λ.).

ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ, ὥρες 2

Θὰ διδαχτοῦν κείμενα, ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη, ποὺ νὰ ἀνταποκρίνονται στὴν ἀνάλογη μὲ τὴν τάξη ἀντιληπτικὴ ἱκανότητα καὶ εὐαισθησία τῶν μαθητῶν. Ἀπὸ τὴν λαϊκὴ δημιουργία θὰ διδαχθοῦν, εἰδικότερα, τὰ ἀκριτικὰ καὶ τὰ κλέφτικα τραγούδια καὶ θὰ συσχετιστοῦν μὲ τὴν Ἰλιάδα. Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς διδασκαλίας τῆς προσωπικῆς λογοτεχνικῆς δημιουργίας θὰ διδαχτοῦν τὰ εἴδη τοῦ πεζοῦ λόγου (διηγήματα, μυθιστόρημα, περιγραφή, ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις, χρονογράφημα κ.τ.λ.) καὶ τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς τεχνικῆς τους. Ἐπίσης εὐκαιριακὰ θὰ συμπληρωθοῦν οἱ σχετικὲς μὲ τὴ μετρικὴ πληροφορίες.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ Μ.Ε.

Μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἱστορίας ἐπιδιώκεται νὰ συνειδητοποιήσουν καὶ νὰ ἐνστερνισθοῦν βαθμιαῖα οἱ μαθητὲς ὅτι :

α) ὁ ἑλληνικὸς καὶ παγκόσμιος πολιτισμὸς εἶναι ἔργο συλλογικῆς ἀνθρώπινης προσπάθειας, ἀγώνων καὶ θυσιῶν,

β) ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει πολλὰ στὸ χθὲς καὶ εὐθύνεται γιὰ τὴν οἰκοδόμηση τοῦ σήμερα καὶ τὸν σχεδιασμὸ τοῦ αὔριο,

γ) τὰ ἱστορικὰ γεγονότα συνδέονται μεταξύ τους μὲ σχέσεις γενεσιουργὲς καὶ ἀποτελοῦν ἀλληλουχία αἰτίων (ἀνθρώπινων ἀναγκῶν, κινήτρων καὶ ἰδεῶν) καὶ ἀποτελεσμάτων (ἀνθρώπινων πράξεων καὶ ἀντιδράσεων),

δ) ἡ διαρκὴς καὶ προσεκτικὴ ἀναζήτηση τῶν κινήτρων δράσεως τῶν ἱστορικῶν προσώπων, ὁμάδων καὶ λαῶν τοῦ παρελθόντος ὁδηγεῖ, ἀναλογικὰ κάπως, σὲ ἀσφαλέστερες καὶ προσφορότερες ἀποφάσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν προκείμενων κάθε φορὰ προβλημάτων τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας,

ε) οἱ διάφορες ἐκφάνσεις τοῦ πολιτισμοῦ κάθε κοινωνίας καὶ ἐποχῆς ἀπεικονίζουν καὶ διάφορους τρόπους ἐκφράσεως τῆς βιοθεωρίας τῶν ἀνθρώπων τῆς ἰδίας κοινωνίας καὶ ἐποχῆς.

Ὡς μερικότεροι στόχοι τοῦ μαθήματος τῆς Ἱστορίας ἐπισημαίνονται οἱ ἀκόλουθοι :

α) ἀναδρομὴ καὶ μύηση στὶς πηγὲς τῆς Ἱστορίας,

β) εἰσαγωγὴ στὴν ἑλληνικὴ παράδοση καὶ στὰ προβλήματα τοῦ σύγχρονου ἑλληνισμοῦ.

γ) συνειδητοποίηση τῆς ἑλληνικῆς διάρκειας,

δ) ἀντικειμενικὴ θεώρηση τῶν πολιτευμάτων καὶ οἰκείωση τῶν μαθητῶν μὲ τὸ δημοκρατικὸ τρόπο πολιτικῆς ὀργανώσεως καὶ διαβιώσεως, καὶ

ε) καλλιέργεια γνησίου πατριωτικοῦ φρονήματος.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὥρες 3 :

Ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τῆς ἱστορίας ὡς τὸ 146 π.Χ.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ πάλη τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴ φύση. Ὁ ἄνθρωπος δημιουργὸς τοῦ πολιτισμοῦ του.

Πηγὲς τῆς Προϊστορίας καὶ Ἱστορίας. Ἡ συμβολὴ τῆς ἀρχαιολογίας. Διαίρεση ἱστορικῶν περιόδων. Σχηματικὲς παραστάσεις τοῦ χρόνου - τοῦ χρονολογικοῦ συστήματος.

2. ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΗΣΗ

Αἴγυπτος, Μεσοποταμία, Μ. Ἀσία, Παλαιστίνη, Φοινίκη, Ἰνδία - Κίνα.

Ἐπιβιώσεις πολιτιστικῶν στοιχείων τῆς Ἀνατολῆς.

3. Ο ΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ, ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΣ

α) Φυσικὸ περιβάλλον καὶ ἐπιπτώσεις του στὴ ζωὴ τῶν κατοίκων. Προέλληνες - Ἕλληνες.

β) Συνοπτικὴ παρουσίαση τῶν ἐξελίξεων στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο ἀπὸ τὴν Παλαιολιθικὴ Ἐποχὴ ὡς καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ (ἠπειρωτικὴ Ἑλλάδα, νησιὰ Αἰγαίου, Κρήτη, Κύπρος).

4. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΦΥΛΩΝ ΩΣ ΤΟΝ 9ο αἰ. π.Χ.

α) Κάθοδος Ἰώνων - Ἀχαιῶν. (Μυκῆνες καὶ Μυκηναϊκὸς πολιτισμὸς - Τρωϊκὸς πόλεμος).

β) Κάθοδος Δωριέων. Γεωμετρικὴ ἐποχὴ καὶ Γεωμετρικὴ τέχνη.

5. ΑΠΟΙΚΙΑΚΗ ΕΞΑΠΛΩΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΥΞΕΙΝΟ ΩΣ ΤΟ ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ. ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΟΥΣ.

α) Αἴτια, ἔκταση καὶ ἀποτελέσματα τοῦ ἀποικισμοῦ.

β) Ἡ ζωὴ στὴν μητρόπολη καὶ στὶς ἀποικίες (σχέσεις μεταξὺ μητρόπολης - ἀποικίας).

γ) Ἐπαφὴ τῶν Ἑλλήνων μὲ ἄλλους λαοὺς - ἀλληλεπιδράσεις.

δ) Δεσμοὶ τῶν Ἑλλήνων (θρησκεία, γλώσσα, γιορτές, ἀγῶνες, μαντεῖα, ἀμφικτυονίες κ.τ.λ.).

ε) Ἐπικὴ ποίηση.

στ) Ἀρχαϊκὴ τέχνη.

6. ΑΘΗΝΑ - ΣΠΑΡΤΗ.

α) Σύντομη ἱστορία τῶν δύο πόλεων κρατῶν ὡς τὶς παραμονὲς τοῦ περσικοῦ κινδύνου.

β) Νομοθεσία - καθημερινὴ ζωή, ἀγωγὴ τῶν πολιτῶν.

γ) Ἀντιδιαστολή.

7. ΑΠΕΙΛΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΡΟΥΣΗ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

α) Λυδοί, Μῆδοι, Πέρσες ὡς τὸ 499 π.Χ. Καρχηδόνιοι.

β) Ἄμυνα καὶ ἀντεπίθεση στὴν Ἀνατολικὴ Μεσόγειο καὶ Δυτ. Σικελία.

γ) Ἡ νίκη καὶ οἱ πρωταγωνιστές της. Ἡ ὥρα τοῦ θριάμβου. (Ἀναφορὰ στοὺς Πέρσες τοῦ Αἰσχύλου).

8. Η ΛΑΜΠΡΗ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑ

α) Συμμαχία τῆς Δήλου.

Κίμων - Ἐφιάλτης - Περικλῆς.

β) Καθημερινὴ ζωὴ στὴν Ἀθήνα. Πολίτευμα - Πνύκα, Ἀγορά, θέατρο, δικαστήρια, οἰκονομικὴ δραστηριότητα.

γ) Σχέσεις μὲ τοὺς συμμάχους καὶ τὴ Σπάρτη. Πρῶτες προστριβές. 30ετεῖς σπονδές.

9. ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ ΣΤΗΝ ΑΚΡΟΠΟΛΗ
(ἔκφραση μέτρου καὶ μεγαλείου).

10. ΟΙ ΕΜΦΥΛΙΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ
ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΣ ΤΟΥΣ (431-362).

α) Ἱστόρηση τοῦ Πελοπ. Πολέμου. Κατάλυση τῆς Ἀθηναϊκῆς ἡγεμονίας Τυραννία τῶν 30. Παλινόρθωση τῆς δημοκρατίας.
β) Ἡγεμονία τῆς Σπάρτης - Κορινθιακὸς πόλεμος. Εἰρήνη τοῦ Ἀνταλκίδη.
γ) Ἀναλαμπὴ καὶ πτώση τῆς ἡγεμονίας τῶν Θηβαίων.
δ) Ἡ φωνὴ τοῦ Ἰσοκράτη.

11. ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ (τὸν 5ο καὶ τὸν 4ο π.Χ. αἰώνα).

α) Ἱστοριογραφία, θέατρο, Ἐπιστῆμες (μαθηματική, ἰατρική).
β) Ἀρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, ἀγγειογραφία, ἐπιτύμβιες στῆλες, θέατρα.

12. Ο ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ τὸν 4ο αἰῶνα π.Χ.

α) Δυτικὴ Μεσόγειος - Ἰωνία - Στενὰ - Εὐξείνου.

13. ΑΚΜΗ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

α) Σύντομη ἀναδρομή: καταγωγή, ἐγκατάσταση, Ἀλέξανδρος Α', Ἀρχέλαος, Πέλλα.
β) Ὁ Φίλιππος Β' καὶ ἡ πολιτική του. Προστριβὲς μὲ τοὺς Ἀθηναίους. Χαιρώνεια - Ἕνωση τῶν Ἑλλήνων 338 π.Χ.
γ) Οἱ ἐκστρατεῖες τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ οἱ συνέπειές τους.

14. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

α) Διάσπαση τοῦ Κράτους τοῦ Ἀλεξάνδρου - Ἑλληνιστικὰ Κράτη.
β) Διεύρυνση τοῦ γεωγραφικοῦ ὁρίζοντα. Νέες συνθῆκες ζωῆς.
Οἰκονομικὴ δραστηριότητα. Καθημερινὴ ζωὴ στὴν Ἀλέξάνδρεια (ἢ στὴν Πέργαμο ἢ στὴν Ἀντιόχεια).
γ) Ἐπιστῆμες: γεωγραφία, ἀστρονομία, ἀνατομία, φυσική, βιβλιοθῆκες.
δ) Τέχνες: ἀρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική.
ε) Ἐμφάνιση τῆς Ρώμης στὴ σκηνὴ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου.

15. ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ἀπὸ τὶς ἀρχὲς ὥς τὸ 146 π.Χ.).

α) Χώρα (Ἰταλία) καὶ κάτοικοι. Περίοδος τῶν θρύλων. Τὰ νέα τῶν ἀνασκαφῶν.
β) Δημοκρατικὸ πολίτευμα. Δωδεκάλεκτος. Ἐπέκταση στὴν κεντρικὴ καὶ νότια Ἰταλία (ὥς τὸ 272 π.Χ.).
γ) Ἐπέκταση τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας στὴ Δυτ. Μεσόγειο (ὥς τὴν καταστροφὴ τῆς Καρχηδόνας, 146 π.Χ.)

16. ΕΛΛΑΔΑ ΡΩΜΗ

α) Συμπολιτεῖες. Τελευταία ἀναλαμπὴ τῆς Σπάρτης· Ἡ Ἀθήνα τῆς παρακμῆς.
β) Ἐπέμβαση τῶν Ρωμαίων στὴν περιοχὴ τῆς Ἀνατολ. Μεσογείου (ὥς τὴν ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδας).
γ) Εἰρηνικὴ διείσδυση τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ στὴ Ρώμη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀνατολὴ (μύθος, δεσποτισμός).
Ἑλλάδα (λόγος, ἐλευθερία).
Ρώμη (πειθαρχία - νόμος).
Ἡ κλασικὴ κληρονομιά μας.

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 2:
Ἀπὸ τὸ 146 π.Χ. ὥς τὸ 1453 μ.Χ.

ΜΕΡΟΣ Α'.
ΙΣΤΟΡΙΑ ΡΩΜΑΪΚΗ
(ἀπὸ τὸ 146 π.Χ. ὥς τὸ 330 μ.Χ.)

1. ΤΟ ΡΩΜΑΪΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ Β' ΑΙΩΝΑ π.Χ. ΡΩΜΑΙΟΚΡΑΤΙΑ

α) Συνέπειες τῶν κατακτήσεων (οἰκονομικές, κοινωνικές, πολιτικές).
β) Ἡ ζωὴ στὶς ἐπαρχίες καὶ στὴ Ρώμη.
γ) Ρώμη καὶ Ἑλληνισμός.
δ) Ρωμαιοκρατία στὴν Ἑλλάδα.

2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ

α) Ὁ ἀγροτικὸς νόμος τῶν Γράκχων.
β) Ἀντίδραση - ἀνατροπὴ τοῦ μεταρρυθμιστικοῦ ἔργου.
γ) Συνέπειες: ἐμφύλιοι πόλεμοι:
α) ὥς τὴν ἐξέγερση τῶν δούλων.
β) ὥς τὴν δολοφονία τοῦ Καίσαρα.
γ) ὥς τὴν ὁριστικὴ κατάλυση τοῦ πολιτεύματος (27 π.Χ.)

3. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

α) Ὀργάνωση τοῦ νέου πολιτεύματος.
β) Διαδοχὴ αὐτοκρατόρων, PAX ROMANA.
γ) Ρωμαϊκὴ τέχνη.
δ) Ἐμφάνιση τοῦ Χριστιανισμοῦ, διώξεις καὶ ἐξάπλωση.
ε) Ἐκλατινισμὸς τῶν ἐπαρχιῶν.
στ) Αἴτια τῆς παρακμῆς τῆς Ρώμης.

ΜΕΡΟΣ Β'.
(Πρὸς τὸ Βυζάντιο καὶ τὸν Εὐρωπαϊκὸ Μεσαίωνα).

1. ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

α) Ὁ Κωνσταντῖνος μεταφέρει τὴν Πρωτεύουσά του στὸ Βυζάντιο.
β) Ἀναγνώριση τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐπικράτησή του, αἱρέσεις.
γ) Τελευταία ἀναλαμπὴ τοῦ ἀρχαίου κόσμου (Ἰουλιανός). ὁριστικὴ ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ (Θεοδόσιος ὁ Α'.)

2. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α) Ρωμαϊκὴ παράδοση (ἀναφορὰ στὴν καθημερινὴ ζωὴ τῆς Πόλης).
β) Χριστιανικὴ πίστη.
γ) Ἑλληνικὸ περιβάλλον καὶ Ἑλληνικὸς πολιτισμός.

3. ΒΑΡΒΑΡΙΚΕΣ ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ

α) Καταποντισμὸς τοῦ δυτικοῦ ρωμαϊκοῦ Κράτους (476 μ.Χ).
β) Εἰρηνικὴ διείσδυση τῶν βαρβάρων στὸ ἀνατολικὸ ρωμαϊκὸ κράτος.

4. ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ

α) Προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάκτηση τοῦ δυτικοῦ ρωμαϊκοῦ κράτους.
β) Ἐσωτερικὴ πολιτική. Νομοθεσία.
γ) Χριστιανικὴ τέχνη ὥς τὸν Ἰουστινιανό.
δ) Ὁριστικὸς θρίαμβος τῶν βαρβάρων στὴ Δύση ἐπιπτώσεις γιὰ τὴ Δύση καὶ τὸ Βυζάντιο.

ΜΕΡΟΣ Γ'.
Κυρίως Βυζαντινὴ ἐποχή.

1. ΗΡΑΚΛΕΙΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ (610-717).

α) Κινήσεις λαῶν στὰ βόρεια, ἀνατολικὰ καὶ νότια σύνορα τοῦ βυζαντινοῦ κράτους.
β) Ἀγῶνες πρὸς τοὺς Πέρσες. Ἀπόκρουση τῶν Ἀβάρων. Ἐμφάνιση τῶν Ἀράβων.

γ) Ὁ Χριστιανικὸς χαρακτήρας τοῦ βυζαντινοῦ κράτους στὸν πόλεμο καὶ στὴν εἰρήνη.

δ) Ὁ Μωαμεθανισμός. Ἐξάπλωση τῶν Ἀράβων μέχρι τὸ 732 μ.Χ. Περιορισμὸς καὶ πληρέστερος ἐξελληνισμὸς τοῦ Βυζαντίου.

ε) Ἐγκατάσταση Σλάβων καὶ Βουλγάρων στὴ Β.Βαλκανική.

2. ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ - ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΙΣΑΥΡΩΝ

α) Ἀγῶνες πρὸς τοὺς Ἄραβες καὶ τοὺς Βουλγάρους.

β) Ἐσωτερικὴ πολιτική : Θρησκευτική. Κοινωνικὴ (ἀναφορὰ στὴ στάση τοῦ Καππαδόκη). Νομοθεσία.

γ) Ἡ τέχνη τῆς ἐποχῆς.

3. Ο ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΚΑΙ Ο ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΩΣ ΤΟΝ 9ο ΑΙΩΝΑ μ.Χ.

α) Τὰ ἀραβικὰ κράτη (ἀπὸ τὴ Βαγδάτη ὡς τὴν Ἰσπανία).

β) Ἀραβικὴ τέχνη καὶ ἐπιστήμη.

γ) Διαμόρφωση τῶν δυτικοευρωπαϊκῶν κρατῶν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐγκατάσταση τῶν βαρβάρων.

δ) Καρλομάγνος - Βυζάντιο.

4. ΑΚΜΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ (ΧΡΟΝΟΙ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ)

α) Προμυνήματα ἀναγέννησης (Ἀρέθας, Φώτιος, ἀκριτικὴ ποίηση).

β) Ἀγῶνες πρὸς τοὺς Ἄραβες, τοὺς Βουλγάρους, τοὺς Ρώς.

γ) Κοινωνικὴ πολιτική. Νομοθεσία.

δ) Παιδεία. Τέχνη.

ε) Ἀποστολικὴ δραστηριότητα.

στ) Ἐκκλησία καὶ Κράτος (Φώτιος, Ν. Μυστικός, Μ. Κηρουλάριος, Σχίσμα τοῦ 1054).

5. ΠΑΡΑΚΜΗ ΚΑΙ Α' ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α) Νέοι κίνδυνοι ἀπὸ τὴ Δύση καὶ τὴν Ἀνατολὴ (Νορμανδοὶ καὶ Τοῦρκοι).

β) Ἐμπορικὰ προνόμια στοὺς Βενετοὺς (1082)–συνέπειες.

γ) Ὁ εὐρωπαϊκὸς κόσμος (Φεουδαρχία) καὶ οἱ Σταυροφορίες (α', δ').

δ) Διαμόρφωση τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου ἀπὸ 1204-61).

ΜΕΡΟΣ Δ'

ΥΣΤΕΡΟΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΠΟΧΗ (1261–1453)

1. ΑΝΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ (ΩΣ ΤΟ 1402).

α) Βούλγαροι καὶ Σέρβοι.

β) Κοινωνικὰ προβλήματα (ἰδιαίτερη ἀναφορὰ στὰ γεγονότα τοῦ 1342–49).

γ) Ἐμφάνιση καὶ προέλαση τῶν Ὀθωμανῶν ὡς τὸ 1402.

2. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΥΤΙΚΟΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΣΜΟ.

α) Κοινωνικὲς ἀνακατατάξεις.

β) Κρίση τῆς Φεουδαρχίας.

γ) Ἐθνικὰ Κράτη.

δ) Κοσμικὴ ἐξουσία-ἐξουσία τοῦ Πάπα (Canossa–Avignon).

ε) Magna Charta - 100ετὴς πόλεμος (1337 - 1453).

στ) Προμηνύματα ἀναγένησης. Συμπτώματα.

3. ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΑΝΑΛΑΜΠΕΣ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α) Ἡ ἀκμὴ τοῦ Μυστρᾶ.

β) Ἡ ἀγωνία τῆς Πόλης. Φλωρεντία 1439.

γ) Τραγικὸς καὶ μεγαλειώδης ἐπίλογος : ἑνωτικοὶ καὶ ἀνθενωτικοί, Κων/νος Παλαιολόγος.

δ) Ὁλοκλήρωση τῶν τουρκικῶν κατακτήσεων (ὡς τὸ 1522 μ.Χ.).

ε) Λόγοι παρακμῆς καὶ πτώσης τοῦ Βυζαντίου.

4. ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

α) Παρουσία τῆς βυζαντινῆς τέχνης ἔξω ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ Βυζαντίου.

β) Διατήρηση τῆς κλασικῆς κληρονομιᾶς μας καὶ τῆς ρωμαϊκῆς νομοθεσίας.

γ) Ρίζες τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ.

δ) Ἐλπίδες γιὰ τὴν ἀνάσταση. Δυνάμεις συντηρήσεως.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ι. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ εἶναι :

α) Ἡ μεθοδικὴ ἄσκηση τοῦ μαθητῆ στὴν ὀρθολογικὴ σκέψη, στὴν ἀνάλυση, στὴν ἀφαίρεση, στὴ γενίκευση, στὴν ἐφαρμογή, στὴν κριτικὴ καὶ στὶς λοιπὲς λογικὲς διεργασίες καθὼς καὶ ἡ μύηση στὴ μαθηματικὴ ἀποδεικτικὴ διαδικασία.

β) Ἡ γενικότερη πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ ἡ συμβολὴ στὴν ὁλοκλήρωση τῆς προσωπικότητας τοῦ μαθητῆ, καθόσον τὰ Μαθηματικὰ ἀναπτύσσουν τὴν παρατηρητικότητα, τὴν προσοχή, τὴ δύναμη αὐτοσυγκεντρώσεως, τὴν ἐπιμονή, τὴν πρωτοβουλία, τὴ δημιουργικὴ φαντασία, τὴν πειθαρχημένη σκέψη καὶ συμπεριφορά, καλλιεργοῦν τὸ αἴσθημα τοῦ ὡραίου καὶ τοῦ ἠθικοῦ καὶ διεγείρουν τὸ κριτικὸ πνεῦμα.

γ) Ἡ ἀνάπτυξη ἱκανότητας γιὰ τὴν ἀκριβῆ σύλληψη ἐννοιῶν καὶ μεγεθῶν, τῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν σχέσεων μεταξύ τους καὶ ἰδιαιτέρως ἐκείνων ποὺ εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ τὴν κατανόηση καὶ ἐπίλυση πρακτικῶν προβλημάτων τῆς σύγχρονης ζωῆς καὶ γιὰ τὴν ἐπαφὴ μὲ τὴ σύγχρονη τεχνική, οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πραγματικότητα.

δ) Ὁ ἐθισμὸς τῶν μαθητῶν στὴ διατύπωση τῶν διανοημάτων μὲ τὴ χαρακτηριστικὴ στὴ μαθηματικὴ γλώσσα τάξη, σαφήνεια, ἀκρίβεια, αὐστηρότητα, λιτότητα καὶ κομψότητα.

ε) Ἡ κατανόηση τοῦ ρόλου τῶν μαθηματικῶν στοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς γνώσεως καὶ ἡ ἐπαρκὴς προπαρασκευὴ τῶν μαθητῶν γιὰ τὴ συνέχιση τῶν σπουδῶν τους.

ΙΙ. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ στὸ Γυμνάσιο εἶναι οἱ ἀκόλουθοι :

α) Νὰ κατανοήσει ὁ μαθητὴς βαθύτερα καὶ νὰ ἐμπεδώσει τὶς γνώσεις καὶ ἀκόμα νὰ ἀναπτύξει καὶ νὰ χρησιμοποιήσει πιὸ συνειδητὰ τὶς λογιστικὲς ἱκανότητες ποὺ ἄρχισε νὰ ἀποκτᾶ στὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο.

β) Νὰ ἐξασφαλίσει σὲ ὅποιον δὲ συνεχίσει σπουδὲς μετὰ τὴν ἀποφοίτησή του ἀπ' τὸ Γυμνάσιο τὶς ἀπαραίτητες γνώσεις ποὺ θὰ χρειάζεται καὶ θὰ χρησιμοποιήσει στὴ ζωή του.

γ) Νὰ ἀσκήσει σὲ κάθε εὐκαιρία τὸ μαθητὴ στὴν ἀποσαφήνιση ἐννοιῶν, στὴν αἰτιολόγηση ἐνεργειῶν, στὴν ἀνάλυση καὶ «μαθηματικοποίηση» καταστάσεων.

δ) Νὰ εἰσαγάγει τὸ μαθητὴ στὴ διαδικασία τῆς μαθηματικῆς ἀποδείξεως.

ε) Νὰ φέρει σὲ ἐπαφὴ τὸ μαθητὴ μὲ ποικίλα θέματα ἐφαρμοσμένων Μαθηματικῶν, ὥστε νὰ μπορέσει νὰ ἐνταχθεῖ φυσιολογικὰ στὸ σύγχρονο κοινωνικὸ περιβάλλον.

Γ' ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 4

1. ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Τὰ κυριότερα γεωμετρικὰ στερεὰ μὲ ἀναφορὰ σὲ ἀντίστοιχα φυσικὰ σώματα. Ἡ ἔννοια τῆς ἐπιφάνειας, τῆς γραμμῆς καὶ τοῦ σημείου.

2. ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ

Ἡ ἔννοια τοῦ συνόλου. Στοιχεῖα, συμβολισμὸς καὶ παράσταση συνόλου. Τὰ σύμβολα=α, ε, β. Μονομελὴ σύνολα. Τὸ κενὸ σύνολο. Ἰσοδύναμα σύνολα. Σχηματισμὸς τοῦ Ν. Ἀπαρίθμηση. Πεπερασμένα καὶ μὴ πεπερασμένα σύνολα. Γνήσιο ὑποσύνολο συνόλου. Ἄνισοι φυσικοὶ ἀριθμοί. Ὑποσύνολο συνόλου. Διάταξη στὸ Ν.

3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΡΙΘΜΗΣΕΩΣ

Ἑλληνικὴ καὶ ρωμαϊκὴ γραφὴ φυσικῶν ἀριθμῶν. Δεκαδικὸ σύστημα ἀριθμήσεως. Συστήματα μὲ βάση =/= 10.

4. ΕΠΙΠΕΔΑ ΣΧΗΜΑΤΑ

Τὸ ἐπίπεδο ὡς βασικὸ σημειοσύνολο. Τὸ σχῆμα ὡς σύνολο

σημείων. Εὐθεία, ἡμιεπίπεδο, ἡμιευθεία, εὐθ. τμῆμα, τεθλασμένη γραμμή, πολύγωνα.

Ἴσα (ἰσομετρικὰ) καὶ ἄνισα τμήματα. Μέσο τμήματος. Ἴσα σχήματα.

Ὁ κύκλος καὶ τὰ στοιχεῖα του. Ἴσα καὶ ἄνισα τόξα. Τόξα καὶ χορδές. Μέσο τόξου.

Ἡ γωνία (γωνιακὸς τομέας). Κυρτὴ καὶ μὴ κυρτὴ γωνία. Ἴσες καὶ ἄνισες γωνίες. Διχοτόμος γωνίας. Ὀρθὴ γωνία. Καθετότητα. Ὀξεία, ἀμβλεία γωνία.

Ἐπίκεντρη γωνία. Σχέση ἐπίκεντρων γωνιῶν καὶ τῶν ἀντιστοίχων τους τόξων. Κατασκευὴ γωνίας μὲ δεδομένη γωνία.

5. ΜΕΤΡΗΣΗ ΜΕΓΕΘΩΝ

Ἀπεικόνιση τοῦ N σὲ ἡμιευθεία. Μέτρηση μήκους τμήματος. Μέτρηση ἄλλων βασικῶν μεγεθῶν (γωνίας, τόξου, ἐμβαδοῦ, ὄγκου, χρόνου κ.τλ.). Βαθμολόγηση ὀργάνων γιὰ τὴ μέτρηση τῶν μεγεθῶν. Μέτρηση μὲ προσέγγιση. Συμμιγεῖς, δεκαδικοὶ καὶ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ὡς ἀποτελέσματα μετρήσεως.

6. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΕΥΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΚΥΚΛΩΝ.

Τομὴ συνόλων. Τεμνόμενες εὐθεῖες. Κατακορυφὴν γωνίες. Κατασκευὴ καθέτου μὲ γνώμονα. Κάθετες καὶ πλάγιες. Εἴδη τριγώνων. Τομὴ εὐθείας καὶ κύκλου. Τομὴ κύκλων.

Εὐθεῖες παράλληλες. Ταινία. Τραπέζιο. Παραλληλόγραμμα. Παράλληλες τεμνόμενες ἀπὸ ἄλλη εὐθεία. Κατασκευὴ παραλλήλου.

7. Η ΠΡΟΣΘΕΣΗ.

Ἕνωση συνόλων. Πρόσθεση φυσικῶν ἀριθμῶν. Ἰδιότητες : μεταθετική οὐδετέρου στοιχείου, διαγραφῆς, προσεταιριστική. Ἐφαρμογὲς ἰδιοτήτων. Πινακοποίηση δεδομένων καὶ πρόσθεση πινάκων. Ἄθροισμα τμημάτων, τόξων, γωνιῶν καὶ συσχέτιση μὲ τὸ ἄθροισμα τῶν μέτρων τους (πρόσθεση συμμιγῶν, δεκαδικῶν πλασματικῶν).

8. Η ΑΦΑΙΡΕΣΗ.

Συμπληρωματικὰ σύνολα. Ἡ ἐξίσωση $\alpha + \chi = \beta$, $\alpha \langle \beta$. Ἀφαίρεση φυσικοῦ ἀπὸ φυσικό. Βασικὲς ἰδιότητες. Ἐφαρμογὲς ἰδιοτήτων. Ἀφαίρεση πινάκων. Διαφορὰ τμημάτων, τόξων, γωνιῶν καὶ συσχέτιση μὲ τὴ διαφορὰ τῶν μέτρων τους.

Συμπληρωματικὲς καὶ παραπληρωματικὲς γωνίες. Ἄθροισμα γωνιῶν τριγώνου.

9. ΑΞΟΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΡΙΑ.

Μεσοκάθετος τμήματος καὶ χαρακτηριστικὴ τῆς ἰδιότητα. Διχοτόμος γωνίας. Μεσοπαράλληλος. Σχήματα μὲ ἄξονες συμμετρίας. Τὸ ἰσοσκελὲς τρίγωνο. Κατασκευὲς μεσοκαθέτου, διχοτόμου κτλ. μὲ κανόνα καὶ διαβήτη. Συμμετρικὸ σχήματος ὡς πρὸς εὐθεία.

10. ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ Z ΤΩΝ ΑΚΕΡΑΙΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ.

Διανύσματα μὲ κοινὸ φορέα. Μεγέθη ἀντίθετα. Ἀπεικόνιση τῶν ἀκεραίων σὲ εὐθεία. Ἄθροισμα ἀκεραίων. Ἀντίθετοι ἀκέραιοι. Ἰδιότητες (δομὴ μεταθετικῆς ὁμάδας). Διαφορὰ ἀκεραίων. Ἰδιότητες. Ἀλγεβρικὸ ἄθροισμα. Διάταξη στὸ Z. Ἰσομορφισμὸς τῶν Z^{+} καὶ N ὡς πρὸς τὶς πράξεις καὶ τὴ διάταξη.

11. Ο ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΜΟΣ.

Γινόμενο δύο φυσικῶν ἀριθμῶν. Ὀρθογώνιοι καὶ τετράγωνοι ἀριθμοί. Πρῶτοι ἀριθμοί. Ἐμβαδὸν ὀρθογωνίου καὶ τετραγώνου. Ἰδιότητες πολλαπλασιασμοῦ στὸ N : μεταθετική, οὐδετέρου στοιχείου, ἀπορροφητικοῦ στοιχείου, διαγραφῆς, ἐπιμεριστική.

Γινόμενο τριῶν ἢ περισσοτέρων φυσικῶν ἀριθμῶν. Ὄγκος παραλληλεπιπέδου καὶ κύβου. Προσεταιριστικὴ ἰδιότητα. Ἐφαρμογὲς τῶν ἰδιοτήτων. Δυνάμεις. Πολλαπλασιασμὸς πινάκων. Πολλαπλάσιο τμήματος, τόξου, γωνίας καὶ μέτρο αὐτοῦ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ. Ἐμβαδὸν ὀρθογωνίου τοῦ ὁποίου οἱ διαστάσεις εἶναι κλασματικοὶ ἢ δεκαδικοὶ ἀριθμοί. Ἐπέκταση τοῦ πολλαπλασιασμοῦ στὸ Z. Ἰδιότητες (δομὴ τοῦ Z).

12. Η ΔΙΑΙΡΕΣΗ.

Διαμερισμὸς συνόλου σὲ ἰσοδύναμα ὑποσύνολα. Ἡ ἐξίσωση $\alpha\chi = \beta$ στὸ N. Διαίρεση μερισμοῦ καὶ διαίρεση μετρήσεως. Εὐκλείδεια διαίρεση. Ἰδιότητες. Διαίρεση στὸ Z.

13. ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.

Τὸ σύνολο τῶν πολλαπλασίων φυσικοῦ ἀριθμοῦ. Ἰδιότητες, κριτήρια διαιρετότητας. Ἀνάλυση φυσικοῦ ἀριθμοῦ σὲ γινόμενο πρώτων παραγόντων. Κοινὰ πολλαπλάσια, κοινοὶ παράγοντες φυσικῶν ἀριθμῶν. ΕΚΠ καὶ ΝΚΔ φυσικῶν ἀριθμῶν.

14. ΚΛΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ.

Διαίρεση τμήματος σὲ ἴσα τμήματα. Κλάσμα τμήματος, τόξου, γωνίας, ἀκεραίου. Τὸ κλάσμα ὡς ρίζα τῆς $\alpha\chi = \beta$ μὲ α, β (N καὶ $\alpha \neq 0$ (τὸ κλάσμα ὡς λόγος φυσικῶν ἀριθμῶν). Ἰσοδυναμία κλασμάτων. Ἀνισότητα κλασμάτων. Ἰδιότητες. Πράξεις μὲ κλασματικοὺς ἀριθμούς. Ἰδιότητες. Τὸ ἀρνητικὸ κλάσμα ὡς ἀντίθετος τοῦ θετικοῦ κλάσματος. Τὸ ἀνάγωγο κλάσμα. Τὸ σύνολο Q. Ἀπεικόνιση τοῦ Q σὲ εὐθεία. Δεκαδικὴ προσέγγιση ρητοῦ.

ΤΑΞΗ Β′, ὧρες 4.

1. ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΡΗΤΩΝ

Ἐπανάληψη τῶν πράξεων καὶ τῶν ἰδιοτήτων τους στὸ Q. Διάταξη στὸ Q. Δύναμη ρητοῦ μὲ ἐκθέτη ἀκέραιο. Ἰδιότητες.

2. ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΡΙΓΩΝΩΝ.

Κριτήρια ἰσότητας τριγώνων. Ἰσότητα ὀρθογωνίων τριγώνων. Χαρακτηριστικὴ ἰδιότητα διχοτόμου γωνίας. Κατασκευές.

3. ΚΑΡΤΕΣΙΑΝΟ ΓΙΝΟΜΕΝΟ.

Ἡ ἔννοια τοῦ διατεταγμένου ζεύγους. Συντεταγμένες ἑνὸς σημείου (καρτεσιανές, πολικές, γεωγραφικές...). Καρτεσιανὸ γινόμενο συνόλου Α μὲ σύνολο Β. Παράσταση καρτεσιανοῦ γινομένου.

4. ΔΙΜΕΛΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ.

Κατηγόρημα (ἀνοικτὴ ἀπόφανση) μὲ μιὰ ἢ δυὸ μεταλητές. Σύνολο ἀληθείας. Ἰσοδύναμα κατηγορήματα. Σχέση συνόλου Α πρὸς σύνολο Β. Σχέσεις μέσα σὲ ἕνα σύνολο. Σχέση ἰσοδυναμίας. Κλάσεις ἰσοδυναμίας (ἔννοια τοῦρητοῦ). Σχέση διατάξεως (διαιρετότητα).

5. ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ.

Ἡ ἔννοια ἀπεικονίσεως γενικά. Ἡ ἀξονικὴ καὶ κεντρικὴ συμμετρία ὡς ἀπεικονίσεις. Ἐφαρμογὴ στὴ μελέτη τῶν παραλληλογράμμων.

6. ΕΜΒΑΔΑ ΕΠΙΠΕΔΩΝ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.

Ἐμβαδὰ παραλληλογράμου, τριγώνου, τραπεζίου, πολυγώνου.

7. ΕΞΙΣΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΩΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ.

Ἰσοδύναμες ἐξισώσεις ἢ ἀνισώσεις. Ἐπίλυση ἐξισώσεως ἢ ἀνισώσεως α′ βαθμοῦ μὲ ἕνα ἄγνωστο. Συναληθεύουσες ἀνισώσεις. Ἐφαρμογὲς στὴ λύση προβλημάτων.

8. ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ.

Τετράγωνο μὲ ἐμβαδὸν 2 τετραγ. μονάδες. Λύση τῆς ἐξισώσεως $\chi 2 = \alpha$ μὲ $\alpha \leftarrow Q^{+}$. Ὕπαρξη ἄρρητων ἀριθμῶν. Ρητὴ προσέγγιση ἀρρήτου. Ἡ εὐθεία τῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν. Πράξεις στὸ R. Διάταξη στὸ R. Εὕρεση τῆς τετραγωνικῆς ρίζας θετικοῦ ρητοῦ μὲ προσέγγιση. Οἱ ἰδιότητες :

$$\sqrt{\frac{2}{\alpha}} = /\alpha/ \quad \sqrt{a}\,\sqrt{\beta} = \sqrt{\alpha.\beta}, \quad \sqrt{\alpha} : \sqrt{\beta} = \sqrt{\alpha:\beta}$$

9. ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟ ΘΕΩΡΗΜΑ.

Τὸ Πυθαγόρειο θεώρημα καὶ οἱ ἐφαρμογές του. Ὑπολογισμοὶ μηκῶν καὶ ἐμβαδῶν.

10. ΣΥΝΑΡΤΗΣΕΙΣ.

Ἡ ἔννοια τῆς συναρτήσεως. Ἡ συνάρτηση $\chi\ \alpha\chi$. Ποσὰ ἀνάλογα. Ἡ συνάρτηση $\chi \rightarrow \alpha/\chi$. Ποσὰ ἀντιστρόφως ἀνάλογα. Ἀναλογίες. Ἡ συνάρτηση $\chi \rightarrow \alpha\chi + \beta$ καὶ γραφικὴ λύση τῆς $\alpha\chi + \beta = 0$ καὶ $\alpha\chi + \beta \lesseqgtr 0$. Ἐφαρμογὲς στὴ λύση προβλημάτων.

11. ΔΙΑΝΥΣΜΑ.

Ἐφαρμοστὸ διάνυσμα στὸ ἐπίπεδο. Συντεταγμένες διανύσματος. Μέτρο διανύσματος. Ἐφαρμογὴ «Ἐξίσωση» κύκλου. Ἰσοδύναμα διανύσματα. Τὸ ἐλεύθερο διάνυσμα. Πρόσθεση καὶ ἀφαίρεση διανυσμάτων. Πολλαπλασιασμὸς διανύσματος μὲ πραγματικὸ ἀριθμό. Ἡ μεταφορά. Ἐφαρμογές.

12. ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ.

Ἀνάλογα εὐθύγραμμα τμήματα. Θεώρημα τοῦ Θαλῆ καὶ οἱ ἐφαρμογὲς στὸ τρίγωνο. Ὁμοιοθεσία (διαστολή, συστολή). Ὁμοιότητα ἐπιπέδων σχημάτων (τριγώνου, πολυγώνου κτλ.). Λόγος ἐμβαδῶν ὁμοίων σχημάτων. Κλίμακες.

13. ΤΡΙΓΩΝΟΜΕΤΡΙΑ.

Τριγωνομετρικοὶ λόγοι ὀξείας γωνίας. Βασικὲς σχέσεις των. Πίνακες τριγωνομετρικῶν λόγων. Ἁπλὲς ἐπιλύσεις ὀρθογωνίων τριγώνων καὶ λοιπὲς ἐφαρμογές. Σχέσεις πολικῶν καὶ καρτεσιανῶν συντεταγμένων.

14. ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΠΟΛΥΓΩΝΑ.

Γωνία ἐγγεγραμμένη σὲ κύκλο. Γωνία ποὺ σχηματίζεται ἀπὸ χορδὴ καὶ ἐφαπτομένη στὸ ἄκρο τῆς χορδῆς. Πολύγωνα ἐγγεγραμμένα σὲ κύκλο. Κανονικὰ πολύγωνα. Μῆκος κύκλου, Ἐμβαδὸ κυκλικοῦ δίσκου.

ΑΓΓΛΙΚΗ

Α. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀγγλικῆς στὸ Γυμνάσιο εἶναι νὰ δώσει στοὺς μαθητὲς τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς γλώσσας, φωνολογία, δομὴ καὶ εὔχρηστο λεξιλόγιο. Μακροπρόθεσμη (ἀπώτερη) προοπτικὴ αὐτῆς εἶναι νὰ προσφέρει ὅλα τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα ποὺ θὰ ἀποτελέσουν θεμέλια γιὰ εὐρύτερη ἀνάπτυξη, ἐμπλουτισμὸ καὶ ὁλοκλήρωση τῆς ἀγγλομάθειας τῶν παιδιῶν, ὅσο εἶναι δυνατὸ κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παραμονῆς τους στὸ Γυμνάσιο. Εἰδικότερα, τὸ μάθημα θὰ εἶναι ἔτσι διαρθρωμένο ὥστε οἱ μαθητές :

α) Νὰ μποροῦν νὰ καταλαβαίνουν τὴν ἀγγλικὴ γλώσσα, ὅταν τὴν ἀκοῦν.

β) Νὰ τὴ μιλοῦν σωστά, ὅσο τὸ λεξιλόγιό τους σὲ κάθε δοσμένη στιγμὴ θὰ ἐπιτρέπει.

γ) Νὰ διαβάζουν καὶ νὰ καταλαβαίνουν τὰ ἁπλὰ ἀγγλικὰ κείμενα.

δ) Νὰ μποροῦν νὰ γράφουν σωστὰ ἀγγλικά.

ε) Νὰ ἀρχίσουν νὰ γνωρίζουν τὸν πολιτισμὸ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν ἀγγλόφωνων λαῶν.

Β. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ.

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 3.

1. Λεξιλόγιο : Τὸ λεξιλόγιο περιλαμβάνει 500 - 600 λέξεις τῆς ἄμεσης ἐποπτείας, τοῦ περιβάλλοντος καὶ τῶν ἐνδιαφερόντων τῶν μαθητῶν. Οἱ λέξεις ἐπιλέγονται μὲ κριτήριο τὴ συχνότητα χρήσεως, τὴ χρησιμότητα καὶ τὴν καταλληλότητά τους γιὰ τὴ διδασκαλία.

2. Προφορά : Εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνονται συστηματικὲς φωνητικὲς ἀσκήσεις, γιὰ νὰ ἐθίζονται τὰ φωνητικὰ ὄργανα τῶν μαθητῶν στὴ σωστὴ προφορὰ τῶν ἀγγλικῶν φθόγγων, φωνημάτων, ἀλλοφώνων λέξεων καὶ φράσεων. Μὲ τὶς ἀσκήσεις αὐτὲς θὰ μπορέσει ὁ μαθητὴς νὰ ἀκούσει καὶ νὰ προφέρει σωστὰ τὰ παραπάνω φωνολογικὰ στοιχεῖα μὲ τὸ χαρακτηριστικὸ τόνο τῆς ἀγγλικῆς γλώσσας.

3. Προφορικὲς ἀσκήσεις : Φράσεις προερχόμενες ἀπὸ τὸ μάθημα τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τὸ ἄμεσο περιβάλλον, ἀπὸ τὶς κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις καὶ γενικὰ ἀπὸ θέματα ποὺ ἐνδιαφέρουν τοὺς μαθητὲς θὰ ἀποτελοῦν βασικὸ ὑλικὸ γιὰ τὴ συστηματικὴ ἄσκηση τῶν μαθητῶν στὴ συνομιλία ἀπὸ τὰ πρῶτα στάδια τῆς διδασκαλίας. Θὰ γίνεται ἄσκηση τῶν μαθητῶν στὴ σύνθεση ἁπλῶν προτάσεων, καταφατικῶν καὶ ἀρνητικῶν, ὥστε νὰ μποροῦν νὰ ἀποκρίνονται σὲ ἁπλὲς ἐρωτήσεις. Ἡ ἀπομνημόνευση μικρῶν ποιημάτων στὴ φάση αὐτὴ θὰ εἶναι πολὺ χρήσιμη.

4. Ἀνάγνωση : Ἡ ἀνάγνωση θὰ ἀρχίσει σιγὰ - σιγά, δηλαδὴ πρῶτα μὲ σύντομες φράσεις καὶ προτάσεις ἀπὸ τὸν πίνακα ἢ ἀπὸ κατάλληλα ἐποπτικὰ μέσα, π.χ. Flash - Cards ἢ ἄλλα· θὰ ἐπεκταθεῖ ἔπειτα μὲ ἁπλὲς ἀφηγήσεις, περιγραφές, σύντομες ἱστορίες ἀπὸ τὸ ἐγκεκριμένο σχολικὸ βιβλίο. Τὸ βιβλίο τοῦτο θὰ περιέχει κείμενα ποὺ θὰ ἀναφέρονται στὸ σχολεῖο καὶ στὴ σχολικὴ ζωή, τοὺς ἀριθμούς, στὰ χρήματα, στὸ χρόνο, στὸ ἀνθρώπινο σῶμα, στὴν οἰκογενειακὴ ζωή, στὶς γιορτές. Θὰ περιέχει ἐπίσης ἁπλὰ ποιήματα ἀπὸ τὴν παιδικὴ λογοτεχνία.

5. Γραμματική : Τὰ κυριότερα στοιχεῖα ἀπὸ τὸ τυπικὸ τῆς γραμματικῆς θὰ ἀποτελέσουν τὸν πυρήνα τῆς διδασκαλίας. Εἰδικότερα, θὰ διδαχτοῦν : τὰ ἄρθρα (ὁριστικὸ καὶ ἀόριστο), τὸ οὐσιαστικό, τὸ ἐπίθετο (καὶ ἁπλά, ὁμαλὰ παραθετικά), ἀντωνυμίες (προσωπικές, δεικτικές) ἐρωτηματικές, ἀριθμητικά, προθέσεις, ἐπιρρήματα, προστακτικὲς ἐκφράσεις, τὰ βοηθητικὰ καὶ τὰ πιὸ εὔχρηστα ἐνεργητικὰ ρήματα. Θὰ διδαχθοῦν ἐπίσης οἱ χρόνοι τοῦ ρήματος : Present Simple καὶ Present Continous, Simple Past, Present Perfect καὶ I am going to.... (Future of Intention).

6. Συντακτικό : Οἱ μαθητὲς θὰ διδαχτοῦν τὴ σύνθεση ἁπλῶν προτάσεων καὶ εἰδικότερα εἶναι σκόπιμο νὰ μάθουν τὴ μεγάλη σημασία ποὺ ἔχει ἡ θέση τῶν λέξεων στὴ δομὴ τῶν ἀγγλικῶν προτάσεων (καταφατικῶν, ἀρνητικῶν, ἐρωτηματικῶν). Ἡ ἄσκηση στὰ θέματα αὐτὰ θὰ γίνεται μέσα σὲ κατάλληλο διδακτικὸ κλίμα (Situation Teaching), ὥστε οἱ μαθητὲς νὰ μποροῦν νὰ χρησιμοποιοῦν ὅσα μαθαίνουν σὲ δικές τους ἁπλὲς προτάσεις.

7. Ἀσκήσεις : Γιὰ καλύτερη ἀφομοίωση καὶ ἐμπέδωση τῶν διδαχθέντων θὰ γίνονται τακτικὰ γραπτὲς ἀσκήσεις στὴν τάξη καὶ στὸ σπίτι. Χωρὶς νὰ εἶναι πολλές, πρέπει οἱ ἀσκήσεις νὰ εἶναι συστηματικὲς καὶ νὰ βασίζονται ἀποκλειστικὰ στὰ ὅσα διδάχτηκαν στὴν αἴθουσα. Οἱ ἀσκήσεις εἶναι δυνατὸ νὰ παίρνουν τὶς ἀκόλουθες μορφές : συμπλήρωση ἢ τροποποίηση φράσεων ἢ προτάσεων ἢ μικρῶν παραγράφων, ἀντικατάσταση λέξεων καὶ φράσεων σὲ προτάσεις, μετατροπὴ καταφατικῶν προτάσεων σὲ ἀρνητικὲς ἢ ἐρωτηματικές, ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήσεις κτλ.

8. Ἀντιγραφή : Συχνὰ θὰ ἀνατίθεται στοὺς μαθητὲς νὰ ἀντιγράφουν μερικοὺς στίχους, 4-5, καλλιγραφικὰ σὲ εἰδικὸ γι' αὐτὸν τὸ σκοπὸ τετράδιο, γιὰ νὰ συνηθίζουν στὴ σωστὴ γραφὴ τῶν λατινικῶν γραμμάτων καὶ νὰ ἐξοικειώνονται μὲ τὴν ἱστορικὴ γραφὴ τῶν ἀγγλικῶν λέξεων. Ἡ ἄσκηση στὴν ὀρθογραφία καλὸ θὰ εἶναι νὰ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ β' τετράμηνο καὶ πάντως διευκρινίζεται ὅτι σκοπὸς αὐτῆς τῆς ἄσκησης εἶναι νὰ ἐθίζονται οἱ μαθητὲς στὴ γραφὴ τῆς γλώσσας, ὄχι νὰ βαθμολογοῦνται μὲ βάση τὸ στοιχεῖο αὐτό.

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 3.

1. Λεξιλόγιο : Στὴν τάξη αὐτὴ θὰ διδαχθοῦν 600 περίπου νέες λέξεις ριζικὲς (Root Words). Κριτήρια ἐπιλογῆς θὰ εἶναι τὰ ἴδια ποὺ ἰσχύουν γιὰ τὴν Α' τάξη.

2. Προφορά : Θὰ συνεχιστεῖ ἡ συστηματικὴ ἄσκηση στὴν προφορά, ὅπως ἀκριβῶς γινόταν στὴν Α' τάξη.

3. Προφορικὲς ἀσκήσεις : Γιὰ τὴν προφορικὴ χρήση τῆς γλώσσας εἶναι ἀνάγκη οἱ μαθητὲς νὰ κάνουν διάφορες ἀσκήσεις. Αὐτὲς θὰ ἔχουν θέματα παρμένα ἀπὸ τὴν καθημερινὴ ζωή, τὴν ἐμπειρία τῶν μαθητῶν, καὶ θὰ εἶναι σχετικὲς μὲ τὸ περιεχόμενο τῶν κειμένων ποὺ ὑπάρχουν στὸ σχολικὸ βιβλίο. Μὲ βάση τὰ κείμενα τοῦ βιβλίου εἶναι δυνατὸ νὰ γίνονται συζητήσεις (ἐρωτήσεις - ἀπαντήσεις) ἢ νὰ ζητοῦνται προφορικὲς περιλήψεις. Σκόπιμη εἶναι καὶ ἡ ἐκμάθηση μικρῶν ποιημάτων καὶ τραγουδιῶν.

4. Ἀκάγνωση : Ἀνάγνωση θὰ γίνεται ἀπὸ τὸ ἐγκεκριμένο σχολικὸ ἐγχειρίδιο. Τὰ σχετικὰ κείμενα μπορεῖ νὰ εἶναι ἁπλὲς περιγραφές, διηγήσεις, μύθοι, ἱστορίες ζώων, ἁπλὰ ποιήματα. Τὸ περιεχόμενό τους θὰ ἀναφέρεται στὸ γνώριμο περιβάλλον τῶν μαθητῶν (σχολεῖο, οἰκογένεια, χωριό, πόλεις, ἐπαγγέλματα, παιγνίδια κλπ.) καὶ στὴν ἁπλὴ κοινωνικὴ ζωή. Στὸ σπίτι μποροῦν ἐπίσης νὰ διαβάζουν οἱ μαθητὲς κατάλληλα ἁπλοποιημένα βιβλία (Simplified Rea-

ders). Ὁ καθηγητὴς μπορεῖ νὰ ὑποβάλλει σχετικὲς μ' αὐτὰ ἐρωτήσεις καὶ νὰ ζητεῖ πρόσφορες ἀπαντήσεις πλήρεις ἢ συντομευμένες (Complets Or Short Answers).

5. Γραμματικὴ καὶ Συνταντικό: Πρῶτα θὰ γίνει σύντομη ἐπανάληψη τῆς ὕλης ποὺ διδάχτηκε τὴν Α' τάξη. Ἔπειτα θὰ μπορέσει ὁ καθηγητὴς συστηματικὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ νὰ διδάξει νέα γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ φαινόμενα: ἀριθμητικά, παραθετικὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμίες, ἀνώμαλο πληθυντικὸ οὐσιαστικῶν, τὶς συνηθέστερες ἄκλιτες λέξεις, ρήματα σ' ὅλους τοὺς πιὸ εὔχρηστους χρόνους τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καί, τέλος ἰδιωματικὲς ἐκφράσεις. Θὰ διδάξει ἐπίσης τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς ἀγγλικῆς σύνταξης (διάταξη τῶν λέξεων σὲ προτάσεις). Ἡ ἄσκηση σ' ὅλα αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα θὰ γίνεται μέσα σὲ κατάλληλο διδακτικὸ κλίμα (Situational Teaching).

6. Γραπτὲς ἀσκήσεις: Θὰ γίνονται γραπτὲς ἀσκήσεις μὲ βάση τὴν ὕλη τῆς γραμματικῆς καὶ συντακτικοῦ ποὺ ἔχει διδαχθεῖ· θὰ καλοῦνται οἱ μαθητὲς νὰ γράφουν ἀπαντήσεις σὲ κατάλληλες κάθε φορὰ ἐρωτήσεις, θὰ συμπληρώνουν π.χ. προτάσεις ἐλλιπεῖς, χωριστὲς ἢ σειρὲς ἐλλιπῶν προτάσεων, ποὺ συναποτελοῦν παράγραφο· ἐπίσης θὰ μετατρέπουν προτάσεις ἀρνητικὲς σὲ καταφατικὲς ἢ ἀντίστροφα κ.τ.λ.

7. Ὀ θογραφία.. Ἡ ὀρθογραφία πρέπει νὰ διδάσκεται συστηματικὰ μὲ βάση πάντοτε τὰ κείμενα ποὺ ἔχουν διδαχθεῖ ἢ ἄλλα κείμενα ποὺ ἐπιλέγει ὁ διδάσκων ἢ τὰ συντάσσει ὁ ἴδιος καὶ εἶναι ἀνάλογα σὲ βατότητα μὲ τὰ διδαγμένα.

8. Ἀντιγραφή: Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καθιερωμένη μορφὴ ἡ ἀντιγραφὴ μπορεῖ νὰ παίρνει καὶ τὴν ἀκόλουθη: δίνεται μιὰ ἀρχικὴ μεταβολὴ (κατὰ προτίμηση ἁπλὴ) στὸ συγκεκριμένο (π.χ. τροπὴ ρηματικοῦ τύπου σὲ ἄλλο πρόσωπο) καὶ ζητεῖται ἀπὸ τοὺς μαθητὲς νὰ κάνουν τὴν ἴδια τροποποίηση σ' ὅλο τὸ κείμενο ποὺ πρόκειται νὰ ἀντιγράψουν.

ΓΑΛΛΙΚΗ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ:

Ὁ γενικὸς σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Γαλλικῆς στὸ Γυμνάσιο εἶναι νὰ συντελέσει, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα μαθήματα, στὴν πνευματικὴ καλλιέργεια τῶν μαθητῶν καὶ στὴν ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητάς τους.

Οἱ εἰδικότεροι σκοποὶ εἶναι πρακτικῆς καὶ μορφωτικῆς φύσεως. Ἡ διδασκαλία τῆς γαλλικῆς γλώσσας πρέπει νὰ δώσει στοὺς μαθητὲς τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια, ὥστε:

1. Νὰ ἀντιλαμβάνονται τὴν ὁμιλούμενη γλώσσα σὲ κανονικὸ ρυθμὸ συνομιλίας.

2. Νὰ ἀπαντοῦν σωστὰ καὶ νὰ συμμετέχουν σὲ συζητήσεις πάνω σὲ θέματα καθημερινῆς χρησιμότητας.

3. Νὰ διαβάζουν καὶ νὰ κατανοοῦν ἕνα ἁπλὸ κείμενο.

4. Νὰ ἐκφράζονται σωστά, ὅταν γράφουν.

5. Νὰ εἰσαχθοῦν στὸν πολιτισμὸ καὶ στὸ πνεῦμα τῶν γαλλόφωνων λαῶν.

Β' ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α'. ὧρες 3.

1. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ.

Τὸ λεξιλόγιο τῆς πρώτης τάξεως πρέπει νὰ περιέχει: 400-500 λέξεις, ἐκφράσεις (Expressions) καὶ δομὲς τοῦ βασικοῦ λεξιλογίου (Français Fondamental). Βασικὲς ἐκφράσεις: π.χ. Voila, Nom Propre, Nom Commun). Qui Est-; Ce:c' Est, ce n' est Pas...Qu' Est - ce c' est C' est ...—Ce Sont Des..., C'Est..· De, ce N' Est, Pas..., Aller Bien, S' Appeler, AVoir... Ans, Avoir Chaud, Avoir Froid, Avoir Faim, Avoir Soif, Avoir Mal A, Chez -·(Pronom, Nom, Aller A, Venir De..., Habiter, Addresse, Il Y A...., Il N' Y A Pas De..., Aimer—Infinirif, Vouloir—Infinitif, Pou-voir — Infinitif, Il Faut—Infinitif, Parler A, Parler Avec..., Parler De...., ἐκφράσεις σχετικὲς μὲ τὴν ὥρα, τὸ χρόνο, τὸν καιρό, τὸ χρῶμα, τὸ μέσο, τὴν ποσότητα, τὴν αἰτία, ἐκφράσεις ἐρωτηματικές. ἐκφράσεις ποὺ δηλώνουν σύγκριση κλπ.

2. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

Στὴν πρώτη τάξη διδάσκονται τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς δομῆς τῆς γλώσσας. Γραμματικὰ φαινόμενα ποὺ ἀνταποκρίνονται σὰ ἀνάγκες πρώτου βαθμοῦ.

α) Ἄρθρα, οὐσιαστικά, προθέσεις, ἐπιρρήματα, ἐπίθετα, ἀντωνυμίες ἐρωτηματικὲς καὶ ἀρνητικὲς ἐκφράσεις, προσταγές.

β) Ρήματα τῆς 1ης ὁμάδας καὶ τὰ πιὸ εὔχρηστα τῆς 2ης καὶ τῆς 3ης ὁμάδας στοὺς παρακάτω χρόνους καὶ ἐγκρίσεις: Present De L' Indicatif Et De L' Imreratif, future Proche. Οἱ χρόνοι Passé Composé καὶ Future Simple διδάσκονται μόνο στὸν προφορικὸ λόγο. Ἀπὸ τὴν τρίτη ὁμάδα θεωροῦνται ἀναγκαῖα τὰ παρακάτω ρήματα: Avoir, Etre, Faire Aller, Prendre, Mettré Dire, Lire Sortir, savoir, Pouvoir, Vouloir, Ecrire, Boire, Venir κλπ.

γ) Εἰσαγωγὴ στὸν πλάγιο λόγο (Dire Que, Repondre Qke Demandre Si, Demander Ou κλπ.).

3. ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ὁ προφορικὸς λόγος ἔχει τὸ προβάδισμα σ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεδο. Ἡ διδασκαλία εἶναι ἐντελῶς προφορικὴ τὶς 6-8 πρῶτες ἑβδομάδες. Δίνεται μεγάλη σημασία στὴν προφορὰ καὶ στὶς προφορικὲς ἀσκήσεις.

α) Προφορά. Οἱ μαθητὲς ἀσκοῦνται συστηματικὰ στὴν κατανόηση καὶ στὴ σωστὴ προφορὰ τῶν γαλλικῶν φθόγγων μὲ τὴ βοήθεια εἰδικῶν φωνητικῶν ἀσκήσεων (Phonetique Corrective). Μὲ ἰδιαίτερη προσοχὴ διδάσκονται οἱ φθόγγοι ποὺ δὲν ὑπάρχουν στὴν ἑλληνικὴ γλώσσα: Ch, J, U, οἱ διάφοροι τύποι τοῦ «E», «O», τὸ «R» καὶ τὰ ρινικά.

Γιὰ τὴ διδασκαλία τῶν φθόγγων καὶ γενικότερα τῆς προφορᾶς πολὺ ἀποδοτικὴ εἶναι ἡ ἀπαγγελία ἁπλῶν ποιημάτων (Comptines) καὶ τραγουδιῶν. Ὁ καθηγητὴς ἐπιμένει ἰδιαίτερα στὸν τονισμὸ τῶν λέξεων καὶ στὴν προφορὰ τῶν προτάσεων κατὰ τὸ φυσικὸ ρυθμὸ τῆς γλώσσας (Intonation).

β) Προφορικὲς ἀσκήσεις. Ὁ καθηγητὴς ὁδηγεῖ τοὺς μαθητές του στὴν κατανόηση, τὴν ἀπομνημόνευση καὶ τὴ χρησιμοποίηση τῶν στοιχείων τοῦ διαλόγου σὲ νέα πλαίσια (Situations) μὲ τὴ βοήθεια κατάλληλων προφορικῶν ἀσκήσεων (Exercices Structuraux). Οἱ παραπάνω ἀσκήσεις ἀποβλέπουν στὴ δημιουργία τῶν ἀπαραίτητων αὐτοματισμῶν τῆς γλώσσας, στὴν ἐπανάληψη καὶ ἐμπέδωση τῶν γνωστῶν στοιχείων καὶ στὴν ἐλεύθερη ἔκφραση τοῦ μαθητῆ γύρω ἀπὸ παραπλήσια θέματα (Microconversation).

Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΓΡΑΦΗ

Ἀφοῦ προηγηθεῖ τὸ στάδιο τῆς ἀποκλειστικῆς προφορικῆς διδασκαλίας, οἱ μαθητὲς συνηθίζουν προοδευτικὰ στὴν ἀνάγνωση καὶ στὴ γραπτὴ ἀπόδοση τῶν φθόγγων. Ἀσκοῦνται πρῶτα στὴν ἀνάγνωση προτάσεων καὶ συνόλων, μὲ τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐξοικειωθεῖ ἀκουστικὰ καὶ κατόπιν στὴν ἐκμάθηση τῆς γραφῆς.

α) Ἀνάγνωση: Τὰ φωνήεντα καὶ τὰ σύμφωνα καθὼς καὶ οἱ συνδυασμοί τους (AI, EI, OI, PH, BH, κτλ.) διδάσκονται σύμφωνα μὲ μία λογικὴ σειρά, μὲ κριτήρια τὴ συχνότητα, τὴ δυσκολία του καὶ τὶς ἀνάγκες τοῦ κειμένου.

β) Γραφή: Ἡ ἄσκηση στὴ γραφὴ γίνεται σύμφωνα μὲ πρότυπα ποὺ δίνονται στὸν πίνακα. Ἰδιαίτερη προσοχὴ δίνεται ὥστε οἱ μαθητὲς νὰ γράφουν εὐανάγνωστα καὶ μὲ καλαισθησία. Ὁ ἔλεγχος τῶν γραπτῶν γνώσεων γίνεται μὲ σύντομες ὀρθογραφικὲς ἀσκήσεις, μὲ τὴν ὑπαγόρευση ἁπλῶν προτάσεων, μὲ τὴ συμπλήρωση καὶ μετατροπὴ φράσεων καὶ προοδευτικὰ μὲ τὴν παροχὴ ἁπλῶν καὶ συντόμων γραπτῶν ἀναπτύξεων.

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 3.

1. Λεξιλόγιο: περιλαμβάνει 400-500 βασικὲς νέες λέξεις καὶ ἐκφράσεις ἀπὸ τὸ βασικὸ λεξιλόγιο, ὥστε νὰ συμπληρωθεῖ τὸ βασικὸ λεξιλόγιο Α' βαθμοῦ. Διδάσκονται συγγενεῖς σὲ ἐτυμολογία καὶ ἔννοια ὁμάδες λέξεων καὶ ἐκφράσεων ποὺ κρίνονται ἀπαραίτητες γιὰ τὴ συνομιλία.

2. Γραμματική-Συντακτικό : Οἱ γνώσεις τῆς Α' τάξεως ἐπαναλαμβάνονται, συμπληρώνονται καὶ ἐμπεδώνονται. Ἰδιαίτερη προσοχὴ δίνεται στὴ χρήση τῶν γνωστῶν χρόνων (Present De L' Indicatif), Imperatif Future Proche. Διδάσκονται πληρέστερα ὁ Future Simple καὶ ὁ Passè Composè στοὺς τρεῖς τύπους. Δίνονται περισσότερα ἀνώμαλα ρήματα, ὅπως τὸ Partir, Voir, Connaitre, Entendre, Comprendre κλπ. στοὺς παραπάνω χρόνους. Διδάσκονται τὰ πιὸ εὔχρηστα Verbes Pronominaux τῆς Α' ὁμάδος (π.χ. Seprepa-rer, se Lever, Se Depecher, S' Arreter, Se Laver) στὸν Indicatif Present, Future, Passè Composè καὶ Imperatif present, καθὼς καὶ τὰ πιὸ εὔχρηστα ἀπὸ τὶς ἄλλες ὁμάδες.

Γίνεται ἐμπέδωση στὴ χρήση τῶν ἀντωνυμιῶν, κυρίως τῶν ἐρωτηματικῶν καὶ προσωπικῶν, τῶν ἄρθρων, τῶν ἐπιθέτων (κτητικῶν, δεικτικῶν, ἐρωτηματικῶν, ἀορίστων), στὸ σχηματισμὸ τοῦ θηλυκοῦ γένους καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων :

Ἐμπεδώνονται καὶ συμπληρώνονται οἱ πιὸ συνηθισμένες ἄκλιτες λέξεις : προθέσεις, ἐπιρρήματα (τόπου, χρόνου, τρόπου), σύνδεσμοι.

Διδάσκονται ἐπίσης τὰ ἁπλὰ συντακτικὰ φαινόμενα ποὺ παρουσιάζονται στοὺς διδασκομένους διαλόγους καὶ κείμενα, σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀναγκαιότητας.

3. Προφορά : Συνεχίζονται ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη οἱ ἀσκήσεις σωστῆς προφορᾶς τῶν φθόγγων τῆς γαλλικῆς γλώσσας, τοῦ τονισμοῦ τῶν λέξεων, τῆς προφορᾶς τῶν προτάσεων κατὰ τὸ φυσικὸ ρυθμὸ τῆς γλώσσας (Intonation). Ἰδιαίτερη προσοχὴ δίνεται στὴν προφορὰ κατὰ τὴν ἀνάγνωση καὶ τὴ διδασκαλία ἁπλῶν ποιημάτων καὶ τραγουδιῶν.

4. Ἀνάγνωση - γραφή - προφορικὲς ἀσκήσεις : Ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη. Ἡ ἀνάγνωση διαλόγων καὶ κειμένων γίνεται ἀπὸ τὸ σχολικὸ βιβλίο. Ἡ κατανόησή τους ἐλέγχεται καὶ ἐνισχύεται προφορικὰ καὶ γραπτὰ μὲ ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις, καθὼς καὶ μὲ εἰδικὲς προετοιμασμένες ἀσκήσεις.

Οἱ προφορικὲς ἀσκήσεις βασίζονται σὲ θέματα τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ ἐπικοινωνίας (θέματα ποὺ νὰ προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν). Οἱ γραπτὲς ἀσκήσεις ὁδηγοῦν προοδευτικὰ στὴ σωστὴ ἔκφραση τοῦ μαθητῆ καὶ στὴν ἐξοικείωσή του μὲ τὸ γραπτὸ κώδικα. Ἡ ἐξοικείωση στὴν ἀνάγνωση καὶ τὴ γραφὴ ἀκολουθεῖ. Τὰ μαθήματα παρουσιάζονται πάντα σὲ διάλογο (Forme Dialoguee).

Σκοπὸς τῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ αὐθόρμητη καὶ φυσικὴ ἔκφραση τῶν μαθητῶν, ἡ ἐμπέδωση τῶν βασικῶν αὐτοματισμῶν τῆς γλώσσας. Ἡ παρουσίαση τῶν νέων στοιχείων γίνεται μέσα σὲ σύντομες φράσεις, ποὺ προοδευτικὰ γίνονται ἐκτενέστερες, καὶ ἐμπεδώνονται μὲ εἰδικὲς δοκιμὲς ἀσκήσεις.

Ἡ κατανόηση τῶν νέων στοιχείων ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν παρουσίαση ἀντικειμένων, εἰκόνων, μὲ τὴ βοήθεια τοῦ φανελένιου πίνακα, μὲ τὴ μιμητικὴ ἱκανότητα τοῦ καθηγητῆ, μὲ τὴν παρουσίαση ἀντίθετων λέξεων καὶ ἐκφράσεων. Ἡ μετάφραση ἐπιτρέπεται μόνο σὲ ἐξαιρετικὲς περιπτώσεις (ἀφηρημένες ἔννοιες). Κάθε ἀναφορὰ στὴ μητρικὴ γλώσσα θὰ μποροῦσε νὰ προκαλέσει τὴν παρεμβολὴ τῶν γνωστῶν ἑλληνισμῶν ποὺ ἐμποδίζουν τὴν αὐθόρμητη ἔκφραση στὴν ξένη γλώσσα.

ΦΥΣΙΚΗ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Φυσικῆς εἶναι :

1. Νὰ γνωρίσει στοὺς μαθητὲς τὰ φυσικὰ φαινόμενα, ὥστε νὰ κατανοήσουν τοὺς φυσικοὺς νόμους ποὺ τὰ διέπουν καὶ νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἱκανότητα νὰ τὰ ἑρμηνεύσουν.

2. Νὰ προκαλέσει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα στὸ χῶρο τῆς Φυσικῆς καὶ γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση τῶν ἀποτελεσμάτων της στὶς πρακτικὲς ἐφαρμογὲς γιὰ τὴ βελτίωση τῶν ὅρων τῆς διαβιώσεως (συγκοινωνίες, βιομηχανίες, τηλεπικοινωνίες κτλ.).

3. Νὰ ἀσκήσει τοὺς μαθητὲς στὴν παρατήρηση καὶ στὸ πείραμα μὲ τὴ σπουδὴ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, νὰ ἀναπτύξει τὶς νοητικές τους ἱκανότητες (κρίση, φαντασία κτλ.) καθὼς καὶ κοινωνικὲς ἀρετές, ὅπως τὴ συνεργατικότητα, τὴν ὑπευθυνότητα κτλ.

4. Νὰ προσφέρει γνώσεις ἀπαραίτητες γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς ὕλης τῆς φυσικῆς στὸ Λύκειο (νόμους, τύπους, μονάδες, ἁπλὲς ἀριθμητικὲς ἐφαρμογὲς κτλ.).

5. Νὰ βοηθήσει τοὺς μαθητὲς νὰ ἐκτιμήσουν τὴ σημασία τῆς συνεργασίας τῶν ἐπιστημόνων ὅλων τῶν λαῶν στὸν ἐπιστημονικὸ καὶ τεχνικὸ τομέα γιὰ τὴν πρόοδο τῶν ἐπιστημῶν καὶ γιὰ τὴ βελτίωση τῶν συνθηκῶν διαβιώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 2

Εἰσαγωγή : Φυσικὰ μεγέθη καὶ μέτρησή τους (μῆκος, ἐμβαδόν, ὄγκος, μάζα, χρόνος) μὲ παραδείγματα ἀπὸ τὸ μακρόκοσμο καὶ τὸ μικρόκοσμο.

Μηχανική : Ἔννοια τῆς κινήσεως καὶ τῆς θέσεως. Εὐθύγραμμη ὁμαλὴ κίνηση. Ἔννοια τῆς ταχύτητας καὶ εἰδικότερα τῆς μέσης ταχύτητας. Γραφικὴ παράσταση διαστήματος—χρόνου καὶ ταχύτητας—χρόνου. Ἔννοια δυνάμεως. Δυναμόμετρα. Μονάδες δυνάμεως. Στοιχεῖα ἐλαστικότητας. Γραφικὴ παράσταση δυνάμεως σὲ συνάρτηση μὲ τὴν ἀπομάκρυνση. Σύνθεση συγγραμμικῶν δυνάμεων καὶ δύο δυνάμεων ὑπὸ γωνία. Ἔννοια ροπῆς. Παράλληλες δυνάμεις. Ζεῦγος δυνάμεων. Μοχλός. Τροχαλίες. Κεκλιμένο ἐπίπεδο. Βαροῦλκο--Βάρος τῶν σωμάτων. Κέντρο βάρους (πειραματικὴ εὕρεση). Εἴδη ἰσορροπιῶν, ἔργο σταθερῆς δυνάμεως. Ἰσχύς. Μορφὲς μηχανικῆς ἐνέργειας. Διάφορες μορφὲς ἐνέργειας καὶ διατήρησή της. Τριβὴ (ἐφαρμογές).

Στατικὴ τῶν ρευστῶν: Ἔννοια τῆς πιέσεως. Εἰδικὸ βάρος καὶ πυκνότητα τῶν σωμάτων. Ὑγρά. Ὑδροστατικὴ πίεση καὶ μέτρησή της. Μανομετρικὴ κάψα. Μανόμετρο. Ἀρχὴ τοῦ PASCAL. Ὑδραυλικὸ πιεστήριο καὶ ἄλλες ἐφαρμογές.

Ἀτμοσφαιρικὴ πίεση. Πείραμα τοῦ TORRICELLI - Βαρόμετρο. Μεταλλικὸ βαρόμετρο. Συγκοινωνοῦντα δοχεῖα καὶ ἐφαρμογές τους. Δυνάμεις στὰ πλευρικὰ τοιχώματα δοχείου. Φράγματα. Αὐτόματος ποτιστής. Ἀρχὴ τοῦ Ἀρχιμήδη. Ἐφαρμογὲς τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀρχιμήδη στὴν πλεύση καὶ στὴν εὕρεση τῆς πυκνότητας. Πυκνόμετρα. Νόμος τῶν BOYLE-MARIOTTE.

Στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ὑδροδυναμική: Ἔννοια τῆς ροῆς. Πετρελαιοαγωγοί. Παροχή. Ἀεροπλάνο.

Μοριακὲς δυνάμεις: Ἐπιφανειακὴ τάση (μὲ παραδείγματα).

Θερμότητα: Ἡ θερμότητα ὡς μορφὴ ἐνέργειας. Σύντομη περιγραφὴ τῆς κινητικῆς θεωρίας. Διαστολὲς στερεῶν, ὑγρῶν, ἀερίων. Ἡ ἔννοια τῆς θερμοκρασίας. Κλίμακα CELSIUS. Γραφικὲς παραστάσεις θερμοκρασίας - χρόνου. Θερμιδομετρία. Θερμίδα. Εἰδικὴ θερμότητα. Θερμιδόμετρο. Καύση. Τήξη. Πήξη. Θερμότητα τήξεως. Ἐξάτμιση. Ἐξάχνωση. Βρασμός. Ἀπόσταξη, κορεσμένοι ἀτμοί. Ὑγρασία (ἀναφορὰ στὴ μετεωρολογία). Διάδοση τῆς θερμότητας καὶ ἐφαρμογές. Ἄνεμοι, μηχανές, ἐσωτερικῆς καύσεως, ψυγεῖα, ἀτμομηχανές, ἀτμοστρόβιλοι.

Ὀπτική: Τὸ φῶς ὡς μορφὴ ἐνέργειας. Φωτεινὰ σώματα. Παραγωγὴ φωτὸς (δεύτερη κβαντικὴ συνθήκη). Εὐθύγραμμη διάδοση καὶ ταχύτητα τοῦ φωτός. Ἀποτελέσματα. Ἀνάκλαση. Εἴδωλα. Διάθλαση. Ἀποτελέσματά της. Ἀνάλυση τοῦ φωτός. Φακοί, εἴδη, εἴδωλα. Ἀρχὴ τῆς λειτουργίας τοῦ μικροσκοπίου, τοῦ τηλεσκοπίου καὶ τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς.

ΧΗΜΕΙΑ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ.

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Χημείας εἶναι:

1. Νὰ γνωρίσουν οἱ μαθητὲς τὰ χημικὰ φαινόμενα καὶ τοὺς νόμους ποὺ τὰ διέπουν καὶ νὰ προχωρήσουν στὴν ἑρμηνεία τους, χρησιμοποιώντας τὶς βασικὲς ἔννοιες γιὰ τὴ λεπτοδομὴ τῆς ὕλης καὶ τὴ λειτουργία της στὸ ἐπίπεδο τῶν χημικῶν φαινομένων.

2. Νὰ ἀναπτύξουν τὴν παρατηρητικότητά τους, τὴν ἑρμηνευτική τους διάθεση, τὴν πρωτοβουλία καὶ τὴν συνεργατικότητα, τὴν κρίση, τὴν ἀκρίβεια διατυπώσεως καὶ τὴ δεξιο-

τεχνία τους στὰ πειράματα, ἰδιαίτερα στὴν ποιοτικὴ διερεύνηση τῶν χημικῶν φαινομένων καθὼς καὶ τὴν ἱκανότητα γιὰ ἐπίλυση ἁπλῶν προβλημάτων πάνω σ' αὐτά.

3. Νὰ κατανοήσουν οἱ μαθητὲς τὶς σχέσεις τῆς Χημείας μὲ τὶς ἄλλες ἐπιστῆμες καθὼς καὶ τὶς ποικίλες ἐπιπτώσεις της στὰ ἄτομα καὶ στὸ κοινωνικὸ σύνολο, τὴν ἀνοδικὴ ἐξελικτικὴ πορεία τῆς χημικῆς γνώσεως, τὸν πανανθρώπινο χαρακτήρα της ὡς ἐπιστήμης καὶ τὴ μεγάλη της χρησιμότητα γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ζωή.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ.

ΤΑΞΗ Β'. ὥρα 1.

1. Ἡ Χημεία ὡς πειραματικὴ ἐπιστήμη ἐφαρμογῶν.

Στοιχειώδεις μέθοδοι ἀναλύσεως. Ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Χημικὴ βιομηχανία.

2. Ἡ Χημεία καὶ τὸ φυσικὸ περιβάλλον.

Ἔδαφος. Ἀτμοσφαιρικὸς ἀέρας. Μείγματα. Διαχωρισμὸς μειγμάτων. Τὸ νερό. Καθαρὰ σώματα. Φυσικὲς σταθερές.

3. Στοιχεῖα.

Ὀξυγόνο. Ἁπλὰ σώματα. Στοιχεῖα, Ὑδρογόνο.

4. Λεπτοδομὴ τῆς ὕλης. Χημικὲς ἑνώσεις - Χημικὲς ἀντιδράσεις - Συμβολισμοί.

Τὰ ἄτομα καὶ ἡ δομή τους. Χημικὰ σύμβολα. Περιοδικὸ σύστημα. Χημικὲς ἑνώσεις. Σθένος. Δεσμοί. Χημικοὶ τύποι. Χημικὲς ἀντιδράσεις. Σύνθεση, ἀποσύνθεση, ἁπλὴ καὶ διπλὴ ἀντικατάσταση. Ἀτομικὸ καὶ μοριακὸ βάρος. Ἀριθμὸς AVOGADRO. Γραμμοάτομο. Γραμμομοριακὸς Ὄγκος. Νόμος ἀφθαρσίας τῆς ὕλης. Χημικὲς ἐξισώσεις. Πότε γίνεται μιὰ χημικὴ ἀντίδραση: α) συνθέσεως καὶ β) ἁπλῆς καὶ διπλῆς ἀντικαταστάσεως.

5. Τρεῖς ὁμάδες τοῦ περιοδικοῦ συστήματος.

Νάτριο καὶ ἀλκάλια. Χλώριο καὶ ἀλογόνα. Ἄνθρακες. Πυρίτιο.

6. Ὀξέα. Βάσεις. Ἐξουδετέρωση. Ἅλατα. Ὑδροχλωρικὸ ὀξύ. Θειϊκὸ ὀξύ. Καυστικὸ νάτριο. Ἐξουδετέρωση. Ἅλατα. Ἅλατα ἀσβεστίου.

7. Ὀρυκτολογία.

Πετρώματα. Ὀρυκτά. Μεταλλεύματα. Στοιχειώδεις γνώσεις ὀρυκτοδιαγνωστικῆς. Τὰ σπουδαιότερα ὀρυκτὰ καὶ μεταλλεύματα τῆς Ἑλλάδος.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι:

1. Νὰ περιγραφεῖ ἡ γῆ ὡς γεωφυσικὸς χῶρος καὶ κατοικία τῶν ἀνθρώπων, νὰ τονιστεῖ ἡ ἀλληλεπίδραση ἀνθρώπου καὶ περιβάλλοντος, νὰ ὑπογραμμιστεῖ ἡ σημασία τῆς ἐπικοινωνίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως τῶν λαῶν, νὰ ἀναλυθοῦν τὰ αἴτια τῆς μετακινήσεώς τους καὶ νὰ ἐκτεθεῖ ἡ οἰκονομικὴ δραστηριότητα τοῦ ἀνθρώπου.

2. Εἰδικότερα, νὰ γνωρίσουν οἱ μαθητὲς τὶς πηγὲς πλούτου, τὴν οἰκονομικὴ δραστηριότητα τῆς πατρίδας μας καθὼς καὶ τὴ θέση της στὸν Εὐρωπαϊκὸ καὶ παγκόσμιο χῶρο ἀπὸ πολιτιστικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἄποψη.

3. Νὰ περιγραφοῦν καὶ νὰ ἑρμηνευθοῦν χαρακτηριστικὰ γεωλογικὰ φαινόμενα.

Β'. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 1, 1/2.

Εἰσαγωγή: Ἡ γῆ ὡς οὐράνιο σῶμα. Γεωγραφικὲς συντεταγμένες. Διεθνὴς ὥρα. Ἑρμηνεία τοῦ χάρτη. Ζῶνες τῆς γῆς. Κλίμα. Θαλάσσια ρεύματα. Ὠκεανοί.

Οἱ ἤπειροι ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης καὶ οἱ πολικὲς περιοχές: Ἀμερική: στοιχεῖα φυσικῆς γεωγραφίας. Ἀλάσκα (παγετῶνες, ἐπίδραση τοῦ περιβάλλοντος, κοινωνία). Καναδὰς - ΗΠΑ (μεταναστευτικὰ ρεύματα. οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη, ἐπίδραση τοῦ ἀνθρώπου στὸ περιβάλλον καὶ ἀντίστροφα). Μεγάλο Κάνυον τοῦ Κολοράντο. Γεωλογικὴ ἡλικία τῆς γῆς. Κράτη τῆς Κεντρικῆς Ἀμερικῆς. Βραζιλία (οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξέταση). Ὁ ἄνθρωπος τοῦ Ἀμαζονίου καὶ οἱ ἐποχὲς τοῦ πολιτισμοῦ. Ὑπόλοιπες χῶρες τῆς νότιας Ἀμερικῆς. Ὠκεανία: στοιχεῖα φυσικῆς γεωγραφίας. Αὐστραλία (οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξέταση). Νησιὰ τῆς Ὠκεανίας.

Ἀφρική: στοιχεῖα γεωγραφίας. Αἴγυπτος (οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξέταση). Ἡ σημασία τοῦ Νείλου γιὰ τὴν Αἴγυπτο, γενικότερη οἰκονομικὴ σημασία τῶν ποταμῶν. Σαχάρα. Τύποι τῶν ἐρήμων. Νιγηρία (οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξέταση). Ἄλλες χῶρες τῆς Ἀφρικῆς.

Ἀσία: στοιχεῖα φυσικῆς γεωγραφίας, Ἰαπωνία (οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξέταση). Πολιτιστικὰ στοιχεῖα. Ἀναβαθμίδες. Ἡφαίστεια. Ἐσωτερικὸ τῆς γῆς. Κίνα (οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ ἐξέταση). Ἀραβικὲς χῶρες τῆς Ἀσίας (φυσικοὶ πόροι καὶ σημασία τους στὴν παγκόσμια οἰκονομία). Κύπρος (πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐξέταση). Τουρκία (πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐξέταση). Ἄλλες χῶρες τῆς Ἀσίας.

ΤΑΞΗ Β', ὥρα 1.

Εὐρώπη: Φυσικογεωγραφικὴ ἐξέταση ὁλόκληρης τῆς ἠπείρου. Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἑλλάδα κατὰ μεγάλες γεωγραφικὲς περιοχὲς ἀπὸ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἄποψη. Εἰδικότερα θὰ ἐξεταστοῦν τὰ κράτη τῆς βαλκανικῆς χερσοννήσου καὶ οἱ χῶρες τῆς ΕΟΚ. Οἰκονομικὴ ἀνασκόπηση τῆς Εὐρώπης καὶ κυρίως τῶν οἰκονομικῶν ἑνώσεων ΕΟΚ καὶ ΚΟΜΕΚΟΝ.

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΜΕ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι:

1. Νὰ ἀποκτήσουν οἱ μαθητὲς βασικὲς γνώσεις σχετικὰ μὲ τὴν ἀνατομία καὶ τὴ φυσιολογία τοῦ ἀνθρώπινου σώματος.

2. Νὰ κατανοήσουν τὴ σωματικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐμβρυϊκῆς ὑπάρξεώς του καὶ νὰ ἐνημερωθοῦν γιὰ τὴν ἐξέλιξή του ἀνὰ τοὺς αἰῶνες.

3. Νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ μποροῦν, κατὰ τὸ δυνατόν, νὰ ἀντιμετωπίζουν καθημερινὰ βιολογικὰ προβλήματα καὶ φαινόμενα ποὺ ἀφοροῦν τὸν ἄνθρωπο ὡς ὀργανισμὸ καὶ ὡς κοινωνικὸ σύνολο (ὑγιεινὴ τοῦ σώματος, ὑγιεινὴ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου).

Β'. ΥΛΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΤΑΞΗ Β', ὥρα 1.

Εἰσαγωγή: Κυτταρικὴ διαφοροποίηση - ἱστοί. Γενικὴ μορφολογία καὶ φυσιολογία τῶν λειτουργικῶν συστημάτων τοῦ ἀνθρώπου:

Ἐρειστικὸ σύστημα. Ἡ ὑφὴ τῶν ὀστῶν κατὰ τὴν ἐμβρυακὴ καὶ μετεμβρυακὴ ἡλικία. Σύνδεση τῶν ὀστῶν. Τὰ μέρη τοῦ σκελετοῦ.

Μυϊκὸ σύστημα: Εἴδη μυῶν. Ἰδιότητες μυῶν.

Πεπτικὸ σύστημα: Τὰ τμήματα τοῦ πεπτικοῦ συστήματος καὶ ἡ λειτουργία τους.

Ἀναπνευστικὸ σύστημα: Ἀναπνευστικὰ ὄργανα. Φυσιολογία τοῦ ἀναπνευστικοῦ συστήματος, τεχνητὴ ἀναπνοή, παραγωγὴ τῆς φωνῆς.

Κυκλοφοριακὸ σύστημα: Τὸ αἷμα καὶ ἡ φυσιολογία του, ἡ καρδιὰ καὶ ἡ φυσιολογία της, ἡ λέμφος, ἀνανέωση καὶ καταστροφὴ τῶν αἱμοκυττάρων. Αἱμορραγία καὶ τρόποι ἀντιμετωπίσεώς της, αἱμο(ρρο)φιλία, ἀναιμίες, στοιχεῖα τῶν ὁμάδων τοῦ αἵματος.

Ἀπεκκριτικὸ σύστημα: νεφροί, οὐρητῆρες, οὐροδόχος κύστη, φυσιολογία τοῦ ἀπεκκριτικοῦ συστήματος.

Νευρικὸ σύστημα: ἐγκεφαλονωτιαῖο νευρικὸ σύστημα, φυτικὸ νευρικὸ σύστημα. Νευρικὰ κύτταρα, μεταφορὰ τῶν νευρικῶν ἐρεθισμάτων. Αἰσθητήρια ὄργανα.

Καλυπτήριο σύστημα: δέρμα καὶ δερματικὲς αἰσθήσεις.

Γεννητικὸ σύστημα. Ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ ὄργανα (ἐσωτερικὰ - ἐξωτερικά). Οἱ γονάδες ὡς ἐκκριτικοὶ ἀδένες καὶ ὡς ὄργανα παραγωγῆς γεννητικῶν κυττάρων. Ὠογένεση - σπερματογένεση. Ἀδένες καὶ ὁρμόνες. Ἐπίδραση τῶν ὁρμονῶν. Χρωματοσώματα τοῦ ἀνθρώπου: Γενικὴ γνώση τοῦ καρυοτύπου τοῦ ἀνθρώπου, σύγκριση αὐτοῦ στὰ δύο φῦλα

τοῦ ἀνθρώπου. Φυλοκαθορισμὸς στὸν ἄνθρωπο, ἀποκλίσεις ἀπὸ τὸν κανονικὸ καρυότυπο (TURNER, KLINEFELTER κ.τ.λ.). Μογγολοειδὴς ἰδιωτεία. Σημασία τῶν προγαμιαίων πιστοποιητικῶν ὑγείας.

Φυσιολογία τοῦ ἐμβρύου : ἀνάπτυξή του, μορφολογία καὶ μέγεθος κατὰ ἡλικία.

Μετὰ τὴν ἐξέταση τοῦ κάθε συστήματος θὰ παρέχονται καὶ σύντομες ὁδηγίες ὑγιεινῆς του.

Βιταμίνες, σχέση τῶν βιταμινῶν μὲ τὴν ὁμαλὴ ἀνάπτυξη ἢ μὲ τὴ διαταραχή της.

Στοιχεῖα μικροβιολογίας - παρασιτολογίας, ἀσθένειες ποὺ ὀφείλονται σὲ ἰοὺς καὶ βακτήρια. Ἐμβόλια καὶ ὀροί. Ἀσθένειες ποὺ ὀφείλονται σὲ πρωτόζωα καὶ σκώληκες. Προφυλάξεις, φάρμακα - ναρκωτικὰ - παρασιτοκτόνα. Δημιουργία ἀνθεκτικῶν στελεχῶν, παρασίτων μὲ χρήση φαρμάκων - παρασιτοκτόνων.

Δυσμενεῖς ἐπιδράσεις ἀντιβιοτικῶν στὴν ὁμαλὴ ἀνάπτυξη.

Ναρκωτικὰ καὶ ὀργανικὲς ἀνωμαλίες. Καρκίνος καὶ χημικὲς οὐσίες.

Ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου καὶ σχέση του μὲ τὸ περιβάλλον : Κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνθρώπινες φυλές.

Προσαρμοστικότητα τοῦ ἀνθρώπου στὸ περιβάλλον του. Ἐργαστηριακὲς ἀσκήσεις.

ΒΟΤΑΝΙΚΗ - ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Α΄ ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι :

1. Νὰ κατανοήσουν οἱ μαθητές : α) Τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς μὲ τὴ μελέτη ὁρισμένων φυτικῶν καὶ ζωικῶν ὀργανισμῶν. β) Τὴ στενὴ σχέση τῶν φυτῶν μὲ τὰ ζῶα καθὼς καὶ τὶς σχέσεις τους μὲ τὸν ἀνόργανο κόσμο καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπο. γ) Τὴ σημασία ποὺ ἔχουν γιὰ τὶς ζωικὲς λειτουργίες ἡ ὕλη ὡς δομικὸ ὑλικὸ καὶ περιβάλλον καθὼς καὶ οἱ ἐνεργειακὲς μεταβολὲς (ἐποικοδόμηση ὀργανικῶν ἑνώσεων, φωτοσύνθεση) κ.λπ.

2. Νὰ ἀποκτήσουν οἱ μαθητὲς τὶς ἀπαραίτητες γνώσεις γιὰ τὴν κατανόηση πρακτικῶν ζητημάτων ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ ἄμεσο φυσικὸ περιβάλλον τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ μὲ τὴν ἐπέμβασή του στὴ φύση (βελτίωση εἰδῶν, προστασία τῆς φύσης κ.λπ.).

Β΄ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α΄, ὧρες 1,1/2

Εἰσαγωγή : Ἔννοια καὶ περιεχόμενο τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν.

Ἔννοια, περιγραφὴ καὶ συστατικὰ τοῦ κυττάρου.

Μέρη τοῦ φυτοῦ : Ρίζα, βλαστός, φύλλα, ἄνθη, καρπός, σπέρμα (θὰ γίνει σύντομη ἀλλὰ περιεκτικὴ ἀνάπτυξη τῆς ἀνατομίας καὶ τῆς φυσιολογίας τῶν φυτῶν, μὲ τὴ χρησιμοποίηση διαφορετικοῦ φυτοῦ ὡς παραδείγματος γιὰ κάθε μέρος ποὺ μελετᾶται· ἡ μελέτη π.χ. τῆς ρίζας θὰ γίνει μὲ τὴ φακή, τῶν ἀνθέων μὲ τὴν κερασιὰ κ.λπ.). Φυτὰ δικοτυλήδονα χωριστοπέταλα : ὄσπρια, ἀμυγδαλιά, μηλιά, ἀμπέλι, (κλῆμα), ἑσπεριδοειδῆ, βαμβάκι.

Φυτὰ δικοτυλήδονα συμπέταλα: ἐλιά, πατάτα, καπνός. Φυτὰ δικοτυλήδονα ἀπέταλα, βελανιδιά, τεῦτλα. Φυτὰ μονοκοτυλήδονα : δημητριακά. Φυτὰ γυμνόσπερμα : πεῦκο, ἔλατο, κυπαρίσσι. Φυτὰ κρυπτόγαμα : φτέρη, μύκητες καὶ λειχῆνες. Φύκη. Γενικὲς παρατηρήσεις καὶ συγκρίσεις μεταξὺ φανερογάμων καὶ κρυπτογάμων.

ΖΩΟΛΟΓΙΑ

Σχέσεις μεταξὺ αὐτότροφων καὶ ἑτερότροφων ὀργανισμῶν. Πρωτόζωα : ἀμοιβάδα, σπόγγοι, κοράλια, ἀποικίες, ἱστοί. Σκώληκες : τὸ σκουλήκι τῆς γῆς. Ἀρθρόποδα : καρκινοειδῆ (ἀστακός, καβούρια). Ἔντομα : μέλισσα. Μαλάκια : μύδι. Σπονδυλωτά : ψάρια καὶ εἰδικότερα τὸ λαυράκι (ὄργανα, ὀργανικὰ συστήματα : μυϊκό, ἀναπνευστικό, πεπτικό, ἀπεκκριτικό, κυκλοφοριακό, νευρικό, δέρμα, ὀστίδες, πολλαπλασιασμός). Ἀμφίβια : βάτραχος (πνεύμονες). Ἑρπετά : ὀχιά. Πτηνά : κότα. Θηλαστικά : γάτα (κύηση, θηλασμός).

ΜΟΥΣΙΚΗ

Α΄ ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος τῆς Μουσικῆς εἶναι νὰ καλλιεργήσει τὸ μουσικὸ αἰσθητήριο τῶν μαθητῶν καὶ γενικότερα νὰ συντελέσει στὴν πνευματικὴ καὶ ψυχική τους ἀνάπτυξη μὲ τὴ σωστὴ φωνητικὴ ἐξάσκηση, τὴν ἀκρόαση καὶ ἐξοικείωση μὲ τὴν καλὴ μουσική, ἰδιαίτερα μὲ τὴ γνήσια παραδοσιακὴ καὶ σύγχρονη ἑλληνική, καὶ τὴν ἀπόκτηση στοιχειωδῶν θεωρητικῶν καὶ ἱστορικῶν γνώσεων βασισμένων στὴν πράξη καὶ σὲ ἀκουστικὲς ἐμπειρίες.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α΄, ὥρα 1

Γνωριμία μὲ τὸν ἦχο. Οἱ ἰδιότητές του : ὕψος, χρῶμα, διάρκεια, ἔνταση. Παρουσίαση τῶν ἰδιοτήτων μὲ συγκεκριμένα παραδείγματα. Ὕψος : ἦχοι μὲ σαφὲς ὕψος καὶ ἦχοι μὲ ἀσαφὲς ὕψος. Ἦχοι μὲ σαφὲς ὕψος (μουσικοὶ φθόγγοι). (Α). Ἦχοι ὑψηλοὶ ἢ χαμηλοὶ ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴ φύση τοῦ ὀργάνου ἢ τῆς φωνῆς ἢ ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τοῦ ἴδιου ὀργάνου ἢ τῆς ἴδιας φωνῆς. Σύγκριση τῆς διαφορᾶς τοῦ ὕψους μεταξὺ δεδομένων φθόγγων. (Β) ἦχοι μὲ ἀσαφὲς ὕψος (θόρυβοι, κρότοι κ.λπ.).

Χρῶμα. Φωνὴ - ὄργανα. Διάκριση τοῦ χρώματος τῶν ἤχων στὴ φωνὴ καὶ στὶς οἰκογένειες τῶν ὀργάνων (ἔγχορδα, ξύλινα καὶ χάλκινα πνευστά, κρουστὰ) μὲ ἀκουστικὰ παραδείγματα, εἰκόνες καὶ ἀνάλογες ἀναγνωριστικὲς ἀσκήσεις.

Διάρκεια. Πρακτικὴ γνωριμία μὲ τὶς χρονικὲς μονάδες καὶ τὴ γραφική τους παράσταση. Ἀντίστοιχες παύσεις.

Ἔνταση. Ποικιλία ἐντάσεων (PIANO-FORTE). Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν ἕνα βαθμὸ ἔντασης στὸν ἄλλο (CRESCENDI-DIMINUENDO). Ὁ ρόλος τῆς ἔντασης στὴ μουσικὴ ἔκφραση.

Μουσική. Βασικὰ στοιχεῖα της : Ρυθμός, μελωδία, συνήχηση, Ρυθμός. Τὰ ἁπλὰ μέτρα θὰ διδαχτοῦν ὡς ἀνάγνωση· γιὰ τὰ ἄλλα θὰ γίνει ἁπλὴ γνωριμία.

Βασικὰ εἴδη μέτρων : διμερῆ, τριμερῆ, τετραμερῆ κ.λπ. ἁπλά, σύνθετα, μεικτά. Ἐξήγηση τῆς βασικῆς διαφορᾶς μεταξὺ μέτρου καὶ ρυθμοῦ.

Μελωδία. Ἀκρόαση μελωδίας ἀπὸ ὄργανα. Ἀκρόαση καὶ ἐκτέλεση τραγουδιοῦ. Γραφικὴ παράσταση φθόγγων διαφορετικοῦ ὕψους. Ἔννοια σκάλας (κλίμακας). Ἀκουστικὴ γνωριμία μὲ τὴν μείζονα καὶ ἐλάσσονα κλίμακα, καθὼς καὶ μὲ τὶς βυζαντινὲς καὶ πεντάφθογγες. Ἐκτέλεση μείζονος. Ὀνόματα φθόγγων, πεντάγραμμο. Κλειδὶ τοῦ Σόλ. Γραφὴ τῶν φθόγγων στὸ πεντάγραμμο. Γραφικὴ παράσταση μελωδίας. Μουσικὴ ἀνάγνωση πάνω σὲ συγκεκριμένα τραγούδια σὲ μείζονα τρόπο καὶ μέτρα 2/4 καὶ 4/4 καὶ σὲ διαστήματα δευτέρας.

Τραγούδι : Ἐθνικὸς ὕμνος. Βυζαντινὲς ἐκκλησιαστικὲς μελωδίες. Δημοτικὰ τραγούδια, λαϊκὰ καὶ ἔντεχνα ἑλληνικά, λαϊκὰ ἔντεχνα, ξένα. Τὰ τραγούδια στὴν Α΄ τάξη θὰ διδαχτοῦν πρακτικά.

Μουσικὲς ἀκροάσεις : Βυζαντινοὶ ὕμνοι. Δημοτικὰ τραγούδια, Βάρβογλη, παιδικὰ κομμάτια γιὰ πιάνο, Χατζηδάκι «Γιὰ μιὰ μικρὴ ἀχιβάδα». Prokofien «ὁ Πέτρος καὶ ὁ λύκος» (ἀποσπάσματα). Andre Popp «piccolo jaxo», Vivaldi, ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸ ἔργο του «Οἱ τέσσερες ἐποχές». Tchaikovsy «ὁ καρυοθραύστης» (ἀποσπάσματα). Haydn «ἡ συμφωνία τῶν παιχνιδιῶν». Ἡ μουσικὴ ἀκρόαση νὰ ἀποβλέπει στὴ διάκριση τῶν μορφῶν : α) Τραγούδι, κανὼν δίφωνος, χορός, ἐμβατήρια, βάλς, μενουέτο, μαζούρκα, β) ἰδιαίτερα στὴ διάκριση τῶν ἑλληνικῶν χορῶν.

ΤΑΞΗ Β', ὥρα 1.

Μουσική ἀνάγνωση, ὅπως καὶ στὴν Α' Γυμνασίου, πάνω σὲ συγκεκριμένα τραγούδια σὲ μείζονα καὶ ἐλάσσονα τρόπο στὰ γνωστὰ ἤδη μέτρα καὶ διαστήματα καθὼς καὶ σὲ μέτρα 3/4, 3/8, 6/8 σὲ διαστήματα τρίτης, τετάρτης, καθὼς καὶ σὲ ἀξεὶς ὁλοκλήρων, ἡμίσεων, τετάρτων, ὀγδόων μὲ τὶς ἀντίστοιχες παύσεις καὶ μὲ σύζευξη διάρκειας καὶ παρεστιγμένα ἡμίση καὶ τέταρτα. 'Αντίστοιχη θεωρία.

Στοιχεῖα ἱστορίας τῆς Μουσικῆς. Βυζαντινὴ Μουσική. Δημοτικὸ τραγούδι, ἔντεχνο λαϊκὸ νεοελληνικὸ τραγούδι. Τραγούδια τῶν ἴδιων κατηγοριῶν μὲ ἐκεῖνα τῆς Α' Γυμνασίου.

Μουσικὲς ἀκροάσεις : Βυζαντινοὶ ὕμνοι. Δημοτικὰ τραγούδια Λαυράγκα «Ἑλληνικὴ Σουΐτα», Ριάδη «Τραγούδια», Σκαλκώτα «Ἑλληνικοὶ χοροί», Κωνσταντινίδη «Δωδεκανησιακὴ σουΐτα». Bethoven «Συμφωνία ἀριθ. 6» (ἀποσπάσματα) Rossini, εἰσαγωγὴ ἀπὸ τὴν ὄπερα «Κλέφτρα κίσσα». Verdi, Χωροδιακὸ ἀπὸ τὸν Nabucco, Schubert, Τραγούδια.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Α'. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπὸς τοῦ μαθήματος εἶναι :

α) Νὰ καλλιεργήσει τὸ καλαισθητικὸ συναίσθημα στοὺς μαθητὲς καὶ νὰ βοηθήσει γενικότερα στὴν καλλιτεχνικὴ ἀγωγή τους.

β) Νὰ προβάλλει τὴ σημασία τῶν σχηματογραφικῶν παραστάσεων καὶ κατασκευῶν ἀπὸ τὴν τέχνη καὶ τὴν τεχνολογία ὡς κατατοπιστικῶν στοιχείων γιὰ τὶς θεωρητικὲς - ἐπιστημονικὲς ἀσχολίες καὶ διὰ τὸν καθημερινό μας βίο. Νὰ ὑπογραμμίσει τὴν ἀξία καὶ νὰ διοχετεύσει τὴν ἀγάπη γενικὰ πρὸς τὴν χειροτεχνικὴ καὶ κατασκευαστικὴ δημιουργία.

γ) Νὰ ἐνθαρρύνει τὶς ἰδιαίτερες τεχνικὲς καὶ καλλιτεχνικὲς κλίσεις τῶν μαθητῶν, νὰ καλλιεργήσει τὶς ἐκφραστικὲς δυνάμεις τους καὶ νὰ ἀσκήσει τὶς σχετικὲς δεξιότητές τους ὥστε, μὲ τὴ μεθοδικὴ διδασκαλία, νὰ ἐνεργοποιοῦνται ἄμεσα.

δ) Νὰ ἀσκήσει τοὺς μαθητὲς στὴ σταθερότητα τοῦ χεριοῦ, ὥστε παράλληλα μὲ τὴν ὀπτικὴ καὶ ἀκουστικὴ ἱκανότητα κατὰ τὸ χρόνο τῆς μορφοποιήσεως τῶν προσφερομένων ποικίλων τεχνικῶν στοιχείων, νὰ ἀποκτηθεῖ ἡ σχετικὴ εὐχέρεια στὴν ἀπόδοση τῆς ἰδέας μὲ γραμμογραφικὴ ἀκρίβεια. Ἡ ἄσκηση αὐτὴ βοηθεῖ ἔμμεσα στὴν ἐξέλιξη τῆς ἀντιληπτικῆς ἱκανότητας τοῦ μαθητῆ καὶ γενικὰ στὴν προπαρασκευή του γιὰ τὸν ἐπαγγελματικό του βίο.

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ.

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 2.

ΚΛΑΔΟΙ : Σχέδιο, Καλλιγραφία, Χειροτεχνία.

1. Σχέδιο : 'Αποκλειστικὰ ἐλεύθερες ἀποδόσεις θεμάτων ποὺ ἔχουν ληφθεῖ ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ μυθολογία καὶ ἱστορία ἢ ἀπὸ διάφορες διηγήσεις ἢ ποὺ προσφέρονται μὲ τὴν εὐκαιρία ἐθνικῶν ἢ χριστιανικῶν ἑορτῶν κτλ. 'Απὸ γενικότερη ἄποψη κατάλληλο μπορεῖ νὰ θεωρηθεῖ ὁτιδήποτε εἶναι δυνατὸ ν' ἀποτελέσει ἐρέθισμα γιὰ τὴ φαντασία τῶν μαθητῶν καὶ ποὺ κατόπιν μὲ τὴ διακριτικὴ καθοδήγηση τοῦ διδάσκοντος θὰ μετατραπεῖ μὲ τρόπο αὐθόρμητο σὲ ζωγραφικὴ εἰκόνα.

2. Γραμμογραφία σὲ block σχεδίου : γραμμώσεις καὶ ἁπλὲς μετρήσεις σχημάτων μὲ τὴ βοήθεια τοῦ ὑποδεκαμέτρου γιὰ τὴν ἀπόδοση σύμμετρων γραμμογραφικῶν παραστάσεων.

3. Διακοσμητική : Δημιουργία ἁπλῶν διακοσμητικῶν συνθέσεων μὲ ἐπανάληψη ἢ ἐναλλαγὴ σχημάτων ἀπὸ τὴ γεωμετρία, τὸ φυσικὸ κόσμο ἢ καὶ μὲ τὸ περιβάλλον γενικά.

4. Δημιουργία ζωγραφικῶν ἢ διακοσμητικῶν συνθέσεων μὲ τὴν ἐπικόλληση μικρῶν κομματιῶν χαρτιοῦ σὲ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια (collage).

5. Χειροτεχνία : 'Εφόσον οἱ συνθῆκες λειτουργίας τὸ ἐπιτρέπουν κυρίως χαρτοτεχνία (χαρτοκοπτική, χαρτοκολλητική). Κατασκευὴ γεωμετρικῶν στερεῶν ἢ καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἀπὸ διάφορα ὑλικὰ π.χ. χαρτόνι, πλαστικὸ κτλ. καὶ διακόσμησή τους μὲ διάφορα χρωματιστὰ μοτίβα.

Παράλληλα μὲ τὶς παραπάνω περιπτώσεις θὰ διδαχτοῦν οἱ μαθητὲς θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ τὴ χρήση τοῦ χρώματος, ὅπως γιὰ τὰ βασικά, συμπληρωματικά, οὐδέτερα, θερμὰ καὶ ψυχρὰ χρώματα, γιὰ τὴ δημιουργία τόνων καὶ ἀποχρώσεων καθὼς καὶ τοὺς βασικοὺς κανόνες ποὺ διέπουν κάθε χρωματικὴ ἁρμονία. 'Επίσης πρέπει νὰ ὑποδειχτοῦν τὰ διάφορα ὑλικὰ ζωγραφικῆς καὶ ὁ τρόπος χρησιμοποιήσεώς τους, π.χ. tempera, ἀκουαρέλλα, παστέλ, ἀκρυλικὰ κτλ.

6. ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ : 'Ορθὴ ἢ πλάγια ἰσοπαχὴς γραφὴ ἀνάλογα μὲ τὸ γραφικὸ χαρακτήρα τοῦ μαθητῆ. Χρήση κατὰ προτίμηση Bic ἢ μαρκαδόρου.

ΤΑΞΗ Β', ὥρα 1.

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΛΑΔΟΙ μαθήματος : Ὅπως στὴ Α' τάξη, μὲ συνθετότερα θέματα.

ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ : Ὅπως στὴν Α' τάξη.

ΜΕΡΟΣ Β'.

Γεωμετρικὸ Σχέδιο : Ἁπλὲς γεωμετρικὲς κατασκευὲς ἀκρίβειας. Στοιχειώδεις στερεογραφικὲς κατασκευὲς δύο ἢ τριῶν κατακόρυφων ἐπιπέδων ποὺ τέμνονται κάθετα ἐπὶ τοῦ ὁριζοντίου ἐπιπέδου τοῦ ἐδάφους ὑπὸ σχεδιαστικὴ γωνία 30/30 ἢ 30/45 ἢ 60/30 μοιρῶν. 'Επίσης ἁπλὲς ἀξονικὲς κατασκευὲς ἐπάλληλων κανονικῶν στερεῶν χωρὶς μετρήσεις ὑπὸ σχεδιαστικὴ γωνία. Συνιστᾶται ἡ χρήση χρώματος, γιὰ νὰ εἶναι οἱ κατασκευὲς παραστατικότερες. 'Αξονομετρία.

Σχεδιαστικὲς Προβολές : Εἰσαγωγή. Προβολικὸ ἐπίπεδο, προβάλλουσα, προβολή. Συστήματα σχεδιαστικῶν προβολῶν – ὀρθὴ προβολὴ – πλάγια προβολὴ-ὀφθαλμικὴ προβολή. Παράσταση ἀντικειμένων μὲ προβολές. Ὄψεις διάφορες, ὅπως πρόσοψη, κάτοψη, πλάγιες ὄψεις.

Προοπτική : Στοιχειώδεις ὁρισμοί. Γραμμὲς καὶ ἐπίπεδα ἐδάφους καὶ ὁρίζοντος, ὀπτικὴ γωνία, κύριο σημεῖο ὁράσεως, σημεῖα ἀποστάσεως, σημεῖα φυγῆς.

Ὑλικὰ καὶ 'Εργαλεῖα : Πινακίδια σχεδιάσεως, τρίγωνα σχεδίου, ἐργαλεῖα σχεδιάσεως ἀκριβείας. Σινικὴ μελάνη, μαύρη καὶ σὲ διάφορα χρώματα, ὑδροχρώματα.

'Ελεύθερο σχέδιο : 'Ασκήσεις ἐλευθέρου σχεδίου καὶ σκιαγραφίας «ἐκ τοῦ φυσικοῦ».

ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Α' ΣΚΟΠΟΙ

α) Γενικὸς σκοπός :

Ἡ Φυσικὴ 'Αγωγὴ στὸ Γυμνάσιο ἔχει ὡς σκοπὸ τὴν ἰσόρροπη σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ἀνάπτυξη τοῦ μαθητῆ καὶ τὴν καλλιέργεια τῶν κινητικῶν του κλίσεων καὶ δυνατοτήτων, ὥστε νὰ γίνει ἱκανὸς νὰ συνεχίσει τὶς σπουδές του καὶ νὰ ἀναπτυχθεῖ στὸ κοινωνικὸ σύνολο.

Εἰδικοὶ σκοποὶ εἶναι :

1. Ἡ καλυτέρευση τῆς φυσικῆς καταστάσεως τοῦ μαθητῆ (ἐνίσχυση τῶν φυσιολογικῶν λειτουργιῶν τοῦ ὀργανισμοῦ, κυρίως τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς κυκλοφορίας).

2. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς δυνάμεως τῶν μυῶν μεγίστη δύναμη, ἀντοχή, ἐκρηκτικότητα, ἐλαστικότητα).

3. Ἡ διατήρηση καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῆς εὐκινησίας τῶν ἀρθρώσεων.

4. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς μυϊκῆς αἰσθήσεως καὶ τῆς μυϊκῆς συναρμογῆς.

5. Ἡ καλλιέργεια τῆς φυσικῆς καὶ τῆς καλαισθητικῆς κινήσεως.

6. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀγάπης πρὸς τὴ φύση καὶ ἡ ὀρθὴ χρησιμοποίηση τῶν στοιχείων αὐτῆς στὴ ζωὴ καὶ στὴν ἄθληση.
7. Ἡ καλλιέργεια καὶ ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἀθλητικῶν δυνατοτήτων τῶν μαθητῶν καὶ ἡ δημιουργία ἀθλητῶν.
8. Ἡ καλλιέργεια τοῦ ὑγιοῦς ἀθλητικοῦ πνεύματος.
9. Ἡ καλλιέργεια τῆς λειτουργίας τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων.
10. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν διανθρωπίνων σχέσεων μεταξὺ τῶν μαθητῶν καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου.
11. Ἡ ἀνάπτυξη τῶν ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρετῶν (τῆς πρωτοβουλίας, τοῦ θάρρους, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἐπιμονῆς, τοῦ πνεύματος τῆς τάξεως, τῆς αὐτοκυριαρχίας, τῆς πειθαρχίας, τῆς συνεργασίας καὶ τοῦ ἀλτρουϊσμοῦ).
12. Ἡ ἀνάπτυξη τῆς συνειδήσεως τῆς ὑποκειμενικῆς καὶ τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας.

Β' ΜΕΣΑ

Γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῶν σχόχων της ἡ Φυσικὴ Ἀγωγὴ χρησιμοποιεῖ: α) τὴν ἁπλὴ φυσικὴ κίνηση, β) τὴν κινητικὴ καὶ καλαισθητικὴ δραστηριότητα, γ) τὸ παιγνίδι καὶ τὴν ἀθλοπαιδιά, δ) τὴν ἄθληση στὸν κλασικὸ ἀθλητισμό, στὴν κολύμβηση ἢ σὲ ἄλλο ἄθλημα.

Γ. ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΚΑΙ ΕΤΗΣΙΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

1. Δομὴ τοῦ προγράμματος:

Ἡ δομὴ τοῦ προγράμματος καθορίζεται: α) ἀπὸ τὸν εἰδικὸ σκοπὸ τοῦ μαθήματος, β) ἀπὸ τὴν ἡλικία, τὴν κινητικὴ ἐμπειρία καὶ τὴ δυνατότητα τῶν ἀσκουμένων καὶ γ) ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἔτους, τὸ χῶρο, τὶς γυμναστηριακὲς ἐγκαταστάσεις καὶ τὰ γυμναστικὰ ἢ τὰ ἀθλητικὰ ὄργανα.

2. Διάρθρωση τοῦ προγράμματος.

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει τρία βασικὰ μέρη: α) τὴ σωματοψυχικὴ προδιάθεση, β) τὴ λειτουργικὴ ἔνταση καὶ πρακτικὴ ἀξιοποίηση καὶ γ) τὴ λειτουργικὴ ὕφεση (ἐπαναφορά).

Ἡ χρονικὴ διάρκεια τοῦ καθενὸς ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία μέρη, τὸ περιεχόμενό του καὶ τὸ εἶδος τῶν δραστηριοτήτων ποὺ περιλαμβάνει ρυθμίζονται ἀπὸ τὸ διδάσκοντα, ἀνάλογα μὲ τοὺς παράγοντες ποὺ καθορίζουν τὴ δομὴ τοῦ προγράμματος.

3. Διεύρυνση τοῦ προγράμματος.

Ἡ διεύρυνση τοῦ προγράμματος γίνεται: α) μὲ τὴν ἐπανάληψη τῶν κινητικῶν δραστηριοτήτων ἢ τὴν προσθήκη νέων σ' αὐτές, β) μὲ τὴν προσθήκη νέων δυσκολιῶν στὶς δραστηριότητες ἢ τὴν ταχύτερη ἐκτέλεσή τους καὶ γ) μὲ τὴν ἐπιδίωξη ὑψηλοτέρων στόχων (ἐπιδόσεων κ.λπ.).

Δ. ΤΜΗΜΑΤΑ ΑΡΡΕΝΩΝ

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 2

α) Φάση ἐξελίξεως. Κατὰ τὴ χρονικὴ αὐτὴ περίοδο δὲν ἔχει ἀρχίσει ἀκόμη ἡ ταχεία σὲ ὕψος ἀνάπτυξη καὶ παρατηρεῖται συγκέντρωση δυνάμεων γιὰ τὴν ὡρίμανση τοῦ φύλου. Ἐξαιτίας τῆς ἀναμονῆς αὐτῆς παρουσιάζεται αὔξηση τῆς κινητικότητας, περίσσεια δυνάμεων, ἐπιθυμία γιὰ ἐπίδοση, πνευματικότητα, γρήγορη ἀντίδραση καὶ ἐρεθισμός, ἀτομικότητα καὶ τάση αὐτοαγωγῆς.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς οἱ ἀπαιτήσεις γιὰ ἐπίδοση στοὺς μαθητὲς τῆς τάξεως αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι περιορισμένες. Οἱ μαθητὲς προσαρμόζονται γρήγορα στὶς δύσκολες καὶ κουραστικὲς ἀσκήσεις, παρουσιάζουν ὅμως σύντομα τὴν ἀνάγκη γιὰ συχνότερες διακοπὲς καὶ ἀναπαύσεις.

Ὁ κλασικὸς ἀθλητισμὸς καὶ τὰ ἄλλα ἀθλήματα διδάσκονται χωρὶς ἐξειδίκευση, οἱ ἀθλοπαιδιὲς σὲ προχωρημένο στάδιο καὶ ἡ κολύμβηση στὴν πλήρη μορφή της.

β) Διδακτέα ὕλη.

1. Ἐλεύθερες ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴ βάση τὴ φυσικὴ κίνηση καὶ τὸ ρυθμό.

Μετατοπίσεις, ἀναπηδήσεις, ἅλματα, αἰωρήσεις, περιφορές, περιστροφές, ταλαντεύσεις τῶν ἄκρων καὶ τοῦ κορμοῦ πρὸς ὅλους τοὺς ἄξονες καὶ τὰ ἐπίπεδα, ἀσκήσεις εὐκαμψίας τῶν ἀρθρώσεων καὶ ἀσκήσεις διατάσεως, ἐνδυναμώσεως καὶ χαλαρώσεως τῶν μυῶν.

Συνασκήσεις καὶ ἀσκήσεις γιὰ τὴν ἐπιτυχία προκαθορισμένου σκοποῦ.

2. Ἀσκήσεις μὲ χρησιμοποίηση κινητῶν ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὀργάνων.

Ἀσκήσεις μὲ κάθε εἶδους σφαῖρες, κοντούς, σχοινάκια, ἐμπόδια, στρώματα, κορίνες, πλινθία, σχοινιά, δοκούς, μονόζυγα, πολύζυγα, δυναμόμετρα, βάρη, ἀναπηδητήρια κ.λ.π.

Ὁ ὄγκος τῶν ὀργάνων, τὸ βάρος, τὸ ὕψος καθὼς καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῶν ἀσκήσεων μὲ ὄργανα πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα μὲ τὸ σκοπὸ τοῦ μαθήματος, τὴν ἡλικία καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν στὶς ἀσκήσεις μὲ αὐτά.

3. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ τῶν ἀγωνισμάτων τῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ἀσκήσεις στὸ ἔδαφος, στὸν ἵππο μὲ λαβές, στὸ μονόζυγο, στὸ δίζυγο, στοὺς κρίκους καὶ ἅλματα στὸν ἵππο.

Καθορισμὸς καὶ ἐκτέλεση ἁπλῶν προγραμμάτων τῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ὀργάνωση ἀθλητικῶν ἡμερίδων.

4. Παιγνίδια - Ἀθλητικὲς παιδιές.

α) Ὅλα τὰ εἴδη τῶν γυμναστικῶν - ψυχαγωγικῶν παιχνιδιῶν, ἐθνικῶν καὶ ξένων, β) προπαρασκευαστικὰ παιχνίδια τῶν ἀθλοπαιδιῶν, γ) ἁπλὲς μορφὲς ἢ παραλλαγὲς ἀθλοπαιδιῶν ἢ ἀγωνισμάτων σὲ ἀγωνιστικὴ μορφή, δ) εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνική, τὴν τακτικὴ καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῶν ἀθλοπαιδιῶν, τῆς καλαθοσφαιρίσεως, τῆς πετοσφαιρίσεως, τῆς χειροσφαιρίσεως, τῆς ποδοσφαιρίσεως, τῆς ἀντισφαιρίσεως κ.λπ. καὶ ε) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ διεξαγωγὴ ἀγώνων.

5. Κλασικὸς ἀθλητισμός.

α) Εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ καὶ τὴν τακτικὴ τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασικοῦ ἀθλητισμοῦ, β) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀγωνισμάτων καὶ μὲ ἀθλητικὰ ὄργανα ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τῶν μαθητῶν.

Οἱ μαθητὲς τῆς Α' τάξεως γιὰ λόγους καθαρὰ ψυχολογικούς, ἀναπτυξιακοὺς καὶ προσαρμοστικούς, πρέπει: α) νὰ διδάσκονται καὶ νὰ ἐπιδίδονται κατὰ τὸ δυνατὸ σὲ περισσότερα ἀπὸ ἕνα ἀγωνίσματα, β) ὁ διαχωρισμός τους κατὰ κατηγορία ἀθλημάτων, σύμφωνα μὲ τὴν κλίση τους καὶ τὸ σωματικό τους τύπο, νὰ ἀποφεύγεται, γ) οἱ δρόμοι ταχύτητας νὰ περιορίζονται σὲ ἔκταση καὶ οἱ παρατεταμένοι δρόμοι νὰ διδάσκονται μὲ προσοχὴ καὶ νὰ ἐφαρμόζονται μετὰ ἀπὸ κατάλληλη προετοιμασία καὶ δ) μετὰ ἀπὸ κάθε ἔντονη προσπάθεια νὰ ἀκολουθεῖ ἀνάπαυση.

6. Κολύμβηση.

α) Ἐξοικείωση μὲ τὸ νερό, β) ἐκμάθηση τῆς τεχνικῆς τῆς ὑπτίας, τῆς ἐλεύθερης καὶ τῆς προσθίας κολυμβήσεως, γ) ἐκμάθηση τῆς βασικῆς τεχνικῆς τῶν ἐκκινήσεων, τῶν στροφῶν καὶ τῶν καταδύσεων ἀπὸ ὕψος 1 - 3 μέτρα, δ) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση κολυμβητικῶν ἀγώνων μὲ ἀποστάσεις ἀνάλογες πρὸς τὴ δυνατότητα καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν καὶ ε) εἰσαγωγὴ στὶς βασικὲς ἀρχὲς τῆς ναυαγοσωστικῆς.

7. Κωπηλασία - Ἱστιοπλοΐα.

Ὅπου οἱ συνθῆκες τὸ ἐπιτρέπουν διδάσκεται ἡ βασικὴ τεχνικὴ καὶ ἡ βασικὴ τακτικὴ τῶν ναυτικῶν ἀγωνισμάτων.

8. Λοιπὰ ἀθλήματα.

Ὅπου οἱ συνθῆκες τὸ ἐπιτρέπουν, οἱ μαθητὲς νὰ διδάσκονται καὶ νὰ ἀσκοῦνται σὲ ἄλλα ἀθλήματα, τὰ ὁποῖα προσφέρονται στὰ κατὰ τόπους Γυμνάσια, ὅπως λ.χ. σὲ χιονοδρομικά, ὀρειβατικά, ἀεροναυτικά, κτλ.

9. Ἑλληνικοὶ χοροί.

Οἱ Ἐθνικοὶ χοροὶ Καλαματιανὸς καὶ Τσάμικος, καθὼς καὶ οἱ χοροὶ τῆς περιοχῆς τοῦ Γυμνασίου.

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 2.

α) Φάση ἐξελίξεως. Οἱ μαθητὲς τῆς Β' τάξεως βρίσκονται στὴν ἀρχὴ ἑνὸς νέου σταδίου ἔντονης σὲ ὕψος σωματικῆς ἀναπτύξεως καὶ καθυστερήσεως τῆς ἀναπτύξεώς τους σὲ πλάτος. Ἐξαιτίας τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς παρουσιάζεται τακτικὴ ἐναλλαγὴ τῆς ζωηρότητας μὲ τὴ βαρυθυμία, τῆς ντροπαλότητας μὲ τὴν ἀναίδεια τοῦ ἐγωισμοῦ μὲ τὴν ταπεινότητα, τῆς ἀγάπης γιὰ τὸν ἀθλητισμὸ καὶ τὴν ἐπίδοση μὲ τὴν ὀκνηρία.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐπιβάλλεται ἰδιαίτερη προσοχὴ στὶς πολὺ ἔντονες προσπάθειες, τακτικὴ καὶ ἱκανὴ ἀνάπαυση μετὰ ἀπὸ αὐτές, γιὰ νὰ ἀποφεύγονται κυρίως οἱ παθήσεις τῆς καρδιᾶς καὶ τῶν πνευμόνων. Ἡ συμβολὴ τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς στὴν κατὰ τὴν ἡλικία αὐτὴ εἶναι σημαντική, γιατὶ συμβάλλει στὴ σωστὴ ἀνάπτυξη τῶν μαθητῶν, γεγονὸς ποὺ ἐπηρεάζει βασικὰ ὁλόκληρη τὴν ὑπόλοιπη ζωή τους.

Ὁ κλασικὸς ἀθλητισμὸς καὶ τὰ ἄλλα ἀθλήματα διδάσκονται χωρὶς ἐξειδίκευση, στὶς ἀθλοπαιδιὲς ἑδραιώνεται καὶ ἐπεκτείνεται ἡ διδασκαλία τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς τακτικῆς καὶ στὴν κολύμβηση συνεχίζεται ἡ μορφὴ τῆς πλήρους ἐφαρμογῆς.

β) Διδακτέα ὕλη.

1. Ἐλεύθερες ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴ βάση τὴ φυσικὴ κίνηση καὶ τὸ ρυθμό.

Οἱ ἴδιες ἀσκήσεις ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη σὲ προηγμένη μορφή.

2. Ἀσκήσεις μὲ χρησιμοποίηση κινητῶν ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὀργάνων.

Οἱ ἴδιες ἀσκήσεις, ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη, μὲ ἀνάλογη προσαρμογὴ (σύμφωνα μὲ τὴν ἡλικία τῶν μαθητῶν) τῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ὀργάνων.

3. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἑδραίωση καὶ προαγωγὴ τῆς τεχνικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀγωνισμάτων. Σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ ἁπλὰ προγράμματα ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

4. Παιγνίδια - Ἀθλητικὲς παιδιές.

Οἱ ἴδιες, ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη, μὲ ἑδραίωση καὶ ἐπέκταση τῆς τεχνικῆς, τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀθλοπαιδιῶν.

5. Κλασικὸς ἀθλητισμός.

α) Ἑδραίωση καὶ ἐπέκταση τῆς τεχνικῆς, τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασικοῦ ἀθλητισμοῦ, β) ὀργάνωση τακτικῶν ἀθλητικῶν ἡμερίδων μὲ μεγαλύτερο, σχετικὰ μὲ τὴν Α' τάξη, ἀριθμὸ ἀγωνισμάτων καὶ μὲ ἀνάλογα ἀθλητικὰ ὄργανα.

Οἱ μαθητὲς τῆς Β' τάξεως γιὰ λόγους καθαρὰ ψυχολογικούς, ἀναπτυξιακοὺς καὶ προσαρμοστικοὺς πρέπει: α) νὰ διδάσκονται καὶ νὰ ἐπιδίδονται κατὰ τὸ δυνατὸ σὲ περισσότερα ἀπὸ ἕνα ἀγωνίσματα, β) ὁ διαχωρισμός τους κατὰ κατηγορία ἀθλημάτων, σύμφωνα μὲ τὴν κλίση τους καὶ τὸ σωματικό τους τύπο, νὰ ἀποφεύγεται, γ) οἱ δρόμοι ταχύτητας νὰ περιορίζονται σὲ ἔκταση καὶ οἱ παρατεταμένοι δρόμοι νὰ διδάσκονται μὲ προσοχὴ καὶ νὰ ἐφαρμόζονται μετὰ ἀπὸ κατάλληλη προετοιμασία καὶ δ) μετὰ ἀπὸ κάθε ἔντονη προσπάθεια νὰ ἀκολουθεῖ ἀνάπαυση.

6) Κολύμβηση.

α) Ἑδραίωση καὶ προαγωγὴ τῆς τεχνικῆς τῆς ὑπτίας, τῆς ἐλευθέρας, τῆς πρόσθιας κολυμβήσεως καὶ τῆς πεταλούδας, β) ἑδραίωση καὶ προαγωγὴ τῆς τεχνικῆς τῶν ἐκκινήσεων, τῶν στροφῶν καὶ τῶν καταδύσεων ἀπὸ ὕψος 1-3 μέτρα, γ) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση κολυμβητικῶν ἀγώνων μὲ ἀποστάσεις ἀνάλογες πρὸς τὶς δυνατότητες καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητῶν καὶ δ) διδασκαλία τῶν βασικῶν λαβῶν ἀνελκύσεως, μεταφορᾶς καὶ διασώσεως πνιγομένου. Ἀπόδυση στὸ νερό. Μεταφορὰ ἀντικειμένου στὸ νερὸ 25 μέτρα. Διδασκαλία καὶ ἐκμάθηση τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

7) Κωπηλασία - Ἱστιοπλοΐα.

Ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη.

8) Λοιπὰ ἀθλήματα.

Ὅπου οἱ συνθῆκες τὸ ἐπιτρέπουν οἱ μαθητὲς διδάσκονται καὶ ἐπιδίδονται σὲ ἄλλα ἀθλήματα, τὰ ὁποῖα προσφέρονται στὰ κατὰ τόπους Γυμνάσια, ὅπως λ.χ. σὲ χιονοδρομικά, ὀρειβατικά, ἀεροναυτικὰ κ.τ.λ.

9) Ἑλληνικοὶ χοροί.

Οἱ Ἐθνικοὶ χοροὶ Καλαματιανὸς καὶ Τσάμικος, καθὼς καὶ ἄλλοι ἁπλοὶ χοροὶ ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰδικότερα τῆς περιοχῆς ὅπου εἶναι τὸ Γυμνάσιο.

Σχηματισμὸς συγκροτήματος λαϊκῶν χορῶν.

Β. Τμήματα θηλέων.

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 2.

α) Φάση ἐξελίξεως.

Κατὰ τὴ χρονικὴ αὐτὴ περίοδο, μολονότι ἕνας ἀριθμὸς μαθητριῶν παρουσιάζει εὐδιάκριτα τὰ σημεῖα ὡριμάνσεως τοῦ φύλου, οἱ μαθήτριες διατηροῦν ἀκόμη τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς προηγουμένης φάσεως καὶ μία συγκέντρωση δυνάμεων γιὰ τὴν ὡρίμανση. Ἐξαιτίας τῆς ἀναμονῆς αὐτῆς παρουσιάζεται αὔξηση τῆς κινητικότητας, περίσσεια δυνάμεων, ἐπιθυμία γιὰ ἐπίδοση, πνευματικότητα, γρήγορη ἀντίδραση καὶ ἐρεθισμός, ἀτομικότητα καὶ τάση αὐτοαγωγῆς.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς οἱ ἀπαιτήσεις γιὰ ἐπίδοση στὶς μαθήτριες τῆς τάξεως αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι περιορισμένες. Οἱ μαθήτριες προσαρμόζονται γρήγορα στὶς δύσκολες καὶ κουραστικὲς ἀσκήσεις, παρουσιάζουν ὅμως σύντομα τὴν ἀνάγκη γιὰ συχνότερες διακοπὲς καὶ ἀναπαύσεις.

Ὁ κλασικὸς ἀθλητισμὸς καὶ τὰ ἄλλα ἀθλήματα διδάσκονται χωρὶς ἐξειδίκευση, οἱ ἀθλοπαιδιὲς σὲ προχωρημένο στάδιο, ἡ ἀγωνιστικὴ γυμναστικὴ καὶ ἡ κολύμβηση στὴν πλήρη τους μορφή.

β) Διδακτέα ὕλη:

1. Ἐλεύθερες ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴ βάση τὴ φυσικὴ κίνηση καὶ τὸ ρυθμό.

Μετατοπίσεις, ἀναπηδήσεις, ἅλματα, αἰωρήσεις, περιφορές, περιστροφές, ταλαντεύσεις τῶν ἄκρων καὶ τοῦ κορμοῦ πρὸς ὅλους τοὺς ἄξονες καὶ τὰ ἐπίπεδα, ἀσκήσεις εὐκαμψίας τῶν ἀρθρώσεων καὶ ἀσκήσεις διατάσεως, ἐνδυναμώσεως καὶ χαλαρώσεως τῶν μυῶν.

Συνασκήσεις καὶ ἀσκήσεις γιὰ τὴν ἐπιτυχία προκαθορισμένου σκοποῦ.

2. Ἀσκήσεις μὲ χρησιμοποίηση κινητῶν ἢ σταθερῶν γυμνακῶν ὀργάνων.

Ἀσκήσεις μὲ κάθε εἴδους σφαῖρες, μὲ στεφάνια, κορδέλλες, κοντούς, σχοινάκια, ἐμπόδια, στρώματα, κορίνες, πλινθία, δοκούς, μονόζυγα, δίζυγα, πολύζυγα, ἀναπηδητήρια κτλ.

Ὁ ὄγκος τῶν ὀργάνων, τὸ βάρος, τὸ ὕψος καθὼς καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας τῶν ἀσκήσεων μὲ ὄργανα πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογα μὲ τὸ σκοπὸ τοῦ μαθήματος, τὴν ἡλικία καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητριῶν στὶς ἀσκήσεις μὲ αὐτό.

3. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ τῶν ἀγωνισμάτων τῆς γυναικείας ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ἀσκήσεις στὸ ἔδαφος, στὴ δοκὸ ἰσορροπίας, στὸ δίζυγο καὶ ἅλματα στὸν ἵππο.

Καθορισμὸς καὶ ἐκτέλεση ἁπλῶν προγραμμάτων τῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς γυναικῶν. Ὀργάνωση ἀθλητικῶν ἡμερίδων.

4. Ἀσκήσεις ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ τῶν ἀγωνισμάτων τῆς ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Ἐλεύθερες ἀσκήσεις καὶ ἀσκήσεις μὲ κορίνες, μπάλλες, στεφάνια, σχοινάκια καὶ κορδέλλες.

Καθορισμὸς καὶ ἐκτέλεση ἁπλῶν προγραμμάτων τῆς ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς, Ὀργάνωση ἀθλητικῶν ἡμερίδων.

5. Παιγνίδια - Ἀθλητικὲς παιδιές.

α) Ὅλα τὰ εἴδη τῶν γυμναστικῶν - ψυχαγωγικῶν παιγνιδιῶν, ἐθνικῶν καὶ ξένων, β) προπαρασκευαστικὰ παιγνίδια τῶν ἀθλοπαιδιῶν, γ) ἁπλὲς μορφὲς ἢ παραλλαγὲς ἀθλοπαιδιῶν ἢ ἀγωνισμάτων σὲ ἀγωνιστικὴ μορφή, δ) εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνική, τὴν τακτικὴ καὶ τοὺς κανονισμοὺς τῶν ἀθλοπαιδιῶν τῆς καλαθοσφαιρίσεως, τῆς πετοσφαιρίσεως, τῆς χειροσφαιρίσεως, τῆς ἀντισφαιρίσεως κτλ. ε) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ διεξαγωγὴ ἀγώνων.

6. Κλασικὸς ἀθλητισμός.

α) Εἰσαγωγὴ στὴ βασικὴ τεχνικὴ καὶ τὴν τακτικὴ τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασικοῦ ἀθλητισμοῦ, β) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀγωνισμάτων καὶ μὲ ἀθλητικὰ ὄργανα ἀνάλογα μὲ τὴν ἡλικία τῶν μαθητριῶν.

Οἱ μαθήτριες τῆς Α' τάξεως γιὰ λόγους καθαρὰ ψυχολογικούς, ἀναπτυξιακοὺς καὶ προσαρμοστικούς, πρέπει: α) νὰ διδάσκονται καὶ νὰ ἐπιδίδονται κατὰ τὸ δυνατὸ σὲ περισσότερα ἀπὸ ἕνα ἀγωνίσματα, β) ὁ διαχωρισμός τους κατὰ κατηγορία ἀθλημάτων, σύμφωνα μὲ τὴν κλίση τους καὶ τὸ σωματικό τους τύπο, νὰ ἀποφεύγεται, γ) οἱ δρόμοι ταχύτητας νὰ περιορίζονται σὲ ἔκταση καὶ οἱ παρατεταμένοι δρόμοι νὰ διδάσκονται μὲ προσοχὴ καὶ νὰ ἐφαρμόζονται μετὰ ἀπὸ κατάλληλη προετοιμασία καὶ δ) μετὰ ἀπὸ κάθε ἔντονη προσπάθεια νὰ ἀκολουθεῖ ἀνάπαυση.

7. Κολύμβηση

α) Ἐξοικείωση μὲ τὸ νερό, β) ἐκμάθηση τῆς τεχνικῆς τῆς ὑπτίας, τῆς ἐλεύθερης καὶ τῆς πρόσθιας κολυμβήσεως, γ) ἐκμάθηση τῆς βασικῆς τεχνικῆς τῶν ἐκκινήσεων, τῶν στροφῶν καὶ τῶν καταδύσεων ἀπὸ ὕψος 1-3 μέτρα, δ) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση κολυμβητικῶν ἀγώνων μὲ ἀποστάσεις ἀνάλογες πρὸς τὴ δυνατότητα καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητριῶν καὶ ε) εἰσαγωγὴ στὶς βασικὲς ἀρχὲς τῆς ναυαγοσωστικῆς.

8. Λοιπὰ ἀθλήματα.

Ὅπου οἱ συνθῆκες τὸ ἐπιτρέπουν, οἱ μαθήτριες διδάσκονται καὶ ἀσκοῦνται σὲ ἄλλα ἀθλήματα, τὰ ὁποῖα προσφέρονται στὰ κατὰ τόπους Γυμνάσια, ὅπως λ.χ. σὲ χιονοδρομικά, ὀρειβατικά, ἀεροναυτικά, κτλ.

9. Ἑλληνικοὶ χοροί.

Οἱ Ἐθνικοὶ χοροὶ Καλαματιανὸς καὶ Τσάμικος, καθὼς καὶ ἄλλοι ἁπλοὶ χοροὶ ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰδικότερα τῆς περιοχῆς ὅπου εἶναι τὸ Γυμνάσιο.

ΤΑΞΗ Β', ὧρες 2

α) Φάση ἐξελίξεως:

Οἱ μαθήτριες τῆς Β' τάξεως βρίσκονται στὸ στάδιο τῆς ἔντονης σὲ ὕψος σωματικῆς ἀναπτύξεως, μὲ ἐμφανῆ τὰ γνωρίσματα τῆς ὡριμότητας, καὶ μὲ σοβαρὲς ἐπιπτώσεις στὴ σωματικὴ καὶ τὴν ψυχική τους κατάσταση. Ἡ διεύρυνση τοῦ θώρακα καθυστερεῖ σὲ σχέση μὲ τὸ ὕψος, ἐνῶ ἡ καρδιὰ ἀναπτύσσεται σὲ ὄγκο, χωρὶς ὅμως παράλληλα νὰ ἀναπτύσσονται καὶ τὰ τοιχώματά της. Ἐξαιτίας τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς παρουσιάζεται συνεχὴς ἐναλλαγὴ στὶς ἀντιδράσεις τῶν μαθητριῶν. Τὴν ζωηρότητα τὴ διαδέχεται ἡ βαρυθυμία, τὸν ἐγωϊσμὸ ἡ ταπεινότητα, τὴν ἀγάπη γιὰ τὸν ἀθλητισμὸ καὶ τὴν ἐπίδοση ἡ ὀκνηρία.

Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἐπιβάλλεται ἰδιαίτερη προσοχὴ στὶς πολὺ ἔντονες προσπάθειες καὶ τακτικὴ ἀνάπαυση μετὰ ἀπὸ αὐτές, γιὰ νὰ ἀποφεύγονται κυρίως οἱ παθήσεις τῆς καρδιᾶς καὶ τῶν πνευμόνων. Ἡ συμβολὴ τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς κατὰ τὴν ἡλικία αὐτὴ εἶναι σημαντική, γιατὶ συμβάλλει βασικὰ στὴ σωστὴ ἀνάπτυξη τῶν μαθητριῶν, γεγονὸς ποὺ ἐπηρεάζει ὁλόκληρη τὴν ὑπόλοιπη ζωή τους.

Ὁ κλασικὸς ἀθλητισμὸς καὶ τὰ ἄλλα ἀθλήματα διδάσκονται χωρὶς ἐξειδίκευση, στὶς ἀθλοπαιδιὲς, ἑδραιώνεται καὶ ἐπεκτείνεται ἡ διδασκαλία τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς τακτικῆς, ἡ ἀγωνιστικὴ γυμναστικὴ καὶ ἡ κολύμβηση διδάσκονται στὴν πλήρη μορφή τους.

Διδακτέα ὕλη:

1. Ἐλεύθερες ἀσκήσεις μὲ κινησιολογικὴ βάση τὴ φυσικὴ κίνηση καὶ τὸ ρυθμό.

Οἱ ἴδιες ἀσκήσεις, ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη, σὲ προηγμένη μορφή.

2. Ἀσκήσεις μὲ χρησιμοποίηση κινητῶν ἢ σταθερῶν γυμναστικῶν ὀργάνων.

Οἱ ἴδιες ἀσκήσεις, ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη, μὲ ἀνάλογη προσαρμογὴ (σύμφωνα μὲ τὴν ἡλικία τῶν μαθητριῶν) τῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ὀργάνων.

3. Ἀσκήσεις ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἑδραίωση καὶ προαγωγὴ τῆς τεχνικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀγωνισμάτων. Συνθετότερες ἀσκήσεις, σὲ σχέση μὲ τὸ προηγούμενο ἔτος, στὸ ἔδαφος, στὴ δοκὸ ἰσορροπίας, στὸ δίζυγο καὶ ἅλματα στὸν ἵππο. Σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση συναντήσεων μὲ ἁπλὰ προγράμματα ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

4. Ἀσκήσεις ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς.

Ἑδραίωση καὶ προαγωγὴ τῆς τεχνικῆς τῶν ἀγωνισμάτων τῆς ρυθμικῆς ἀγωνιστικῆς γυμναστικῆς. Συνθετότερες μορφὲς ἐλευθέρων ἀσκήσεων καὶ ἀσκήσεων μὲ κορίνες, μπάλλες, στεφάνια, σχοινάκια καὶ κορδέλλες.

Σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση ἀθλητικῶν συναντήσεων μὲ ἁπλὰ προγράμματα ἀγωνιστικῆς ρυθμικῆς γυμναστικῆς.

5. Παιγνίδια - Ἀθλητικὲς παιδιές:

Οἱ ἴδιες, ὅπως καὶ στὴν Α' τάξη, μὲ ἑδραίωση καὶ ἐπέκταση τῆς τεχνικῆς τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀθλοπαιδιῶν.

6. Κλασικὸς ἀθλητισμός.

α) Ἑδραίωση καὶ ἐπέκταση τῆς τεχνικῆς, τῆς τακτικῆς καὶ τῶν κανονισμῶν τῶν ἀγωνισμάτων τοῦ κλασικοῦ ἀθλητισμοῦ, β) ὀργάνωση τακτικῶν ἀθλητικῶν ἡμερίδων μὲ μεγαλύτερο ἀριθμό, σχετικὰ μὲ τὴν Α' τάξη, ἀγωνισμάτων καὶ μὲ ἀνάλογα ἀθλητικὰ ὄργανα.

Οἱ μαθήτριες τῆς Β' τάξεως γιὰ λόγους καθαρὰ ψυχολογικούς, ἀναπτυξιακοὺς καὶ προσαρμοστικούς, πρέπει: α) νὰ διδάσκονται καὶ νὰ ἐπιδίδονται κατὰ τὸ δυνατὸ σὲ περισσότερα ἀπὸ ἕνα ἀγωνίσματα, β) ὁ διαχωρισμός τους κατὰ κατηγορία ἀθλημάτων, σύμφωνα μὲ τὴν κλίση τους καὶ τὸ σωματικό τους τύπο, νὰ ἀποφεύγεται, γ) οἱ δρόμοι ταχύτητας νὰ περιορίζονται σὲ ἔκταση καὶ οἱ παρατεταμένοι δρόμοι νὰ διδάσκονται μὲ προσοχὴ καὶ νὰ ἐφαρμόζονται μετὰ ἀπὸ κατάλληλη προετοιμασία καὶ δ) μετὰ ἀπὸ κάθε ἔντονη προσπάθεια νὰ ἀκολουθεῖ ἀνάπαυση.

7. Κολύμβηση.

α) Ἑδραίωση καὶ προαγωγὴ τῆς τεχνικῆς τῆς ὑπτίας, τῆς ἐλεύθερης, πρόσθιας κολυμβήσεως καὶ τῆς πεταλούδας, β) ἑδραίωση καὶ προαγωγὴ τῆς τεχνικῆς τῶν ἐκκινήσεων, τῶν στροφῶν καὶ τῶν καταδύσεων ἀπὸ ὕψος 1-3 μέτρα, γ) σχηματισμὸς ὁμάδων καὶ ὀργάνωση κολυμβητικῶν ἀγώνων μὲ ἀποστάσεις ἀνάλογες πρὸς τὶς δυνατότητες καὶ τὴν πρόοδο τῶν μαθητριῶν καὶ δ) διδασκαλία τῶν βασικῶν λαβῶν ἀνελκύσεως, μεταφορᾶς καὶ διασώσεως πνιγομένου. Ἐκμάθηση τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

8. Λοιπὰ ἀθλήματα.

Ὅπου συνθῆκες τὸ ἐπιτρέπουν οἱ μαθήτριες διδάσκονται καὶ ἐπιδίδονται σὲ ἄλλα ἀθλήματα, τὰ ὁποῖα προσφέρονται στὰ κατὰ τόπους Γυμνάσια, ὅπως λ.χ. σὲ χιονοδρομικά, ὀρειβατικά, ἀεροναυτικὰ κλπ.

9. Ἑλληνικοὶ χοροί.

Οἱ Ἐθνικοὶ χοροὶ Καλαματιανὸς καὶ Τσάμικος, καθὼς καὶ ἄλλοι ἁπλοὶ χοροὶ ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰδικότερα τῆς περιοχῆς ὅπου εἶναι τὸ Γυμνάσιο.

Σχηματισμὸς συγκροτήματος λαϊκῶν χορῶν.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Α. ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Ἡ Οἰκιακὴ Οἰκονομία ἐξετάζει :

α) τρεῖς βασικὲς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ τὴν τροφή, τὴν κατοικία καὶ τὴν ἐνδυμασία· β) τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ μὲ τὰ προβλήματά της.

καὶ ἀποσκοπεῖ :

α) στὸ νὰ ἐφοδιάσει τὶς μαθήτριες μὲ τὶς σχετικὲς καὶ ἀπαραίτητες θεωρητικὲς καὶ πρακτικὲς γνώσεις καὶ

β) νὰ ἀναπτύξει καὶ νὰ καλλιεργήσει τὶς κλίσεις, τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὶς δεξιότητές τους, ὥστε νὰ τὶς προετοιμάσει κατάλληλα γιὰ τὸν ὑπεύθυνο ρόλο τους ὡς συζύγων - γονέων καὶ ἔτσι νὰ ἀποβοῦν ἐπωφελεῖς οἰκογενειακοί, κοινωνικοὶ καὶ ἐθνικοὶ παράγοντες.

Εἰδικότερα τὸ μάθημα τοῦτο ἐπιδιώκει νὰ προσφέρει στὶς μαθήτριες τὶς ἀπαραίτητες θεωρητικὲς καὶ πρακτικὲς γνώσεις στοὺς τομεῖς : α) τῆς ἐνδυμασίας, β) τῆς κατοικίας, γ) τῆς διατροφῆς, δ) τῆς νοσηλείας στὸ σπίτι, ε) τῆς ὀργανώσεως, διευθύνσεως καὶ διοικήσεως τοῦ οἴκου καὶ τῆς οἰκογένειας, στ) τῆς βρεφοκομίας, ζ) τῆς παιδοκομίας, καὶ η) τῆς οἰκογενειακῆς καὶ κοινωνικῆς ἀγωγῆς, ὥστε μὲ τὴ σωστή, κατὰ τὸ δυνατόν, τοποθέτησή τους ἀπέναντι στοὺς τομεῖς αὐτοὺς νὰ καταστοῦν φορεῖς συνειδητοὶ τοῦ γενικότερου σκοποῦ τοῦ μαθήματος.

Β. ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ

ΤΑΞΗ Α', ὧρες 2

I. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

1. Ἡ συμπεριφορὰ α) στὸ σπίτι, β) στὸ σχολεῖο καὶ στοὺς δημόσιους χώρους (Ἐκκλησία - θέατρο - δρόμος, μέσα συγκοινωνίας).

2. Ἡ ἐμφάνιση α) ἡ καθαριότητα τοῦ σώματος καὶ ἡ σημασία της, β) ἡ καθαριότητα τῶν ἐνδυμάτων καὶ ὁ ρόλος τους στὴν προσωπικότητα τοῦ ἀτόμου.

II. ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

1. Σύντομη ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῆς ἐνδυμασίας.

2. Ἐνδυμασία καὶ διαίρεσή της σὲ κατηγορίες καὶ εἴδη.

3. Ὑλικὰ κατασκευῆς τῆς ἐνδυμασίας.

I. Ὑφαντικὲς ἶνες :

α) Εἴδη καὶ ταξινόμηση ἀνάλογα μὲ τὴν προέλευσή τους (φυσικὲς - τεχνητές).

β) Χαρακτηριστικὲς ἰδιότητες τῶν ὑφαντικῶν ἰνῶν καὶ χρήσεις τους.

γ) Ὑφάσματα - Εἴδη καὶ ταξινόμηση ὑφασμάτων ὡς πρὸς τὶς πρῶτες ὕλες καὶ τὸν τρόπο κατασκευῆς τους.

δ) Ὁδηγίες γιὰ τὴν ἐκλογὴ καὶ ἀγορὰ ὑφασμάτων καὶ ἐνδυμάτων.

ε) Χαρακτηριστικὲς ἰδιότητες τῶν ὑφαντικῶν ἰνῶν καὶ χρήσεις τους.

II. Δέρματα καὶ λοιπὰ ὑλικά.

4. Ὑγιεινὴ τῆς ἐνδυμασίας.

5. Ἡ αἰσθητικὴ τῆς ἐνδυμασίας.

α) Μόδα - χρῶμα - σχέδιο.

β) Συμπληρώματα τῆς ἐνδυμασίας, εἴδη καὶ σημασία τους γιὰ τὴν καλαίσθητη ἐμφάνιση.

γ) Ἡ κατάλληλη ἐνδυμασία στὶς ἀνάλογες περιπτώσεις.

6. Περιποίηση καὶ συντήρηση τῆς ἐνδυμασίας.

7. Ὑλικὰ καὶ σύγχρονα μέσα καθαρισμοῦ τῶν ἐνδυμάτων.

8. Οἰκοτεχνία - Βιοτεχνία - Βιομηχανία.

α) Ἡ ὑφαντικὴ λαϊκὴ τέχνη στὴ χώρα μας. Ὁ ἀργαλειὸς στὴν ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἄλλοτε καὶ τώρα. Τὰ ἐγχώρια ὑφαντικὰ καὶ ἡ συμβολή τους στὴν ἐθνική μας οἰκονομία (ἡ φλοκάτη, τὸ μυκονιάτικο ὑφαντό, τὸ ἀραχωβίτικο, τὸ κρητικὸ κτλ.).

β) Ἡ ἐγχώρια βιομηχανία ἐπεξεργασίας πρώτων ὑλῶν καὶ κατασκευῆς ἐνδυμάτων.

9. Χαρακτηριστικὲς τοπικὲς ἐνδυμασίες.

III. ΚΑΤΟΙΚΙΑ.

1. Ἡ κατοικία καὶ ἡ ἐπίδρασή της στὴ σωματικὴ καὶ ψυχικὴ ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου.

2. Σύντομη ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῆς κατοικίας.

3. Τύποι κατοικίας : Μονοκατοικία, κατοικία «κατ' ὄροφον» καὶ κατοικία σὲ διαμέρισμα πολυκατοικίας. Πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα κάθε τύπου. Ὁδηγίες συγκατοικήσεως καὶ γειτονίας.

4. Μορφὲς κατοικίας. Εἴδη καὶ αἴτια δημιουργίας διαφόρων μορφῶν, χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῶν συνηθέστερων α) ἀστικῆς, β) ἀγροτικῆς, γ) ἐργατικῆς.

Παρατήρηση : Ἡ διδασκαλία αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου καθὼς καὶ τοῦ προηγουμένου, καλὸ εἶναι νὰ ἀρχίζει πάντοτε ἀπὸ τὸν τύπο καὶ τὴ μορφὴ κατοικίας τῆς περιοχῆς.

5. Ἐκλογὴ κατοικίας (ὁδηγίες γιὰ τὴν ἀγορὰ ἢ ἐνοικίασή της).

6. Τὸ περιβάλλον τῆς κατοικίας.

α) Ἐσωτερικό : Κύριοι βοηθητικοὶ χῶροι. Σκοπιμότητα καὶ λειτουργικὴ σχέση μεταξύ τους. Παράγοντες ποὺ ἐπηρεάζουν τὸν ἀριθμὸ καὶ τὸ μέγεθος τῶν χώρων αὐτῶν.

β) Ἐξωτερικό : Εἴσοδος - αὐλὴ - ἐξώστης - κῆπος. Ἡ σημασία τους γιὰ τὴν ὅλη ἐμφάνιση τῆς κατοικίας καὶ γενικότερα τῆς συνοικίας, τοῦ χωριοῦ κτλ.

7. Ἀπαραίτητες ἐγκαταστάσεις : Ὑδραυλική, ἠλεκτρική, θέρμανση, τηλέφωνο. Σκοπιμόττα καὶ σημασία κάθε ἐγκαταστάσεως γιὰ τὴν ὑγιεινή, ἄνετη καὶ εὐχάριστη διαμονὴ τῶν ἐνοίκων. Ὁδηγίες γιὰ τὴν καλὴ χρήση, τὴν περιποίηση καὶ τὴν ἀποφυγὴ ἀτυχημάτων.

8. Ἐξοπλισμὸς τῆς κατοικίας - οἰκοσκευή :

α) σκεύη καὶ ἠλεκτρικὲς συσκευές,

β) ἔπιπλα, τὸ σύγχρονο ἔπιπλο καὶ τὰ πλεονεκτήματά του.

γ) συμπληρώματα τῆς ἐπιπλώσεως (χαλιὰ - κουρτίνες - καλύμματα). Ἐκλογή, χρήση, περιποίηση καὶ συντήρησή τους.

9. Ἡ σχετικὴ μὲ τὴν Οἰκοσκευὴ ἑλληνικὴ λαϊκὴ τέχνη.

10. Προϋπολογισμὸς δαπάνης ἐξοπλισμοῦ ἑνὸς χώρου τῆς κατοικίας (μαγειρείου, εἰσόδου κτλ.).

11. Ὑγιεινὴ τῆς κατοικίας. Ποιὲς προϋποθέσεις πρέπει νὰ συγκεντρώνει ἡ ὑγιεινὴ κατοικία.

12. Ἡ αἰσθητικὴ ἐμφάνιση τῆς κατοικίας καὶ ἡ σημασία της. Τὰ διάφορα διακοσμητικὰ μέσα. Βασικὲς ἀρχὲς διακοσμήσεως.

13. Περιποίηση καὶ συντήρηση τῆς κατοικίας :

α) Σύγχρονα ὑλικὰ μέσα.

β) Ὀργάνωση καὶ προγραμματισμὸς τῶν οἰκιακῶν ἐργασιῶν.

γ) Βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν εὔρυθμη λειτουργία τοῦ νοικοκυριοῦ (τάξη - πρόνοια - συντονισμὸς κτλ.).

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Στοιχειώδεις γνώσεις :

α) ραπτικῆς (ἁπλὲς ραφὲς - στριφώματα - καρικώματα - ράψιμο κουμπιῶν κτλ.).
β) Κεντητικῆς (ἁπλὲς βελονιὲς λαϊκῆς τέχνης).
γ) Πλεκτικῆς μὲ βελόνες ἢ βελονάκι.

ΤΑΞΗ Β', ὥρα 1.

1. Εἰσαγωγὴ - Ἡ διατροφὴ καὶ ἡ σημασία της γιὰ τὴν ὑγεία τοῦ ἀνθρώπου.

2. Οἱ ἀνάγκες τοῦ ὀργανισμοῦ σὲ θρεπτικὰ συστατικά. Σύντομη ἐξέτασή τους : λευκώματα, ὑδατάνθρακες, λίπη καὶ ἔλαια, βιταμίνες, ἅλατα, νερό. Κύριος προορισμὸς τοῦ καθενός, συνέπειες ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ἢ κατάχρηση κτλ.

3. Τρόφιμα - Τροφογνωσία (προσδιορισμὸς τῶν ἐννοιῶν).

I. Μελέτη τῶν κυριότερων τροφίμων :

α) ζωϊκά : γάλα καὶ προϊόντα του, αὐγά, κρέας, ψάρια, λίπος ζώων καὶ

β) φυτικά : ἐλαιόλαδο καὶ σπορέλαια, ψωμί, ζυμαρικά, ἄλευρα, ὄσπρια, λαχανικά, καρποὶ (νωποὶ–ξηροί).

Ὅλων τῶν ἀνωτέρω τροφίμων, ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν, ἐξετάζονται : α) ἡ σύσταση, β) ἡ θρεπτικὴ ἀξία, γ) τὰ εἴδη, δ) τὰ διακριτικὰ γνωρίσματα τῆς νωπότητας, ε) ἡ ποιότητα, στ) ἡ ὀρθὴ ἐπιλογὴ καὶ ἀγορά, ζ) ἡ πρόληψη μεταδόσεως ἀσθενειῶν, η) ἡ νοθεία, θ) ἡ καλὴ διατήρηση καὶ ι) ὁ ὑγιεινὸς τρόπος μαγειρεύματός τους.

γ) γλυκαντικὲς οὐσίες : ζάχαρι - μέλι.

II. Συντηρημένα τρόφιμα :

α) Τρόποι συντηρήσεως (ἁπλὴ ἀναφορά τους· κονσέρβες, κατεψυγμένα, ἁλίπαστα, ἀλλαντικὰ κτλ).

β) Ἡ θρεπτικὴ ἀξία καὶ ἡ σημασία τῶν συντηρημένων τροφῶν γιὰ τὴ διατροφὴ τῆς ἀνθρωπότητας.

γ) Κίνδυνοι ἀπὸ τὶς ἀλλοιώσεις τῶν συντηρημένων τροφίμων.

δ) Ὁδηγίες γιὰ τὴν ἀγορὰ καὶ τὴ χρήση συντηρημένων τροφῶν.

III. Νωπά, ξηρὰ καὶ συντηρημένα τρόφιμα καὶ ἡ σημασία τους στὴ διατροφὴ τοῦ ἀνθρώπου.

IV. Ἡ σημασία τῆς μαγειρικῆς παρασκευῆς τῶν τροφῶν. Βασικοὶ τρόποι μαγειρεύματος.

V. Ἀρτύματα - καρυκεύματα: Εἴδη καὶ χρήση τους.

VI. Ποτά:

α) Ροφήματα: Τσάϊ, καφές, κακάο, χαμομήλι κ.τ.λ.
β) Οἰνοπνευματώδη: Εἴδη, σκοπός, χρήση, κατάχρηση, συνέπειες.
γ) Ἀναψυκτικά.

4. Ἄσκηση τῶν μαθητριῶν στὴν παρασκευὴ ἁπλῶν, ὑγιεινῶν καὶ οἰκονομικῶν φαγητῶν. Κοστολόγηση ἑνὸς οἰκογενειακοῦ γεύματος. Σύγκριση τοῦ οἰκογενειακοῦ γεύματος μὲ τὸ ἕτοιμο φαγητὸ ἀπὸ οἰκονομικὴ ἀλλὰ καὶ ὑγιεινὴ ἄποψη.

5. Ἡ νοικοκυρὰ ὡς καταναλωτής.

ΠΑΙΔΟΚΟΜΙΑ

Βρεφοκομία: Ἡ εὐγονική. Ἡ ὑγεία τῶν γονέων, ἡ κληρονομικότητα, ἡ ὑγιεινὴ τῆς ἐγκύου. Ὁ τοκετός. Οἱ πρῶτες φροντίδες γιὰ τὸ βρέφος, καθαριότητα, ἐνδυμασία, ὕπνος καὶ διατροφή του. Ὁ μητρικὸς θηλασμὸς καὶ ἡ σημασία του. Ἡ διατροφὴ καὶ ἡ ὑγεία τῆς μητέρας ποὺ θηλάζει. Κωλύματα τῆς μητρικῆς γαλουχίας. Τεχνητὸς θηλασμός, μεικτὸς θηλασμός, θηλασμὸς μὲ τροφό. Ἀποθηλασμός, ἀπογαλακτισμός. Οἱ πρῶτες τροφὲς τοῦ βρέφους, παρασκευὴ τῶν βρεφικῶν γευμάτων. Ἡ φυσιολογικὴ ἀνάπτυξη τοῦ βρέφους, τὰ χαρακτηριστικά της, ἡ παρακολούθησή της ἀπὸ τὴ μητέρα. Ἡ ὑγεία τοῦ βρέφους. Οἱ κυριότερες διαταραχὲς τῆς ὑγείας καὶ νοσηρὲς ἐκδηλώσεις. Οἱ συνήθεις παιδικὲς ἀρρώστιες. Οἱ προληπτικοὶ ἐμβολιασμοί.

Ἄρθρο 3.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀρχίζει ἀπὸ τὸ σχολικὸ ἔτος 1977 - 1978.

Στὸν Ὑπουργὸ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων ἀναθέτουμε τὴ δημοσίευση καὶ ἐκτέλεση τοῦ παρόντος.

Ἀθῆναι, 15 Σεπτεμβρίου 1977

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Δ. ΤΣΑΤΣΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΑΛΛΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ